

372,52
๕ ๕๖๖๓
๘.3

๕๖๖๓

การสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)
เรื่อง การวาดภาพพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

บทคัดย่อ
ของ
ชีนา ผายบึงแก้ว

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ปถ 692 ภาคนิพนธ์ระดับสูง
และ ปถ 693 การวิจัยทางการประถมศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตุลาคม 2546

ชีนา ผายบึงแก้ว. (2546). การสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนั่น มีขันธ์หมาก.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนสวัสดิวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน ใช้เวลาในการทดลอง 60 คาบ คาบละ 20 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแผนการสอน โดยใช้แบบเรียนอัตลักษณ์ แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนอัตลักษณ์ เล่มที่ 1 – 10 แบบบันทึกการให้คะแนนภาคปฏิบัติและการตรวจผลงานสำเร็จโดยใช้เกณฑ์การทดสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E_1/E_2 (80/80)

ผลการศึกษาพบว่า แบบเรียนอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพพระบายสีทั้ง 10 เล่ม มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ E_1/E_2 (80/80) สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้

**CREATING VISUAL ARTS SELF-TEXTS ON PAINTING FOR
PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS**

**AN ABSTRACT
BY
CHEENA PAIBUENGKAEW**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
For the Master of Education degree in Elementary Education
At Srinakharinwirot University
October 2003**

Cheena Paibuengkaew. (2003). *A Creative Visual Arts Self – Texts on a painting for Prathomsuksa 4 Students*. Master's Project. M.Ed. (Elementary Education). Bangkok : Graduate School. Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assist. Prof. Sanan Meekhanmak.

The purpose of this study were to creating and determine the efficiency of A creative Visual Arts Self-textson a painting for Prathomsuksa 4 Students.

The Sampled group was prathomsuksa 4 students in first semester of the academic year 2003 Sawaddeewithaya school, Vadhana District, Bangkok Metropolitan. The Total 30 sampled students were selected by applying a simple random sampling technique. The time used for experiment was 60 class periods. 20 minutes each. The used instrument comprised of the teaching plan with a Self-textsa test attached the Self-texts1–10 and a practicing and checking score record. Then they were used to determine the efficiency according to the criteria E_1/E_2 (80/80).

The resultant findings revealed that : the total 10 visual arts Self-textson painting for Prathomsuksa 4 students. According to the criteria E_1/E_2 (80/80), They were then brought to be usably instructed.

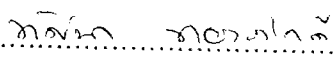
การสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)
เรื่อง การวาดภาพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

งานวิจัย
ของ
ชีนา ผายบึงแก้ว

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ปถ 692 ภาคนิพนธ์ระดับสูง
และ ปถ 693 การวิจัยทางการประถมศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตุลาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประธานที่ปรึกษาและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณางานวิจัยเรื่องนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชา ปถ 692 และ ปถ 693 ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีจันทร์หมาก)

..... กรรมการ
(อาจารย์ทัศนากุศล ทองภักดี)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้โดยได้รับความอนุเคราะห์และความเมตตาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชั้นหมาก ประธานควบคุมงานวิจัยและอาจารย์ทัศนากุศล ทองภักดี ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำเป็นอย่างดี และให้ความช่วยเหลือตรวจแก้งานวิจัย ตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และอาจารย์จิรภา มาลัยธรรม ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนวิสุทธิศ ตำบลบางเขตรดินแดง กรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-Texts) ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น

ขอขอบพระคุณ อาจารย์มาลี พันธุ์อำไพ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวิจิตรวิทยา และคณะครูโรงเรียนสวัสดิวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ที่กรุณาให้ความร่วมมือช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณชนะบดี ผายบึงแก้ว และขอขอบใจ นางสาวชนานาฏ ผายบึงแก้ว เด็กชายชวิต ผายบึงแก้ว และเด็กชายชวิน ผายบึงแก้ว ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา จนกระทั่งการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณพ่อสำเร็จ พิมพากัย คุณแม่จันทราบุญ พิมพากัย และบูรพาจารย์ ผู้ซึ่งได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัยตลอดมา

ชีนา ผายบึงแก้ว

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	2
	ความสำคัญของการวิจัย	2
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	3
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
	เอกสารเกี่ยวกับแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)	5
	เอกสารเกี่ยวกับศิลปะ	8
	เอกสารเกี่ยวกับศิลปศึกษา	10
	เอกสารเกี่ยวกับทัศนศิลป์	14
	เอกสารเกี่ยวกับการเขียนภาพระบายสี	16
	เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 สาระทัศนศิลป์	20
	เอกสารเกี่ยวกับหนังสือเรียน	21
	เอกสารเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์	23
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
3	วิธีดำเนินการวิจัย	29
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	29
	การสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)	29
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพ	40
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	43
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
	การวิเคราะห์ข้อมูล	46
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	52
ความมุ่งหมายของการวิจัย	52
วิธีดำเนินการวิจัย	52
สรุปผลการวิจัย	53
อภิปรายผล	53
ข้อเสนอแนะ	55
บรรณานุกรม	56
ภาคผนวก	60
ภาคผนวก ก.	61
ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบท้ายเล่ม	62
ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายเล่ม	63
ภาคผนวก ข.	64
แผนการจัดการเรียนรู้	65
แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)	84
เกณฑ์การให้คะแนนภาคปฏิบัติ	105
แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน	108
ภาคผนวก ค.	112
ใบงานอัตลักษณ์ชุดฝึกปฏิบัติกิจกรรม	113
แบบสำรวจความสนใจการอ่านและรูปแบบของหนังสือ	131
รายชื่อคณะผู้เชี่ยวชาญ	132
ภาคผนวก ง.	133
ตัวอย่างแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) เล่ม 1 – 10	134
ประวัติย่อผู้วิจัย	156

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)	32
2	ค่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่สามารถผ่านเกณฑ์การทำแบบทดสอบท้ายเล่ม 80 ตัวแรก (E_1)	47
3	ค่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่สามารถผ่านเกณฑ์ การปฏิบัติงาน 80 ตัวหลัง (E_2)	49
4	ค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) (80/80)	51
5	ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบท้ายเล่ม เล่มที่ 1 – 10	62
6	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายเล่มของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)	63

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ศิลปะสาระทัศนศิลป์	20
2	ลำดับขั้นในการสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)	39

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมเศรษฐกิจของทุกประเทศ รวมทั้งประเทศไทย จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุง หลักสูตรการศึกษาแห่งชาติซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 1) เพราะหลักสูตรการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2540 : 1) และเป็นแม่บทใหญ่ในการสร้างหนังสือแบบเรียน หลักสูตรแต่ละระดับเป็นเป้าหมายของการสร้างเนื้อหา ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับหลักการ จุดหมาย กระบวนการ วิธีการสอนและกิจกรรม ระบบสื่อการเรียนรู้ และระบบการประเมินผลตามหลักสูตรนั้นๆ (หทัย ดันหยง. 2532 : 54) พรบ. การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ขึ้น เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดี มีปัญญา มีคุณภาพในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพโดยกระจายอำนาจให้สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำหลักสูตร (นิติภัทร ประสิทธิ์พร. 2546 : 2) และสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นของตนเองได้ (สุภา สุภาพงษ์. 2546 : 19)

เงื่อนไขแห่งความสำเร็จของหลักสูตรสถานศึกษา กล่าวคือ บุคลากรจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและร่วมมือกันทุกฝ่าย มีการบริหารบริการอย่างมีประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมสนับสนุนที่ดี มีการประเมินและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง มีสื่อสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน และที่สำคัญคือหนังสือเรียนที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพียงพอกับความต้องการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (สมชาย จันทรทอง. 2545 : 4) เพราะหนังสือเรียนเป็นเครื่องมือวัสดุหลักสูตรที่ครูสามารถใช้ตรวจสอบ เนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้อย่างแม่นยำถูกต้อง จะช่วยให้ครูเข้าใจขอบเขตเนื้อหาสาระของบทเรียนมากขึ้น (หทัย ดันหยง. 2532 : 58)

ปัจจุบันพบว่า หนังสือแบบเรียนที่จำหน่ายให้กับโรงเรียน เป็นหนังสือประเภททักษะกระบวนการสมบูรณแบบ ระดับช่วงชั้นต่างๆ ที่บรรจุเนื้อหาสาระ รูปแบบกิจกรรมไว้เบ็ดเสร็จ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอน ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะทางการคิด มีข้อจำกัดทางการปฏิบัติ ขาดความอิสระในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง ประกอบกับการสอนของครูส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการสอนเป็นแบบเดิมดังที่

หทัย ดันหยง; และสนั่น มีขันหมาก ได้กล่าวไว้ว่า “เราสอนคนให้คิดเป็นไม่ได้ผล เหตุที่ไม่ได้ผล เพราะเราขาดการส่งเสริม “อัตลักษณ์สร้างสรรค์” (Self Creative) ของตัวครูกับนักเรียน ดูเหมือนว่ารัฐจะควบคุมสถานศึกษาอย่างเข้มงวด ให้สอนความคิดรวบยอดของหลักสูตร โดยไม่ยอม

ให้ครูกิจที่จะสอนด้วยตนเอง นักเรียนคิดจะเรียนรู้ด้วยตนเอง สื่อเรียนอัตลักษณ์จะแก้ปัญหานี้ได้ ถ้ามีการเปลี่ยนแนวคิดในการเรียนการสอนในยุคนี้นี้ ครูเลิกเตรียมบันทึกการสอนแบบเก่าเสีย แล้วมาเตรียมการสอนแบบใหม่ที่ว่าแบบใหม่ก็คือแทนที่จะให้ครูทำบันทึกการสอนอย่างจำเจ ครูก็มาเตรียมแบบเรียนอัตลักษณ์เพื่อใช้สอนแทนบันทึกการสอน โดยไม่ต้องรอแบบเรียนจากองค์การคำครุสภา

แบบเรียนอัตลักษณ์ คือ แผนการสอนของครูที่แท้จริง เพราะมีทั้งเนื้อหา ความคิดรวบยอด แก่นสาระ กระบวนการคิด สามารถประเมินผลการเรียนได้ด้วยตัวครูเอง

แบบเรียนอัตลักษณ์ เป็นแบบเรียนกลไก จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นจักรกลสำคัญ ตัวหนึ่งซึ่งขาดเสียมิได้ ถ้าไม่มีแบบเรียนอัตลักษณ์ เครื่องยนต์การสอนจะหยุดลงทันที

แบบเรียนอัตลักษณ์ เป็นกลไกสัมพันธ์ (Dynamic Interrelation) ผสมผสานกลมกลืนกับ วิธีสอนของครู ไม่แยกตัวโดดเดี่ยว เช่น การใช้หนังสือเรียนในสภาพปัจจุบัน (หทัย ดันหยง และ สนั่น มีชั้นหมาก. ม.ป.ป. : 7 – 8)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนศิลปะจึงมีความสนใจที่จะสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพพระบายสี ช่วงชั้นที่ 2 ระดับประถมศึกษา ปีที่ 4 ตามแนวคิดและขั้นตอนการสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ของ หทัย ดันหยง และ สนั่น มีชั้นหมาก เพื่อนำแบบเรียนอัตลักษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ในการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลการวิจัยครั้งนี้จะเอื้อ ประโยชน์ต่อศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนทัศนศิลป์ ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การเขียน ภาพพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ทำได้

1. แบบเรียนอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) การเขียนภาพพระบายสี ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพและเกิดคุณภาพทางการเรียนการสอนตาม มาตรฐาน จำนวน 10 เล่ม
2. แนวทางในการสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิจิตรวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ที่เรียนศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 120 คน การจัดนักเรียนในชั้นเรียนได้จัดนักเรียนความสามารถ ทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสวัสดิวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ที่เรียนศิลปะ สาระทัศนศิลป์ จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ใช้เวลาทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 คาบ คาบละ 20 นาที

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เป็นการสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 เล่ม ตามกรอบมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) หมายถึง แบบเรียนที่ประกอบด้วยเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ การสอน เทคนิคการวัดและประเมินผลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดการสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ของ หทัย ดันหยง และสนั่น มีชันหมาก

2. แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพระบายสี หมายถึง สื่อแบบเรียนที่ประกอบด้วยเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม การจัดการเรียนการสอน เทคนิคการวัดและประเมินผลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อประกอบการสอนกลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่องการวาดภาพระบายสี ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4) โดยสร้างสื่อแบบเรียนอัตลักษณ์ จำนวน 10 เล่ม ตามเนื้อหาสาระจากแนวคิดและวิธีสร้างสื่อเรียน อัตลักษณ์ (Self-texts) ของ หทัย ดันหยง และสนั่น มีชันหมาก โดยวิเคราะห์หลักสูตร สาระ การเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) กำหนดความคิดรวบยอด แล้วนำมาใช้เป็นแก่นสาระในการสร้างสื่อ แบบเรียนอัตลักษณ์

3. ประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่องการวาดภาพพระบายสี หมายถึง ผลการเรียนรู้โดยใช้แบบเรียนอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่องการวาดภาพพระบายสีที่นักเรียนได้เรียนแล้วโดยกำหนดประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่มีความหมาย ดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มของแบบเรียนอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่องการวาดภาพพระบายสี ในแต่ละเล่มของนักเรียนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำกิจกรรมการปฏิบัติของนักเรียน หลังการเรียนการสอนโดยแบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพพระบายสีทั้ง 10 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 80

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)
2. เอกสารเกี่ยวกับศิลปะ
3. เอกสารเกี่ยวกับศิลปศึกษา
4. เอกสารเกี่ยวกับทัศนศิลป์
5. เอกสารเกี่ยวกับการเขียนภาพระบายสี
6. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 สาระทัศนศิลป์
7. เอกสารเกี่ยวกับหนังสือเรียน
8. เอกสารเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารเกี่ยวกับแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)

1.1 ความหมายของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)

คำว่า Text หมายถึง อะไรก็ได้ที่มีคุณสมบัติและพลังอำนาจที่จะสื่อความรู้ให้แก่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้

ปกติคำว่า Text แปลว่า แบบเรียน ซึ่งมีใช้เพียงเป็นหนังสือเรียน แต่วิธีสอน ตัวครู สื่อต่างๆ ล้วนเป็น Text ทั้งสิ้น จึงแปลคำว่า Text คือ สื่อเรียน

ส่วนคำว่าอัตลักษณ์ หรือ Self-texts นั้น เป็นที่รู้ความหมายกันทั่วไปว่า สิ่งใดๆ ที่สร้างสรรค์ออกมาจากตัวเอง เช่น ครูสอนอะไรสามารถสร้างคำสอนออกมาเป็นรูปธรรมได้ ก็คือ Self-text นักเรียนเรียนอะไร สามารถสร้างความรู้ที่เรียนรู้ได้ออกมาเป็นรูปธรรมก็คือ Self-text จึงแปลเป็นไทยว่า สื่อเรียนอัตลักษณ์ (หทัย ดันหยง และสนั่น มีชันหมาก. ม.ป.ป. : 1)

1.2 พิมพ์เขียวการสอน – พิมพ์เขียวการเรียนรู้ (Blueprint of Teaching – Blueprint of Learning)

ตามทฤษฎีการสอนภาษา โดยธรรมชาติสมองมนุษย์มีสองซีก ซีกซ้ายรับภาษาสาร ซีกขวาสังสรรค์ กลไกตามธรรมชาติเกิดขึ้นในลักษณะพิมพ์เขียว (Blueprint) ทั้งสิ้น ผู้เขียนขอกล่าวเพียงสั้นๆ เพราะเรื่องนี้ลึกซึ้งมาก เมื่อสมองของคุณ คิดจะสอนอะไรแก่ใคร บทเรียนความรู้ หลักสูตรจะเป็นข้อมูลป้อนภาษาสารเข้าสมองของคุณ จึงเกิดพิมพ์เขียวในสมองของคุณ (คิดที่จะสอน)

พิมพ์เขียวในสมองยังเป็นนามธรรม ถ้าครูสามารถถอดพิมพ์เขียวในสมองออกมาเป็นภาษาสาร ซึ่ง
 ทั่วๆ ไปก็คือเขียนความคิดจากสมองลงบนหน้ากระดาษได้ ก็จะเป็นรูปธรรมดังกล่าว ถ้าปรุงแต่ง
 ให้ชัดเจน ปรุงรสให้น่าเรียนก็เท่ากับว่าครูสร้างพิมพ์เขียวการสอนที่มีคุณภาพ ครูสามารถนำ
 บทเรียนมาปรุงแต่งเป็นเรื่องราวต่างๆ แล้วนำไปใช้สื่อการสอนของตนเอง งดงามจากจิตวิญญาณ
 ของครูเอง แสดงว่าครูสร้าง แบบเรียนอัตลักษณ์ขึ้นใช้สอน

ในทำนองเดียวกัน นักเรียนรับภาษาสาร (Acquisition) เรียนรู้สิ่งใด นักเรียนรับรู้เข้าไป
 เป็นพิมพ์เขียวในสมองของตนเอง นักเรียนสามารถนำเรื่องราวที่รับเข้าสมอง (เป็นนามธรรม)
 ถ่ายทอดออกมาเป็นรูปธรรมโดยสามารถแต่งเป็นเรื่องราวต่างๆ ได้ด้วยตนเอง แสดงว่านักเรียน
 สร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ขึ้นแล้ว

ดังนั้น แบบเรียนอัตลักษณ์จึงเป็นพิมพ์เขียวนอกสมองซึ่งเป็นสื่อการเรียนรู้พื้นฐาน
 (Basal – Text) ของมนุษย์ (หทัย ดันหยง และสนั่น มีชั้นหมาก. ม.ป.ป. : 4)

1.3 กระบวนการวิธีการผลิตแบบเรียน “อัตลักษณ์” (Procedure of Self – Texts

Production)

1.3.1 งานก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ (Preworkshop)

ขั้นที่ 1 สัมมนาหลักสูตรบทเรียนและมอบงานเขียน

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์หลักสูตรและงานสอน (Teaching Task Analysis)

ขั้นที่ 3 เขียนโครงการสอน (พิมพ์เขียวมิติเดียว)

ขั้นที่ 4 ปูพื้นฐานแนวคิดเบื้องต้นว่าด้วยวรรณกรรมแบบเรียน

(เลือกเรื่อง เตรียมวัตถุดิบ คิดเรื่อง เขียนเรื่อง แต่งเรื่อง)

ขั้นที่ 5 ทดลองเขียนเรื่อง (Plot to) และปรับปรุงเรื่อง

ใช้เวลาประมาณ 1 วัน แล้วเว้นระยะประมาณหนึ่งสัปดาห์ เพื่อเปิดโอกาส

ให้ทดลองคิด

1.3.2 การประชุมปฏิบัติการผลิตแบบเรียน “อัตลักษณ์”

ขั้นที่ 1 การวางแผนโครงเรื่อง (PLOT I : Ideal Plot)

(คิดเรื่อง → ผู้กรเรื่อง → แก่นสาระ → พฤติกรรม → ภาพพจน์ → กลุ่มเป้าหมาย)

ขั้นที่ 2 การวางแผนโครงแบบเรียน (Plot II : Design Plot)

(กำหนดชื่อเรื่อง → แนวเรื่อง → ความคิดรวบยอด → ข้อมูล → รูปแบบภาษา)

ขั้นที่ 3 การประสานแนวคิดกับเค้าโครงเรื่อง (Plot II extra)

(เลือกชื่อเรื่อง → ร่างเนื้อเรื่อง → ผูกปมเรื่อง → ปรับถ้อยคำภาษา

ร่างต้นฉบับ → ตรวจแก้ไข)

ขั้นที่ 4 การเขียนเรื่องและการกำหนดสัดส่วน (Plot III : Setting)

(กำหนดชื่อเรื่อง → วิเคราะห์ร่างเนื้อเรื่อง → กำหนดอรรถลักษณะ → แบ่งฉาก

กำหนดภาพ → ตรวจสอบข้อมูล)

ขั้นที่ 5 การร่างต้นฉบับแบบเรียน (Plot IV : Manuscript)

(ปก → ส่วนประกอบ → ร่างเนื้อหาบทตอน → การปรับฉาก → จัดหน้า →
ร่างรูปเล่ม)

ขั้นที่ 6 การจัดรูปเล่มต้นฉบับ (Plot V : Dummy)

(จัดปก → ส่วนประกอบหลังปก → เนื้อหาบทตอน → กิจกรรม →
ภาคผนวก → อ้างอิง → ข้อเสนอแนะการพิมพ์)

ขั้นที่ 7 การประเมินผลการประชุม (Workshop Evaluation)

(หทัย ดันหยง และสนั่น มีชันหมาก. ม.ป.ป. : 5)

1.4 บทบาทของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)

เราพัฒนาการศึกษาแผนใหม่และว่าเข้ายุคใหม่มานานแล้ว แต่ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำมาโดยตลอด ขยับสูงขึ้นบ้าง บางช่วงก็เป็นรูปลักษณะมายาไม่จริงจาง บัดนี้วุ่นต่ำลงอีกมาก

เพราะเราสอนให้คนคิดเป็นไม่ได้ผล เหตุที่ไม่ได้ผลเพราะเราขาดการส่งเสริม “อัตลักษณ์สร้างสรรค์” (Self – Creative) ของตัวครูกับผู้เรียน

ดูเหมือนว่ารัฐจะควบคุมสถานศึกษาอย่างเข้มงวดให้สอนวิชาความคิดรวบยอดของหลักสูตรโดยไม่ยอมให้ครู – คิดที่จะสอนด้วยตนเอง นักเรียน – คิดที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง

สื่อเรียนอัตลักษณ์จะแก้ปัญหานี้ได้ ถ้ามีการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการเรียนการสอน ในจุดนี้ ครูเลิกเตรียมบันทึกการสอนแบบเก่านั้นเสีย แล้วมาเตรียมการสอนแบบใหม่ ที่ว่าแบบใหม่ ก็คือ แทนที่จะให้ครูบันทึกการสอนอย่างจำเจ ครูก็มาเตรียมแบบเรียนอัตลักษณ์เพื่อใช้สอนแทน บันทึกการสอน โดยไม่ต้องรอแบบเรียนจากองค์การคำครูสภา

แบบเรียนอัตลักษณ์ คือ แผนการสอนของครูที่แท้จริง เพราะมีทั้งเนื้อหา ความคิด รวบยอด แก่นสาระ กระบวนการคิด สามารถประเมินผลการเรียนได้ด้วยตัวครูเอง

แบบเรียนอัตลักษณ์เป็น แบบเรียนกลไก จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นจักรกลสำคัญตัวหนึ่งซึ่งขาดเสียมิได้ ถ้าไม่มีแบบเรียนอัตลักษณ์ เครื่องยนต์การสอนจะหยุดลงทันที

แบบเรียนอัตลักษณ์ เป็นกลไกสัมพันธ์ (Dynamic Interrelation) ผสมผสานกลมกลืนกับวิธีสอนของครู ไม่แยกตัวโดดเดี่ยวเช่นการใช้หนังสือเรียนในสภาพปัจจุบัน (หทัย ดันหยง และสนั่น มีชันหมาก. ม.ป.ป. : 7)

1.5 ธรรมชาติของอัตลักษณ์ (Self-texts)

ความจริงอัตลักษณ์ คือ ความเป็นจริงของตัวเองนั้น เป็นสัจธรรมที่มีอยู่ในธรรมชาติ ต้นไม้มันงอกงามมาจากภายใน เติบโตขึ้นๆ เช่นเดียวกับที่เด็กเติบโตขึ้นๆ เติบโตขึ้นจากภายใน (Intrinsic Growth) นี่เป็นความจริงของสัจธรรม

อะไรที่เกิดขึ้นจากน้ำพักน้ำแรง เลือดเนื้อ จิตวิญญาณของตนเอง สิ่งนั้นย่อมมีคุณค่า นี่คือสัจธรรม

ความจริงนักการศึกษา ครู อาจารย์ทั่วๆ ไป ก็รู้แจ้งกันดีแล้วว่า การคิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาด้วยตนเองนั้นเป็นการเรียนรู้ที่ถูกต้อง

แต่ในทางปฏิบัติก็ไม่ได้ปฏิบัติตามทฤษฎีดังกล่าวมากเท่าที่ควร เรายังคงบอกวิชา จดจำวิชา กันเรื่อย ๆ ไป

คนมีปัญญาสูงๆ มีตำแหน่งรับผิดชอบบ้านเมืองยังคิดที่จะโกงกันอยู่ ก็เพราะเรียนรู้ไม่ถึงมิติที่ 3 นั้นเอง ถ้าเขามีจิตสำนึก จริยธรรม คุณธรรมจะช่วยให้เขาทำแต่สิ่งที่ถูกที่ควร นี่เป็นสัจธรรม แต่เราไม่ใคร่พบสัจธรรมดังกล่าวนี้

จึงควรหันมาปรับปรุงการเรียนการสอนเสียใหม่ หรือมาช่วยกันสร้างจิตสำนึกในการสอน ด้วยการฝึกให้ผู้สอน – สอนผู้เรียน – เรียนด้วยสื่อเรียนอัตลักษณ์ (หทัย ดันหยง และสนั่น มีขันหมาก. ม.ป.ป. : 3)

2. เอกสารเกี่ยวกับศิลปะ

2.1 ความหมายของศิลปะ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 759) นิยามไว้ว่า ศิลปะ, ศิลป์, ศิลปะ หมายถึง ฝีมือ, ฝีมือทางการสร้าง, การแสดงออกให้ปรากฏขึ้นได้อย่างงดงาม และเกิด อารมณ์สะท้อนใจ

กูด (Good. 1973 : 30) ให้ความหมายว่า ศิลปะ คือ กิจกรรมที่มนุษย์กระทำอย่างมีความมุ่งหมาย เพื่อให้ได้รับความสำเร็จ โดยไม่ใช้ความสามารถในการกระทำกิจกิจกรรมนั้นอย่างธรรมดา แต่เป็นความสามารถในการสร้างสรรค์ การคิดประดิษฐ์ พิจารณาและทักษะ ซึ่งเน้น 2 ประการ คือ

2.1.1 วิจิตรศิลป์ หรือศิลปะเพื่อความงาม จุดมุ่งหมายเบื้องต้นในการสนองอารมณ์ของมนุษย์

2.1.2 อุตสาหกรรมศิลป์ หรือ ศิลปะประโยชน์ใช้สอย จุดหมายเพื่อสนองความต้องการทางกายของมนุษย์ หรือความต้องการทางวัตถุ

ศิลป์ พีระศรี ให้นิยามว่า “ศิลปะ คือ งานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยมือและด้วยความคิด” (อนุমানราชธน, พระยา. 2515 : อ้างจากศิลป์ พีระศรี)

อารี สุทธิพันธุ์ (2515 : 187) เสนอความหมายของศิลปะไว้ดังนี้ ศิลปะ คือ การกระทำ ทุกอย่างที่มนุษย์ต้องการสร้างขึ้นเพื่อให้มีความหมาย, ความแปลก, และมีประโยชน์เท่าที่ความสามารถ และแรงคลใจของมนุษย์จะแสดงให้ปรากฏได้

ศิลปะ คือ ภาษาของเส้น รูปแบบ สี และส่วนประกอบต่างๆ ทางศิลปะ ซึ่งมนุษย์แสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการ

ศิลปะ คือ พลังความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ในรูปแบบของสัญลักษณ์ หรือรูปของภาษาที่ไม่ต้องพูด

อาร์ สุธิพันธุ์ และ วิรุณ ตั้งเจริญ (2518 : ไม่มีเลขหน้า) กล่าวว่า ศิลปะ หมายถึง การแสดงออกอันมีนัยสำคัญที่ทำให้รูปแบบและกฎเกณฑ์ตามปริมาณของปฏิกิริยาตอบสนองของมนุษย์ในสิ่งแวดล้อมนั้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2515 : 1) รวบรวมความหมายของศิลปะไว้ ดังนี้ ศิลปะ หมายถึง งานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยมือและความคิด

ศิลปะ หมายถึง สิ่งงดงาม สิ่งที่ทำให้จิตใจเราสบาย และเป็นสิ่งที่ทั้งโลกนิยม

ศิลปะ หมายถึง สิ่งที่สะท้อนชีวิตชีวา สังคม และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์

ศิลปะ หมายถึง ฝีมือทางการช่าง และการแสดงออกมาให้ปรากฏขึ้นได้อย่างงดงาม น่าชื่นชม และเกิดอารมณ์สะท้อนใจ

ศิลปะ หมายถึง ศิลปะโดยคุณค่าในตัวของตัวเอง

ชวลิต ดาบแก้ว และสุดาวดี เหมทานนท์ (2525 : 196) กล่าวว่า ศิลปะ เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยความพากเพียร แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกสะท้อนใจในทางต่างๆ ทั้งผู้สร้าง และผู้พบเห็น และงานที่สร้างขึ้นนั้นสนองตอบความต้องการของตนและสังคม

นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2525 : 1 – 2) กล่าวว่า ศิลปะ คือ สิ่งใหม่ที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยใช้แนวคิดที่มีอยู่แล้ว ประกอบกับเหตุผล อารมณ์ และความคิดริเริ่ม และสร้างขึ้นโดยมุ่งแสดงให้เห็นความคิดริเริ่ม และสร้างขึ้นโดยมุ่งแสดงให้เห็นความงดงามน่าชม หรือน่าพอใจ

วิโรจน์ ขาทอง และทำนอง จันทิมา (2517 : 1) รวบรวมคำนิยามของศิลปะไว้ดังนี้

ศิลปะ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ทำให้เกิดอารมณ์ซาบซ่าน สะท้อนใจ

ศิลปะ คือ การแสดงออกของมนุษย์

ศิลปะ คือ การสร้างสรรค์ด้านความงาม

หทัย ดันหยง (2529 : 182) กล่าวว่า ศิลปะ หมายถึง งานที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยสติปัญญาอย่างละเอียดและประณีต เป็นผลงานที่เกิดจากความพากเพียรและแนวคิดอิสระเสรี เพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจและอารมณ์ของผู้พบเห็น และยังสร้างสรรค์จริยธรรมอันดีงามให้แก่สังคม

จึงกล่าวได้ว่า ศิลปะ คือ การนำความคิดและความรู้สึกต่อสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์มีอยู่มาแสดงออก สร้างขึ้น โดยใช้ฝีมือ ความพากเพียร และแสดงออกทางอารมณ์อย่างอิสระเสรี เพื่อให้เกิดความงามและความรู้สึกสะท้อนใจ ระหว่างผู้สร้างและผู้พบเห็น เป็นการสนองความต้องการของตนและสังคม

3. เอกสารเกี่ยวกับศิลปศึกษา (Art Education)

3.1 ความหมายของศิลปศึกษา

เลิศ อานันทนะ (2530 : 280) ได้ให้ความหมายของศิลปศึกษาว่า หมายถึง วิชาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางศิลปะ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ชีวิตและสังคมของเด็กวัยต่างๆ โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัดทางธรรมชาติ การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการแสดงออกอย่างอิสระ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2529 : 84) ได้ให้ความหมายของศิลปศึกษาว่า หมายถึง การให้การศึกษาด้านศิลปะกับเด็ก โดยการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของเด็ก เพื่อให้มีความรู้ ความคิดที่ดีต่อศิลปะ

มานพ ถนอมศรี (2526 : 1) กล่าวว่า ศิลปศึกษา หมายถึง การนำเอาศิลปะมาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด เพื่อเป็นการฝึกฝนการทำงานของสมองให้แก่ผู้เรียน โดยมุ่งที่จะเป็นการส่งเสริมสร้างให้เป็นคนที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพในการคิด เป็นผลดีต่อไปในการศึกษาวิชาอื่นๆ ผู้เรียนมีโอกาสได้ติดตามแก้ปัญหาและการสร้างสรรค์โลกแห่งจินตนาการอันเป็นความก้าวหน้าทางสมอง

นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2525 : 2) กล่าวว่า ศิลปศึกษา หมายถึง การศึกษาเรื่องของศิลปะ หรือการศึกษาเรื่องของการสร้างสิ่งใหม่ที่สวยงาม โดยต้องใช้ประสบการณ์การรับรู้ เหตุผล อารมณ์ และความคิดริเริ่มเป็นเครื่องช่วยในการสร้าง

สังคม ทองมี (2534 : 18) กล่าวว่า ศิลปศึกษา หมายถึง วิชาที่จัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างศิลปะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก โดยให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความสามารถทางด้านการคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ที่ได้รับจากประสบการณ์ภายนอกและเกิดจากจินตนาการอย่างอิสระของนักเรียน ซึ่งสามารถแสดงออกได้หลายลักษณะ ในการกระทำกิจกรรมศิลปศึกษาประเภทต่างๆ เช่น การเขียนภาพระบายสี การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การออกแบบสร้างสรรค์ ฯลฯ ตลอดจนการรู้คุณค่าทางศิลปะ โดยครูจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องเหมาะสมกับบุคลิกภาวะ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์

สรุป ศิลปศึกษา หมายถึง การให้การศึกษารหรือการจัดประสบการณ์ทางการเรียนการสอนทางด้านศิลปะให้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของเด็กเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ โดยการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกทางด้านความคิดอย่างอิสระ และด้านการปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ ตามความถนัดและความสนใจ สามารถนำไปปรับใช้และดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ซึ่งกิจกรรมการเขียนภาพระบายสีทั้ง 10 เล่มจากแบบเรียนอัตลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะสามารถส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความสามารถอย่างอิสระ สร้างสรรค์ ตามความถนัดและจินตนาการได้อย่างเต็มศักยภาพ

3.2 ความสำคัญของศิลปศึกษา

ศิลปศึกษา เป็นธรรมชาติและเป็นความต้องการของมนุษย์ เป็นเครื่องกำหนดอนาคตของมนุษย์ที่มีคุณค่า มีความหมาย และมีความงดงาม ศิลปะจึงเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับมนุษย์มาโดยตลอด ศิลปศึกษา จึงเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความก้าวหน้า (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2535 : คำนำ) มีคุณค่าต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและสังคมของเด็ก (เลิศ อานันทนะ. 2523 : 93) เพื่อให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสสำรวจและพัฒนาตนเองทางด้านศิลปะ ด้านความต้องการและความสามารถของเด็กแต่ละบุคคล และมุ่งให้เด็กเกิดความสุขในชีวิตประจำวัน (ประเทิน มหาจันทร์. 2531 : 8) และเป็นวิชาที่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ (สุลักษณ์ ศรีบุรี. 2531 : 58) มีพฤติกรรมอันดีงามทางศิลปะ รู้จักแก้ปัญหาในการทำงานและได้สัมผัสความจริง (วิรัตน์ พิชญ์ไพพบูลย์. 2521 : 12) ส่งเสริมความเจริญเติบโตตามวุฒิภาวะ เพื่อให้เด็กมีความมั่งคั่งในทางสร้างสรรค์อย่างสูงสุด ทั้งยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก ซึ่งสรุปได้ดังนี้คือ

3.2.1 พัฒนาการด้านสติปัญญา ศิลปะจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ การเป็นผู้รอบรู้ในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างผลงาน รู้จักแก้ปัญหาและปรับปรุงผลงานในการทำงานด้วยตนเอง จะทำให้มีความเชื่อมั่น สามารถสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ให้สำเร็จด้วยดี และมีคุณภาพอย่างเจิดยวลาต ซึ่งจะเป็นการช่วยพัฒนาความคิดและสติปัญญาให้ดีขึ้น

3.2.2 พัฒนาการทางอารมณ์ ศิลปะจะช่วยสนองความต้องการที่จะแสดงออกและการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เมื่อเด็กสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะสำเร็จ เด็กจะมีความพอใจ มีอารมณ์แจ่มใส มีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการทางอารมณ์

3.2.3 พัฒนาการทางสังคม ศิลปะเป็นสื่อให้เด็กมีโอกาสในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งยังช่วยสร้างเสริมความเข้าใจอันดี รู้จักรับผิดชอบร่วมกัน ช่วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีต่อผู้ที่อยู่ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยใจยุติธรรม ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความคิดทางสังคมได้เป็นอย่างดี

3.2.4 พัฒนาการทางร่างกาย การสร้างสรรค์งานศิลปะทุกชนิดจำเป็นต้องใช้กำลังและกล้ามเนื้อบางส่วนในร่างกาย เช่น การขีด การเขียน การตัด การคลึง การนวด การปั้น ฯลฯ ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาร่างกายให้แข็งแรงและคล่องตัวในการทำงาน

3.2.5 พัฒนาการด้านการรับรู้ การทำงานที่ใช้ความสามารถและความถนัดของตนด้วยการออกแบบ คิดค้นหาวิธีการสร้างงานแปลกๆ ใหม่ๆ ให้ดีขึ้น การสังเกตเพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงงานให้ตอบสนองความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลง จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้

3.2.6 พัฒนาการทางด้านสุนทรียภาพ ศิลปะจะช่วยให้เกิดความซาบซึ้ง ชื่นชม และรู้คุณค่าความงามในธรรมชาติ ความงามของสิ่งต่างๆ ได้ลึกซึ้ง มีศิลปนิสัยในการสร้างสรรค์ มีจิตใจละเอียดอ่อนและมีรสนิยมสูง

3.2.7 พัฒนาการด้านการสร้างสรรค์ ศิลปะเป็นสื่อที่มีความอิสระในการสร้างสรรค์ให้รู้จักปรับปรุงรูปแบบ หรือคุณภาพของงาน ตลอดจนรู้จักพลิกแพลงหาวิธีการใหม่ในการสร้าง

สรรค์ผลงานจากความคิด สติปัญญา และจินตนาการของตนเอง ซึ่งจะเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี (เกสร ธิตะจารี. 2530 : 7 – 9 ; นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2533 : 26 – 33)

เลิศ อานันทนะ (2533 : 88 – 93) กล่าวว่า เป็นที่ยอมรับกันว่าทุกวิชามีความสำคัญเท่าเทียมกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีบทบาทในทางด้านพัฒนาบุคลิกภาพและสังคมโดยมีความมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังความสำนึกในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม รู้จักอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและสามารถดัดแปลงแก้ไขสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันให้ดีขึ้น คุณค่าที่แท้จริงของวิชาศิลปศึกษา ก็คือ การพัฒนาบุคลิกภาพและสังคมของเด็กทุกเพศ ทุกวัย เพราะว่าคนย่อมเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาประเทศชาติ ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

วิรุณ ตั้งเจริญ (2525 : 230) ได้แสดงความเห็นว่า การจัดกิจกรรมทางศิลปะเป็นวิถีทางที่จะสะท้อนผลไปสู่การพัฒนาลักษณะนิสัย เพื่อเป็นพลังในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในสังคม โดยเน้นลักษณะนิสัยที่ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

จากทัศนะและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จะพบว่าศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญยิ่งวิชาหนึ่งสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา เพราะเป็นวิชาที่จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถทางสมองของเด็กให้ค้นพบคุณค่าของตนเอง และลักษณะเฉพาะตัว จำเป็นต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวของเด็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีระเบียบวินัยในการทำงาน สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.3 วัตถุประสงค์ของการสอนศิลปศึกษา

3.3.1 เพื่อพัฒนาศิลปนิสัยให้กับผู้เรียน ให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพและอารมณ์ที่ประณีตละเอียดอ่อน มีความรู้คู่กับความดีงาม โดยผ่านกระบวนการการเรียนการสอนทางศิลปะ

3.3.2 เพื่อความตระหนักรู้เกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการรับรู้งานทัศนศิลป์ ว่าเป็นงานศิลปะที่สื่อความคิด ความรู้สึกสัมผัสได้ด้วยตา เกิดความชื่นชมและความพอใจในศิลปะนั้น ได้แก่ การรับรู้ การมองเห็น ความรู้สึกสัมผัส ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการด้วยจิตใจที่เปี่ยมปิติต่องานศิลปะ

3.3.3 การฝึกฝนทางศิลปะ ในด้านความรู้ ทักษะ การใช้วัสดุ เพื่อการสำรวจ การทดลอง การแก้ปัญหา การใช้เทคนิคต่างๆ สร้างสรรค์และการแสดงออกในทางศิลปะที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชม มีค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อศิลปะ

3.3.4 เพื่อตอบสนองความรู้สึกละเอียดทางด้านคุณค่า และความงามที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล ให้มีโอกาสพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์

3.3.5 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์

3.3.6 เพื่อพัฒนาการสื่อความหมายทางศิลปวัฒนธรรมที่ดีในแต่ละบุคคล พัฒนาผู้เรียนให้มีศิลปนิสัย ได้แก่ การมีบุคลิกภาพที่ดี มีจิตใจละเอียดอ่อน ประณีต สุหนทรีย์ะ สามารถติดต่อสื่อสาร รู้จักแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การดำรงชีวิตที่เรียบง่ายและมีจุดมุ่งหมายที่สร้างสรรค์ การจัดประสบการณ์ทางศิลปวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพราะเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มีความหมายแก่ผู้เรียนในด้านการรับรู้ สัมผัสความงาม ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาศิลปะ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2528 : 3 – 12)

3.4 ทฤษฎีการสอนศิลปศึกษา

ทฤษฎีการสอนที่นิยมใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา มีดังนี้ (ชะลอ พงษ์สามารถ. 2526 : 64 – 65)

3.4.1 ทฤษฎีเหมือนจริง (Bative Realism Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าเด็กสามารถเห็นได้เหมือนผู้ใหญ่ การเรียนคือการให้นักเรียนฝึกทักษะตามที่ครูต้องการ กล่าวคือ ครูจะเป็นผู้กำหนดให้นักเรียนทำตาม ซึ่งไม่เหมาะกับการสอนศิลปะระดับประถมศึกษาและมีธยมศึกษา แต่เหมาะสมกับระดับอุดมศึกษาซึ่งมีแนวโน้มการเรียนเพื่อมุ่งรักษา ถ่ายทอดวัฒนธรรมเดิม เช่น วิชาจิตรกรรมไทย หรือวาดภาพเหมือน เป็นต้น เป็นทฤษฎีที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เข้าใจวิธีการ และมีแบบแผนเป็นการเรียนเพื่อฝึกทักษะและความรู้โดยตรงเป็นการดำรงไว้เพื่อการอนุรักษ์โดยแท้จริง

3.4.2 ทฤษฎีแห่งปัญญา (Intellectual Theory) เด็กสามารถจะแสดงรายละเอียดที่ตนรู้ แตกต่างกับความคิดรวบยอดของตน ทฤษฎีนี้เชื่อว่า นักเรียนเรียนตามที่ตนรู้ เหมาะแก่การสอนทุกระดับ เป็นทฤษฎีที่ให้นักเรียนได้แสดงความรู้ความสามารถตามที่ตนเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนแบบนี้เป็นการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการแสดงออกของเด็กโดยตรง เด็กสามารถจะแสดงรายละเอียดที่ตนรู้แตกต่างกันตามความคิดรวบยอดของตน

3.4.3 ทฤษฎีพัฒนาการรับรู้ (Perceptual Development Theory) ทฤษฎีนี้เป็นของเกสตัลท์ (Gestalt) ซึ่งมีความเชื่อว่าเด็กเขียนตามที่ตนเห็นตามความเป็นจริง เด็กจะเห็นแต่เค้าโครงใหญ่และเห็นส่วนรวมมากกว่า ไม่สนใจรายละเอียด ทฤษฎีนี้เหมาะกับการสอนเด็กระดับอนุบาลและประถมศึกษา เด็กจะถ่ายทอดความรู้สึกออกมาเป็นแบบง่ายๆ ส่วนความละเอียด ความซับซ้อนจะเพิ่มขึ้นตามวัยของเด็กเอง

3.4.4 ทฤษฎีความรู้สึกลและการเห็น (The Haptic & Visual Child Theory) ทฤษฎีนี้เป็นความเชื่อของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ซึ่งมีแนวความเชื่อว่า ความเข้าใจและการรับรู้จากสิ่งแวดล้อมของเด็กจะมีผลแก่อารมณ์ของเด็ก ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้เด็กแสดงออกตามอารมณ์ของตน จากการวิจัยของ โลเวนเฟลด์ เชื่อว่าเด็กที่มีเสรีจะแสดงออกทางร่างกายและอารมณ์อย่างเปิดเผย

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนศิลปศึกษานั้น มีอยู่หลายทฤษฎีด้วยกัน ครูสามารถนำแนวคิดในแต่ละทฤษฎีมาใช้ในการสอนศิลปศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์

ประสงค์ที่วางไว้ได้ โดยจัดกิจกรรมการสอนตามแนวทฤษฎีนั้นๆ ให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและระดับความสามารถของนักเรียนแต่ละกลุ่มหรือบุคคล

4. เอกสารเกี่ยวกับทัศนศิลป์ (Visual Art)

ทัศนศิลป์ หมายถึง ศิลปะที่แสดงความงามผ่านความรู้สึกสัมผัสทางตาเป็นสำคัญ หรือ บางที่เรียกว่า “ศิลปะที่มองเห็น” ลักษณะของงานทัศนศิลป์มีทั้ง 2 มิติ และ 3 มิติ ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม (วินัย โสมดี. 2532 : 459)

4.1 หลักการทัศนศิลป์

ทัศนศิลป์เกี่ยวข้องกับรูปทรงในบริเวณว่าง (form in space) ดังนั้นสิ่งสำคัญคือ การรับรู้ ซึ่งเกิดจากการมองเห็น การมองเห็นประกอบด้วยการมอง (looking) และการเห็น (seeing) การมองเป็นเพียงการเพ่งดูสิ่งหนึ่งโดยไม่มีจุดหมายใดๆ การรับรู้ว่าจะยังไม่เกิด เป็นเพียงพบเห็น สิ่งนั้นเท่านั้น ส่วนการเห็นเป็นกระบวนการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา สามารถบอกส่วนละเอียดของสิ่งที่เห็นได้ ผลงานทัศนศิลป์นั้น ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่

4.1.1 รูปแบบ รูปแบบเป็นการผสมผสานของส่วนประกอบหลายอย่าง คือ

4.1.1.1 จุด (point) จุดมีความสำคัญต่อการมองเห็น โดยเฉพาะสิ่งที่เน้นความน่าสนใจให้เกิดขึ้น จุดเป็นสิ่งที่เล็กที่สุดเพื่อใช้ในการสร้างรูปทรง การสร้างความเคลื่อนไหวของที่ว่างให้เกิดขึ้นได้ จุดมีลักษณะกระจายอยู่หรืออาจรวมกันอยู่เป็นกลุ่มก็ได้ ซึ่งจะทำให้เกิดตำแหน่งของรูปทรงในที่ว่างนั้น

4.1.1.2 เส้น (line) จัดเป็นส่วนประกอบของรูปแบบอันดับ 2 ต่อจากจุด เพราะเส้นเกิดจากจุดที่นับไม่ถ้วนลากต่อกันบนระนาบผิวของวัตถุ เส้นเกิดจากการลาก ขุด ขีด เขียน ด้วยวัสดุต่างๆ กัน ในทิศทางต่างๆ ตามที่เรากำหนด เช่น เส้นตรง โค้ง คด ฯลฯ เส้นยังเป็นขอบเขตของที่ว่าง ขอบเขตของรูปร่างรูปทรงของสิ่งต่างๆ รวมทั้งขอบเขตของพื้นผิวและสีได้ เส้นให้ความรู้สึกด้วยตัวของมันเอง และด้วยการสร้างรูปทรงต่างๆ ขึ้น ภาพเขียนไทย จีนและญี่ปุ่น นิยมสร้างเส้นในการแสดงออกอย่างมาก

4.1.1.3 รูปร่าง (shape) และรูปทรง (form) รูปร่างเกิดจากเส้นที่ลากมาบรรจบกันในลักษณะต่างๆ เป็น 2 มิติ ได้แก่ รูปร่างธรรมชาติหรือบางที่เรียกว่า ชีวรูป ได้แก่ รูปร่างของคน สัตว์ สิ่งของ พืช ฯลฯ รูปร่างเรขาคณิต ได้แก่ รูปสี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม วงกลม ฯลฯ และรูปร่างอิสระหรือ อรูป ได้แก่ รูปร่างที่เกิดขึ้นแตกต่างไปจากที่กล่าวมา คือทิศทางจะเป็นไปโดยอิสระ ส่วนรูปทรงนั้นมีลักษณะ 3 มิติ กล่าวคือมีความกว้าง ยาว และหนาด้วย

4.1.1.4 ลักษณะผิว (texture) เป็นผลรวมทางด้านลักษณะของวัตถุ ซึ่งทำให้เรารับรู้ว่ามีลักษณะผิวเป็นอย่างไร เช่น หยาบ ด้าน มัน ขรุขระ ฯลฯ ลักษณะผิวเกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางด้านการเห็นเป็นอย่างมาก เช่น วัตถุผิวมันเมื่อถูกแสงจะสะท้อน ทำให้เรารับรู้ได้

ชัดกว่าวัตถุ ผิวด้าน และมีระยะการมองเห็นที่ใกล้กว่าวัตถุผิวด้านด้วย ลักษณะผิวที่คล้ายคลึงกัน ย่อมกลมกลืนกัน ลักษณะผิวที่หยาบจะตัดกับลักษณะผิวที่เรียบ ลักษณะผิวเป็นส่วนประกอบของ รูปแบบที่สำคัญ ไม่ว่าจิตรกรรม ประติมากรรม หากขาดลักษณะผิวอาจไม่สามารถเร้าความรู้สึกของผู้พบเห็นได้

4.1.1.5 สี (colour) สีเป็นความเข้มของแสงที่ปรากฏแก่ตาทำให้เห็นเป็นสีเขียว สีเหลือง ฯลฯ สีที่มีความเข้มแตกต่างกันทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ ไกล เช่น สีเหลือง สีแดง สีนํ้าเงิน อยู่บนพื้นสีดำ เราจะเห็นสีเหลืองอยู่ใกล้สุด ต่อไปจะเห็นสีแดงอยู่ระหว่างกลาง และเห็นสีนํ้าเงิน อยู่ลึกหรือไกลออกไป สีนอกจากจะเร้าความสนใจในการมองเห็นแล้ว ยังสร้างความรู้สึกต่างๆ ได้อีก ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวอาจเนื่องมาจากความเชื่อ ภูมิหลัง หรือความเคยชินต่อการพบเห็น สิ่งต่างๆ ในสภาพแวดล้อมรอบตัว เช่น เห็นสีแดงเกิดความรู้สึกร้อน เพราะมีความรู้สึกเช่นเดียวกับเห็นไฟ หรือแสงอาทิตย์ เห็นสีเขียวหรือสีฟ้ารู้สึกเย็นตา สงบ เยือกเย็น เพราะเทียบกับท้องฟ้า ทุ่งนา และสีเขียวของพืช ฯลฯ

ส่วนประกอบต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ทำให้รูปแบบมีความน่าสนใจและเร้าให้เกิดการมองเห็น ซึ่งเป็นผลต่อการรับรู้ในลักษณะที่แตกต่างกันไป

4.1.2 เนื้อหา (content) หมายถึง สาระที่แสดงออกในผลงานทัศนศิลป์ เป็นเรื่องราวในลักษณะพรรณนาถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ สังคม สงคราม กิจกรรมของมนุษย์ในแง่มุมต่างๆ ประการหนึ่งและอีกประการหนึ่งคือความรู้สึกอันเกิดจากรูปแบบที่เป็นนามธรรม เนื้อหาต่างๆ ดังกล่าวอาจแบ่งออกได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

4.1.2.1 มนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน เป็นกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ เช่น กีฬา สงคราม ชีวิตความเป็นอยู่ การพักผ่อน เป็นต้น

4.1.2.2 มนุษย์กับธรรมชาติของมนุษย์ ได้แก่ เรื่องราวที่เกี่ยวกับอารมณ์ของมนุษย์ในแง่มุมต่างๆ เช่น ความกลัว ความรัก ความหวังใย เป็นต้น

4.1.2.3 มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติรอบๆ ตัว ตลอดจนสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทิวทัศน์ สิ่งของ เครื่องจักร ตึกรามบ้านช่อง เป็นต้น

4.1.2.4 มนุษย์กับสิ่งไม่มีตัวตน ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับความเชื่อ ทัศนะอันเกี่ยวกับศาสนา ปรัชญา เรื่องลึกลับ ยักษ์ ภูตผีปีศาจ เป็นต้น

4.2 ผลงานทัศนศิลป์

ผลงานทัศนศิลป์ เกิดขึ้นด้วยกลวิธีที่แตกต่างกันไปตามการสร้างสรรค์ของศิลปิน ซึ่งพอจะประมวลได้หลายลักษณะ ดังนี้

4.2.1 จิตรกรรม (painting) เป็นผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์และถ่ายทอดรูปแบบด้วยการใช้สียะบาย ละเลง ป้าย สลัก หยด ฯลฯ ลงบนผิวระนาบของสิ่งรองรับตามเนื้อหาหรือเรื่องราวที่ต้องการ นอกจากนี้ยังมีกลวิธีโดยใช้วัสดุ ลาก วาด เขียน ขูด ขีด บนพื้น

4.2.2 ประติมากรรม (sculpture) ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์รูปทรงจากวัสดุต่างๆ เช่น ดิน หิน ไม้ ปูน ฯลฯ ทำให้เกิดรูปแบบและเนื้อหาต่างๆ กันออกไปตามวัตถุประสงค์และกลวิธีของผู้สร้างคนนั้น ลักษณะของงานประติมากรรมมีทั้งแบบลอยตัว สามารถมองได้รอบด้านตลอดจนรูปแบบนูน และที่แขวนบนผนัง

4.2.3 สถาปัตยกรรม (architecture) ในประเด็นของทัศนศิลป์ สถาปัตยกรรมถือเป็นรูปทรงของสิ่งก่อสร้าง ที่แสดงความคล้ายคลึงกับประติมากรรมขยายใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยความคิดสร้างสรรค์ กลวิธีและโครงสร้างตามความต้องการของบุคคลและสังคม และถือเป็นการกำหนดรูปทรงในบริเวณว่างเพื่อประโยชน์ใช้สอย

4.2.4 ภาพพิมพ์ (printing) มีลักษณะเช่นเดียวกับจิตรกรรม แต่แตกต่างกันอย่างเด่นชัดตรงกลวิธี เพราะภาพพิมพ์จำเป็นต้องสร้างแม่พิมพ์ก่อน แล้วจึงนำไปพิมพ์ให้เกิดภาพขึ้น ซึ่งแตกต่างกับการถ่ายทอดโดยตรงลงบนพื้นระนาบของงานจิตรกรรม ภาพพิมพ์บางลักษณะภาพที่ได้จะกลับซ้ายเป็นขวา และขวาเป็นซ้ายเมื่อพิมพ์เสร็จแล้ว ดังนั้น การวางแผนในการสร้างสรรค์จึงเป็นเรื่องยุ่งยากและซับซ้อน จุดเด่นของภาพพิมพ์ คือ การแสดงถึงกลวิธีของการพิมพ์ชนิดนั้น ประกอบกับรูปแบบและเนื้อหาสาระที่แสดงออกได้อย่างดี ภาพพิมพ์มีหลายกลวิธี อาทิ ภาพพิมพ์ที่เกิดจากส่วนบนของแม่พิมพ์ เกิดจากส่วนลึกของแม่พิมพ์ เกิดจากรอยปรุของแม่พิมพ์ และเกิดจากส่วนราบของแม่พิมพ์

4.2.5 งานสื่อประสม (mixed media) เป็นการรวบรวมผสมผสานสื่อในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์หลายๆ ชนิดเข้าด้วยกัน เช่น ผลงานบางชิ้นอาจจะเป็นงานจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์อยู่ด้วยกัน เช่น งานของกมล ทัศนาญชลี

5. เอกสารเกี่ยวกับการเขียนภาพระบายสี

การเขียนภาพเป็นการแสดงหลักฐานทางภาษาภาพอย่างหนึ่ง ที่สามารถสื่อให้ทราบถึงเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และทำหน้าที่บันทึกสภาพความเป็นไปในการดำเนินชีวิต ตลอดจนความเชื่อที่มนุษย์มีจินตนาการขึ้น มนุษย์ผู้มีตามองเห็นและใช้เครื่องมือวาดเขียนได้ สามารถเขียนภาพได้ทุกคน ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างกันทางภาษา ก็อาจจะเข้าใจภาษาภาพนั้นได้ (อารี สุทธิพันธุ์. 2528 : 108)

5.1 ความหมายของการเขียนภาพระบายสี

การเขียนภาพ (Drawing) หมายถึง การลาก ขูด ขีด เขียนด้วยวัสดุหรือเครื่องเขียนต่างๆ เช่น ดินสอ ปากกา ชอล์ก ฯลฯ บนระนาบรองรับซึ่งเป็นดิน โลหะ กระดาษหรือวัสดุอื่นๆ ที่มีผิวหน้าเรียบ แบน โค้ง โดยทำให้เห็นเป็นรูปร่างด้วยเส้น รูปร่างที่เกิดจากเส้นนี้อาจเกิดจากเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก ฯลฯ ทั้งนี้อาจมีน้ำหนักอ่อนแก่ของเส้นเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้

รูปร่างที่เกิดจากเส้นนี้มีลักษณะสองมิติ คือ กว้างและยาว หากผู้วาดต้องการให้มีลักษณะสามมิติ คือ กว้าง ยาว และลึก ก็กระทำได้โดยการลากเส้นหลายๆ เส้น ตามวิธีการแรเงา (อารี สุทธิพันธุ์. 2528 : 108)

การระบายสี (Painting) หมายถึง การระบายสีลงไปในภาพให้ทั่วบริเวณที่ต้องการจะระบายโดยวิธีใดก็ได้ จะใช้อุปกรณ์หรือไม่ใช้ก็ถือเป็นการระบายสีทั้งสิ้น (วิโรจน์ ชาทอง และทำนอง จันทิมา. 2517 : 6)

การเขียนภาพระบายสี จึงหมายถึงการลาก ขูด ขีด เขียนด้วยวัสดุหรือเครื่องเขียนต่างๆ บนระนาบรองรับ ซึ่งเป็นวัสดุที่มีผิวหน้าเรียบ แบน โคง โดยทำให้เห็นเป็นรูปร่างด้วยเส้นให้เป็นรูปร่าง 2 มิติ หรือ 3 มิติก็ได้ แล้วระบายสีลงในภาพนั้นให้ทั่วบริเวณที่ต้องการ

5.2 แนวคิดของการเขียนภาพ

แนวคิดของการเขียนภาพ มีอยู่ 3 ประการ คือ

5.2.1 เพื่อบันทึกสิ่งที่น่าสนใจรอบตัวที่มองเห็น ซึ่งอาจบันทึกทั้งหมดหรือเลือกเฉพาะบางส่วน บางตอนที่เห็นว่ามีคามหมายก็ได้ ภาพเขียนตามแนวคิดนี้จะมีรูปร่างคล้ายของจริงตามมุมมองของผู้วาด ตามตำแหน่งของสิ่งที่วาดตั้งอยู่ ซึ่งอาจสูงกว่าระดับสายตา ต่ำกว่าระดับสายตา หรือตรงระดับสายตาพอดี ผู้วาดอาจจะวาดเฉพาะสิ่งที่เขาต้องการลงไปในภาพเท่านั้น ภาพเขียนในลักษณะนี้จะเป็นเพียงภาพที่ดูรู้เรื่องว่าเป็นภาพอะไร อยู่ที่ไหน มีสัดส่วนเป็นอย่างไร

5.2.2 เพื่อถ่ายทอดตามสิ่งที่ผู้วาดคิดหรือจินตนาการ ภาพเขียนตามแนวคิดนี้มีรูปแบบไม่เหมือนของจริง อาจมีขนาดสัดส่วนแตกต่างไปจากสัดส่วนที่เห็นจริง อาจมีลักษณะประดิษฐ์ตกแต่งเป็นลวดลายที่ได้รับอิทธิพลจากธรรมชาติ หรือเป็นลวดลายเรขาคณิต อาจมีลักษณะพรางมั่ว ไม่ชัดเจนเพื่อกระตุ้นให้ผู้พบเห็นต้องใช้ความคิดหรือทำให้งุนงง แต่ถ้าผู้ดูมีความคิดคล้ายกับผู้วาด หรือมีจินตนาการแนวเดียวกันก็สามารถชื่นชมการเขียนภาพตามแนวนี้ได้

5.2.3 เพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน ภาพเขียนตามแนวคิดนี้มีรูปแบบเรียบง่ายเด่นชัด มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายต่างๆ ที่ผู้ดูเข้าใจได้ทันที หรือเมื่อเห็นแล้วรู้ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เช่น เครื่องหมายจราจร เป็นต้น

การเรียกชื่อภาพเขียนจะเรียกชื่อต่างกันตามวัสดุที่ใช้เขียน ตามหน้าที่ใช้สอย หรือตามลักษณะภาพที่เห็น เช่น การเขียนภาพร่าง ภาพคน ภาพสัตว์ เป็นต้น (อารี สุทธิพันธุ์. 2528 : 108 - 109)

5.3 ความสำคัญของการเขียนภาพระบายสี

เลิศ อานันทะนะ (2523 : 138) กล่าวว่า การเขียนภาพระบายสีเป็นส่วนหนึ่งของวิชาศิลปศึกษา ที่ตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้เด็กทุกเพศและวัยได้มีโอกาสแสดงออกไปตามระดับความสามารถของแต่ละคน เพื่อพัฒนาการทางสุขภาพจิตและกาย ส่งเสริมให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักรักษาความสะอาดเรียบร้อย มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติ

แวดล้อมและศิลปวัตถุของชาติ รวมทั้งพยายามปลูกฝังให้เด็กทุกระดับสามารถปรับปรุงตน เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคม รักความก้าวหน้า มีรสนิยมที่ดี

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2524 : 1) ให้ความเห็นว่า การเขียนภาพระบายสีเป็นการแสดงออกทางศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์โดยใช้สื่อต่างๆ เพื่อแสดงความปรารถนาออกมาในรูปของจินตนาการ ซึ่งอาจเหมือนหรือไม่เหมือนธรรมชาติก็ได้

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 17) ให้ความเห็นว่า การสอนเขียนภาพระบายสีต้องส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักแสดงออกในทางสร้างสรรค์ตั้งแต่เยาว์วัยและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การกระทำสิ่งใดอย่าง ต่อเนื่อง สม่ำเสมอย่อมเท่ากับปลูกฝังพฤติกรรมให้เด็กโดยตรง พฤติกรรมสร้างสรรค์ในตัวเด็กจึงเป็นเป้าหมายหนึ่งที่มีคุณค่าต่อตัวเด็กและต่อชีวิตในสังคม

ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (25236 : 142 – 143) กล่าวถึงการเขียนภาพระบายสีของเด็กว่าเป็นการเล่นของเด็กชนิดหนึ่งที่ให้คุณค่ากับเด็กมาก เพราะเด็กจะเขียนลงไปด้วยความรู้สึกของตัวเองให้เป็นสัญลักษณ์ ให้เป็นแบบ เป็นลวดลาย เป็นจังหวะ และสีสันทันต่างๆ และใช้แทนการใช้ภาษาพูด การเล่นวาดรูปและการระบายสีจะช่วยให้เด็กผ่อนคลายอารมณ์ได้มาก เพราะเด็กมีโอกาสดำเนินอิสระ ไม่ต้องอยู่ในระเบียบตลอดเวลา การที่เด็กได้วาดรูปและระบายสีเป็นการแสดงความรู้สึกภายในออกมา โดยที่เด็กไม่เข้าใจว่าเป็นการระบายความโกรธแค้น ความกดดัน ความตึงเครียด ความกระวนกระวายใจ ความกลัวอื่นๆ รวมทั้งความสุข ความยินดี การเขียนภาพระบายสีของเด็กนั้นเป็นการพักผ่อน และเป็นการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กด้วย ภาพที่เด็กวาดจะเป็นภาพที่เขาชอบและสนใจในขณะนั้นๆ การที่ครูและผู้ปกครองแสดงความยินดี และชื่นชมในผลงานการเขียนภาพระบายสีของเด็ก ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นด้วย

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสีของเด็ก มีความสำคัญต่อตัวเด็กและสังคมเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และการสร้างสรรค์ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก การใช้ แบบเรียนอัตลักษณ์ เรื่องการวาดภาพระบายสี จากงานวิจัยนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างสรรค์จินตนาการและแสดงออกได้อย่างอิสระ เต็มตามศักยภาพ

5.4 กิจกรรมสร้างสรรค์ในการเขียนภาพ

อารี รังสินนท์ (2526 : 161 – 162) กล่าวถึงกิจกรรมในการเขียนภาพไว้ ดังนี้

การเขียนภาพ หมายถึง การเขียนภาพในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

5.4.1 การเขียนภาพตามใจชอบ หมายถึง การให้โอกาสเด็กได้มีโอกาสเลือกวาดสิ่งที่เด็กพอใจ และสามารถวาดได้ ซึ่งส่วนมากเด็กในวัยก่อนเรียนมักจะวาดรูปคน บ้าน สัตว์ ดอกไม้ หรือภาพที่เด็กประทับใจ

5.4.2 การเขียนภาพจากประสบการณ์ หมายถึง การให้เด็กเลือกเขียนภาพจากประสบการณ์ที่เด็กได้ไปเที่ยวตามที่ต่างๆ หรือสิ่งที่เด็กได้รับ เช่น ทะเล สวนสัตว์ ของขวัญวันเกิด สัตว์เลี้ยง ของเล่น เป็นต้น

5.4.3 การเขียนภาพจากการฟังนิทาน หมายถึง การให้เด็กเขียนภาพจากนิทานที่ครูเล่าให้ฟัง หรือเทปนิทาน ซึ่งเด็กจะแสดงทั้งความรู้สึกนึกคิด ทางด้านสติปัญญา และความรู้สึกนึกคิดทางด้านจิตใจ ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพได้

5.4.4 การเขียนภาพจากเสียงเพลง หมายถึง การให้เด็กได้ฟังเพลงแล้วเขียนภาพตามความนึกคิดของเด็ก เป็นภาพที่ประทับใจจากการฟังเพลง

5.4.5 การเขียนภาพจากการแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การให้เด็กเขียนภาพจากการที่เด็กได้แสดงบทบาทสมมติไป แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ

5.4.6 การเขียนภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด หมายถึง การที่เด็กเพิ่มเติมต่อให้เป็นภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดมาให้ ซึ่งสิ่งเร้าอาจแบ่งเป็น

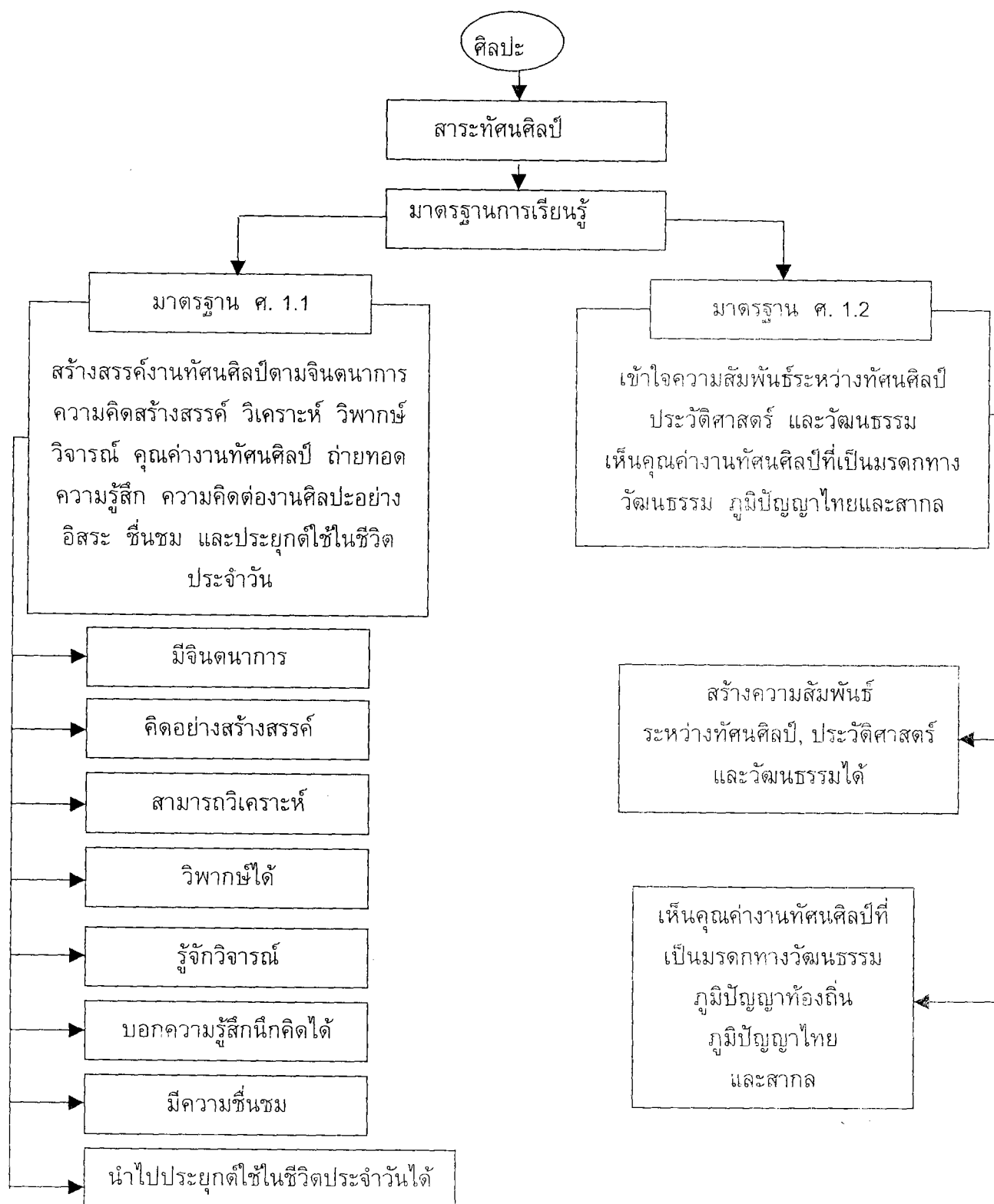
5.4.6.1 ต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่ไม่สมบูรณ์ เช่น เส้นในลักษณะต่าง ๆ
เช่น เส้นตรง | เส้นคู่ขนาน || และอื่น ๆ ($\sim \Lambda$) เป็นต้น

5.4.6.2 ต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่สมบูรณ์ เช่น วงกลม $\bigcirc$ สี่เหลี่ยม $\square$ สามเหลี่ยม $\triangle$ เป็นต้น

การต่อเติมในลักษณะเช่นนี้ เป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ดี เด็กเกิดจินตนาการวัย และท้าทายให้อยากลองทำให้เสร็จเป็นรูปร่างด้วยความคิดที่เป็นอิสระ และด้วยความพอใจของตน นอกจากนั้นยังส่งเสริมความคิดแปลกไม่ซ้ำกัน เด็กแต่ละคนจะเขียนภาพตามความคิดของตน ซึ่งเป็นการเริ่มต้นในการกล้าคิด และยอมรับความแตกต่างของตนจากเพื่อนคนอื่น สร้างเสริมให้เด็กเกิดความมั่นใจ กล้าคิดในสิ่งที่แปลก ๆ อันนำไปสู่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

6. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระทัศนศิลป์

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 “ศิลปะสาระทัศนศิลป์”

7. เอกสารเกี่ยวกับหนังสือเรียน

7.1 ความหมายของหนังสือเรียน

บันลือ พุกกะวัน กล่าวว่ “แบบเรียน หมายถึง หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศบังคับใช้ โดยกำหนดว่าผู้เรียนในระดับชั้นนั้นๆ จะต้องมึเพื่อจะได้ใช้ฝึกอ่านเป็นพื้นฐานของวิชานั้นๆ ตามที่เนื้อหาของหลักสูตรกำหนดไว้ ทั้งนี้โดยนับรวมทั้งหนังสือที่นอกเหนือจากที่กระทรวงศึกษาธิการบังคับใช้ แต่มีลักษณะเนื้อเรื่อง เนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตร เฉพาะเรื่องที่เด็กสามารถใช้ค้นคว้าและครูอาจใช้เป็นแนวอ้างอิงการสอนได้เช่นกัน (บันลือ พุกกะวัน. 2524 : 47)

Lee J. Cronbach ได้ให้ความหมายกับหนังสือเรียน (Textbook) ไว้ว่า “หนังสือเรียนเป็นประเภทหนึ่งของคู่มือการเรียนการสอน ซึ่งคู่มือการเรียนการสอนมีอยู่หลายประเภท แต่หนังสือเรียนดูจะเป็นประเภทที่มีบทบาทอยู่ในระบบโรงเรียนมาแต่ดั้งเดิมก่อนที่จะมีประเภทอื่นๆ เช่น อุปกรณ์ โสตทัศน์ แบบเรียนโปรแกรม วัสดุหลักสูตร คู่มือการเรียนการสอนอื่นจะเกิดขึ้น” (Cronbach. 1955 : 3, 96)

7.2 ความมุ่งหมายของการสร้างหนังสือเรียน

7.2.1 เป้าหมายหลัก เพื่อสนองหลักสูตรการศึกษา

7.2.1.1 เพื่อใช้เป็นวัสดุหลักสูตร

7.2.2.2 เพื่อสร้างเสริมเนื้อหาของบทเรียนให้ชัดเจน กว้างขวาง ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

7.2.2.3 เพื่อเป็นสื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน

7.2.2 เป้าหมายเฉพาะ เพื่อสนองพัฒนาการของผู้เรียน

7.2.2.1 เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะในการอ่าน

7.2.2.2 เพื่อพัฒนาสมอง ความคิด ทั้งในเชิงความเข้าใจในการเปรียบเทียบ ความสัมพันธ์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่า

7.2.2.3 เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยในการอ่านอันมีผลต่อการสร้างเจตคติที่ดีต่อการดำรงชีวิต ขนบประเพณี วัฒนธรรม ทั้งในส่วนตน สังคม และประเทศชาติ

7.2.2.4 เพื่อพัฒนาจิตใจของผู้เรียนให้เกิดความสำนึกในคุณธรรม และเป็นพื้นฐานของการสร้างค่านิยมและจริยธรรมอันดีงาม รวมทั้งการเสริมสร้างเจตคติในทางประชาธิปไตย และความเป็นพลเมืองดีของชุมชน และชาติบ้านเมือง

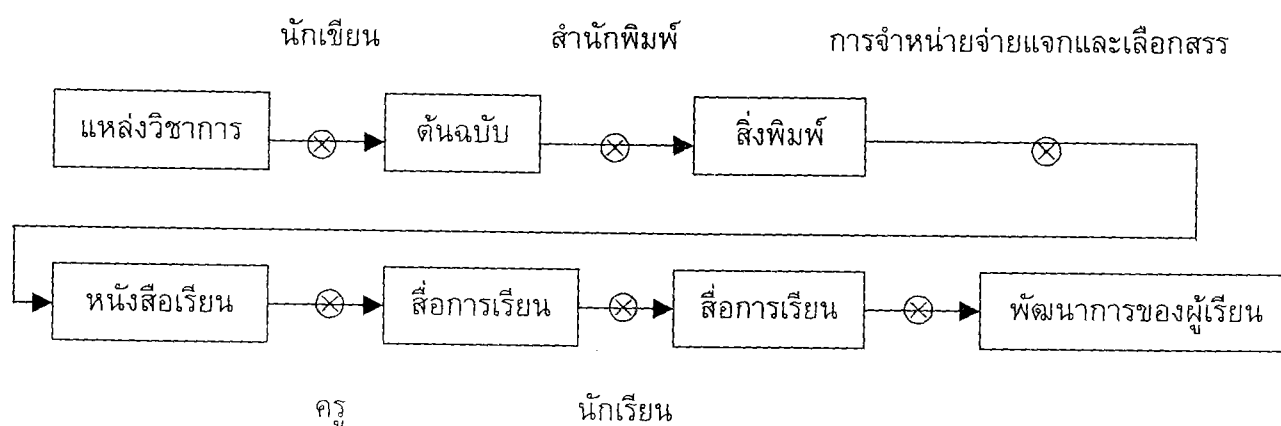
7.2.2.5 เพื่อพัฒนาสุขภาพทางจิตใจของผู้เรียนให้เรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ด้วยความ สุข ความสนุกสนานรื่นรมย์ เพลิดเพลิน บันเทิงใจ

7.2.2.6 เพื่อเป็นสื่อเสริมแรงจูงใจ ล่อใจ เร้าใจ ให้ผู้เรียนอยากเรียนอยากรู้ ได้เป็นอย่างดี

(หทัย ดันหยง. 2528 : 30 – 31)

7.3 ขั้นตอนการสร้างหนังสือเรียน

Lee J. Cronbach ได้สรุปกระบวนการผลิตหนังสือเรียน ซึ่งเป็นภาพรวมเพื่อสื่อการเรียนไว้ ดังนี้

จากกระบวนการผลิตดังกล่าว อาจสรุปลำดับขั้นตอนการผลิตได้เป็น 9 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์ในการเขียนหนังสือเรียน
- ขั้นที่ 2 การกำหนดเกณฑ์ในการวางโครงสร้างต้นฉบับ
- ขั้นที่ 3 การกำหนดโครงสร้างต้นฉบับ
- ขั้นที่ 4 การกำหนดวิธีการและรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา
- ขั้นที่ 5 การวางเค้าโครงเรื่อง (Plot) ต้นฉบับ
- ขั้นที่ 6 การสร้างต้นฉบับ (Manuscript)
- ขั้นที่ 7 การประเมินคุณภาพต้นฉบับ
- ขั้นที่ 8 การนำต้นฉบับเข้าสู่กระบวนการพิมพ์
- ขั้นที่ 9 การจำหน่ายจ่ายแจกเข้าสู่กระบวนการพิมพ์

(หทัย ดันหยง. 2532 : 55 – 56; อ้างอิงมาจาก Cronbach. 1995 : 94)

7.4 ประโยชน์ของหนังสือเรียน

หทัย ดันหยง ได้สรุปประโยชน์ของหนังสือเรียนไว้ว่า

- 7.4.1 หนังสือเรียน เป็นหนังสือที่ใช้อ่านได้เช่นเดียวกับหนังสือทั่วไปตามห้องสมุด
- 7.4.2 หนังสือเรียนเปรียบได้กับห้องสมุดเคลื่อนที่ที่สามารถค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ ได้

ตามต้องการ

- 7.4.3 หนังสือเรียนทุกเล่มให้สาระ ความรู้ และความบันเทิงใจให้แก่ผู้อ่าน
- 7.4.4 หนังสือเรียนให้ข้อมูลความรู้ที่แน่นอน มีหลักฐานอ้างอิง เชื่อถือได้มากกว่าหนังสือประเภทอื่นๆ

7.4.5 หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่หาได้ง่ายและราคาถูกกว่าหนังสือประเภทอื่นๆ เพราะมีมาตรฐานในการผลิตและการควบคุมราคา (หทัย ดันหยง. 2532 : 56)

8. เอกสารเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์

8.1 เอกสารเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การเรียนการสอนในทุกสาขาวิชา เมื่อผ่านกระบวนการเรียนการสอนแล้วจะต้องมีการประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์หรือไม่

8.2 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 13) ได้บัญญัติศัพท์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จหรือความสามารถในการกระทำใดๆ ที่ต้องอาศัยทักษะมีะนั้นก็ต้องอาศัยความรู้ในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ”

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 89) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ว่า “เป็นคุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝนอบรม หรือจากการสอน หรือเป็นการตรวจสอบความสามารถของบุคคลว่าการเรียนแล้วเท่าไร มีความสามารถชนิดใด”

สาคร ธรรมศักดิ์ (2541 : 135) นอกจากนิยามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) ยังหมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการสอน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์ การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรม หรือจากการสอนการวัดผลสัมฤทธิ์ จึงเป็นการตรวจสอบความสามารถ หรือความสัมฤทธิ์ผล (Level of Accomplishment) ของบุคคลว่าเรียนรู้แล้วเท่าไร ซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบ ตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน คือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปของการกระทำจริงให้ออกเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องใช้ “ข้อสอบภาคปฏิบัติ” (Performance Test)

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา (Content) อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆ สามารถวัดได้โดยใช้ข้อสอบ “ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์” (Achievement Test)

Bloom (1976 : 201 – 207) ได้สรุปให้เห็นชัดเจนว่า ผลสัมฤทธิ์หรือประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น เป็นความสามารถที่แสดงออกทางพฤติกรรมย่อยๆ ได้ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านความรู้ความจำ (Knowledge) เป็นความสามารถที่ผู้เรียนเก็บและระลึกถึงเรื่องราวต่างๆ ที่ได้รับการสั่งสอนอบรมมาใช้ได้เป็นลักษณะนี้ ผู้เรียนแสดงออกในรูปของการจำและระลึกเรื่องราวนั้นๆ

2. ด้านความเข้าใจ (Comprehensive) เป็นความสามารถที่แสดงออกในลักษณะของการถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้มา ด้วยการเขียนหรือกระทำใดๆ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้

3. ด้านการนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถที่ผู้เรียนนำเอาความรู้ความเข้าใจ จากสิ่งที่ได้รับการอบรมสั่งสอน บวกกับประสบการณ์ต่างๆ ของตนไปใช้ในสถานการณ์จริงๆ หรือสถานการณ์จำลองที่คล้ายคลึงกัน

4. ด้านการวิเคราะห์ (Analysis) เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกให้เห็นได้ด้วยการสามารถแยกแยะเรื่องราว เหตุการณ์ ผลลัพธ์ ผลรวมของปรากฏการณ์ใดๆ ที่ประจักษ์อยู่นั้น ว่าเกิดจากหรือประกอบจากส่วนย่อยต่างๆ อะไรบ้าง สามารถวิเคราะห์บางส่วนของเรื่องราวได้ มองเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวโยงของปลีกย่อยของสิ่งที่เรียนรู้ เป็นต้น

5. ด้านสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถที่ผู้เรียนนำเอาสิ่งที่เรียนต่างๆ มาร้อยกรองจัดระเบียบใหม่ให้เกิดเป็นโครงสร้าง เรื่องราวใหม่ที่แปลกกว่าเดิม มีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม เป็นลักษณะของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั่นเอง

6. ด้านการประเมินค่า (Evaluation) เป็นพฤติกรรมทางปัญญาที่สูงที่สุดในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นความสามารถที่ผู้เรียนวินิจฉัยเรื่องต่างๆ ว่าดีหรือไม่ดี ควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติ เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม เป็นการใช้อภิปรายญาณขั้นสุดของตนเอง

จากความคิดเห็นของนักการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พอสรุป ได้ดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นคุณลักษณะความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝน อบรม หรือจากการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์ จึงเป็นการตรวจสอบความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผลของบุคคล ซึ่งแสดงออกในลักษณะของพฤติกรรมต่างๆ ที่สามารถวัดได้ 2 แบบ ตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาสอน คือ การวัดด้านปฏิบัติและการวัดด้านเนื้อหา จึงกล่าวได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสิ่งแวดล้อมก็หมายถึง คุณลักษณะความรู้ ความสามารถทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการเรียนการสอนหรือประสบการณ์จากการฝึกอบรม ซึ่งวัดได้จากการแสดงออกของพฤติกรรมต่างๆ

8.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ชวาล แพร์ตกุล (2517 : 16) ได้กล่าวถึงวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เป็นการตอบสนองความรู้ ทักษะและสมรรถภาพของสมองในด้านต่างๆ ที่นักเรียนได้จากการอบรมสั่งสอนของครู ส่วนใหญ่จะใช้วิธีให้นักเรียนเขียนคำตอบในกระดาษ การวัดผลชนิดนี้มีความสำคัญมากในวงการศึกษา เพราะแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะทำหน้าที่วัดว่าเด็กเรียนรู้มากน้อยเพียงใด โดยแบบทดสอบชนิดนี้ ต้องการวัดว่าครูได้ใช้วิธี เนื้อหาวิชาไปกระตุ้นสมองเด็กให้งอกงามตรงตามความมุ่งหมาย ของหลักสูตรได้มากน้อยเพียงใด โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) ซึ่งหมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดปริมาณความรู้ ความสามารถ ทักษะเกี่ยวกับด้านวิชาการที่เด็กได้เรียนรู้มาในอดีตว่ารับรู้ได้มากน้อยเพียงใด

อาร์มอนด์ เพชรขึ้น (2527 : 3 – 44) ได้วิเคราะห์คุณลักษณะของนักเรียนที่พึงปรารถนาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้จำแนกออกเป็น 3 ประเภท

1. ด้านความคิด (Cognitive Domain) เกี่ยวกับสภาพสมองมี 6 ด้าน

1.1 ความรู้ความจำ หมายถึง ความสามารถระลึกถึงเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่ผ่านมา

1.2 ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องย่อใจความสำคัญ แปลความหมาย และขยายความหมายของเรื่องได้

1.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้หรือหลักวิชาที่เรียนมาแล้ว ในการสร้างสถานการณ์จริง ๆ หรือสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

1.4 การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวต่างๆ หรือวัตถุดิบของเพื่อต้องการค้นหาสาเหตุเบื้องต้น หาความสัมพันธ์ระหว่างใจความ ระหว่างส่วนรวม ระหว่างตอน ตลอดจนหาหลักการที่แฝงอยู่ในเรื่อง

1.5 การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถนำเอาความรู้มาจัดระบบใหม่เป็น เรื่องที่ไม่เหมือนเดิม มีความหมายและประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม

1.6 การประเมินค่า หมายถึง การวินิจฉัยคุณค่าของบุคคล เรื่องราววัสดุ สิ่งของ อย่างมีหลักเกณฑ์

2. ด้านจิตใจ (Affective Domain) เป็นคุณลักษณะด้านจิตใจ ความรู้สึก เจตคติ และ ค่านิยม

3. ด้านปฏิบัติ (Psycho – motor Domain) เป็นคุณลักษณะเกี่ยวกับกล้ามเนื้อและประสาท

สมบุญ ชิตพงศ์ และคณะ (2540 : 6 – 7) ได้กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ ความคิด (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวกับกระบวนการต่างๆ ทางด้านสติปัญญาและสมอง

2. ด้านความรู้สึก (Affective Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโต และพัฒนาการในด้านความสนใจ คุณค่า ความซาบซึ้ง และเจตคติต่างๆ ของนักเรียน

3. ด้านการปฏิบัติการ (Psycho – motor Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการในด้านการปฏิบัติ และดำเนินการ เช่น การทดลอง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการวัดความสามารถทางพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หลังจากได้รับการสอนหรือการฝึกอบรมด้วยวิธีการต่างๆ

8.4 เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ชวาล แพรัตกุล (2517 : 16) กล่าวว่า เครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 พวก

1. แบบทดสอบของครู (Teacher Made Test) หมายถึง ชุดของคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นคำถามที่เกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนในห้องเรียนว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บกพร่องที่ตรงไหน จะได้สอนซ่อมเสริม หรือเป็นการวัดดูความพร้อมที่จะเรียนบทเรียนใหม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) แบบทดสอบประเภทนี้สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา หรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ โดยนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหลายครั้ง จนกระทั่งมีคุณภาพดีพอ จึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้หลักเปรียบเทียบผลเพื่อการประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใดๆ ก็ได้ ซึ่งแบบทดสอบมาตรฐาน จะมีความเป็นมาตรฐานอยู่ 2 ประการ

2.1 มาตรฐานในการดำเนินการสอบ หมายความว่า แบบทดสอบนี้ไม่ว่าจะนำไปใช้ที่ไหน เมื่อไรก็ตาม คำชี้แจง คำอธิบาย การดำเนินการสอบจะเหมือนกันทุกครั้งที่ไป จะมีการควบคุมตัวแปรต่างๆ ที่ทำให้คะแนนคลาดเคลื่อน เช่น ผู้คุมสอบ การจัดชั้นเรียน กระบวนการสอบ การใช้คำสั่ง เป็นต้น กระบวนการสอบประเภทนี้มีคำชี้แจงในการใช้อธิบาย (Manual) อยู่ด้วย

2.2 มาตรฐานในการแปลความหมายของคะแนน หมายความว่า ไม่ว่าจะสอบที่ไหน เมื่อไร ก็ต้องแปลคะแนนได้เหมือนกัน ฉะนั้น ข้อสอบประเภทนี้จึงต้องมีเกณฑ์ (Norm) สำหรับให้เป็นมาตรฐานเดียวกันได้

เครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พอสรุปได้ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 พวก คือ 1. แบบทดสอบของครู 2. แบบทดสอบมาตรฐานการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 3 ด้าน คือ 1. ความรู้ความจำ 2. ความรู้สึก 3. ด้านการปฏิบัติ

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภัทรา สุคนธ์ทรัพย์ (2505 : ไม่มีเลขหน้า) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พัฒนาการทางศิลปะของเด็กไทยในชั้นประถมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนประถมสาธิตแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนคร” เพื่อศึกษาพัฒนาการทางด้านศิลปะของเด็กทั้งการเขียนภาพและการปั้น พบว่า เด็กส่วนใหญ่มีชั้นพัฒนาการทางศิลปะ ดังนี้

เด็กอายุ 5 – 6 ปี อยู่ในชั้นพัฒนาการขั้นที่ 2 ขั้นต้นการเขียนภาพให้มีความหมาย

เด็กอายุ 7 – 8 ปี จนถึง 10 ปี อยู่ในชั้นพัฒนาการขั้นที่ 3 ขั้นเขียนรูปได้คล้ายของจริง

เด็กอายุ 9 – 11 ปี อยู่ในพัฒนาการขั้นที่ 4 ขั้นเริ่มต้นการเขียนภาพอย่างของจริง
 เด็กอายุ 11 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มอยู่ในพัฒนาการขั้นที่ 5 ขั้นการใช้เหตุผล

สำหรับเด็กที่มีพัฒนาการทางศิลปะอยู่ในขั้นเดียวกันจะมีการเขียนภาพ การใช้ช่องไฟและ
 ใช้สี และการออกแบบแตกต่างกันตามลำดับวัย และเด็กส่วนมากมีพัฒนาการทางการเขียนภาพ
 อยู่ในขั้นเดียวกับพัฒนาการทางการปั้น ส่วนภาพที่เด็กชอบวาด พบว่า เด็กหญิงชอบวาดภาพคน
 และบ้าน ขณะที่เด็กชายชอบวาดฉากธรรมชาติมากที่สุด และเด็กหญิงวัย 9 – 10 วาดนวนิยาย เรื่องราว
 และภาพสัตว์ รองลงมาจากภาพบ้านและภาพคน ส่วนเด็กชายวัย 5 ปี วาดฉากนิยายเรื่องราว
 วัย 9 ปี วาดฉากการต่อสู้วัย 10 ปี วาดทิวทัศน์และบ้าน วัย 11 ปี วาดฉากท้องทะเล รองลง
 มาจาก ฉากรบ

หทัย ตันหยง (2532 : 125) ทำการวิจัยเรื่องการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
 เพื่อเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา โดยใช้การสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์
 ภาษา ที่ใช้หนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ ภาษาที่ใช้
 หนังสือเรียนปกติเชิงวรรณกรรม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนระหว่าง
 การสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่าการ
 สอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ที่ใช้หนังสือเรียนปกติเชิงวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .01

ยุพา ชุ่มสนิท (2540 : 97) ได้ทำการศึกษาการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
 วิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยจากการหาประสิทธิภาพ พบว่า นักเรียนมี
 คะแนนเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษได้

จิรภา มาลัยธรรม (2541 : 88 – 89) ได้ศึกษาค้นคว้าการสร้างแบบเรียนเล่มเล็ก เรื่อง
 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษา
 พบว่า มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยหลัง
 ทดลองใช้แบบเรียนเล่มเล็ก สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลองใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อารีรัตน์ ดอกสี (2541 : 92) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิง
 วรรณกรรม เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนร้อยกรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษา พบว่า
 แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์กำหนด (80/80) คือ 81.67 –
 97.67 / 86.92

นภาพร เหมะ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อแบบ
 เรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพ ด้านงาน
 ประดิษฐ์และงานช่าง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องงานใบตอง ผลการศึกษาพบว่า แบบเรียนเล่ม
 เล็กเชิงวรรณกรรม มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ (80/80) E₁/E₂ สามารถนำไปใช้ในการเรียน
 การสอนได้

เนตรนภิศ พัฒนเจริญ (2544 : 37, 39) ได้สรุปผลการศึกษาค้นคว้า จากการประเมิน ผลประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องงานบ้าน พบว่า แบบเรียน อัตลักษณ์ทั้ง 4 เล่ม มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ (80/80) E_1/E_2 คือ 93.00/93.66 แสดงว่า แบบเรียนอัตลักษณ์มีความเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้

วัชรภรณ์ ศรีสง่า (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้า เรื่อง การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนกลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษพบว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนกลุ่มการงาน อาชีพและเทคโนโลยีด้านงานบ้าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การจัดบ้าน ทั้ง 5 เล่ม มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ E_1/E_2 (80/80) สามารถนำไปใช้ประโยชน์ก่อนการสอนได้และ

สุทธิสินี ยืนซ้อน (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชุดอักษรนำผลการศึกษา พบว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมชุดอักษรนำที่สร้างขึ้นทั้ง 5 เล่ม มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ (80/80) สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพระบายสี ชี้ให้เห็นว่านักเรียนชาย และนักเรียนหญิงในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจในการวาดภาพคน สัตว์ ภาพอิสระ และในการสร้างชุดการสอน การเขียนภาพระบายสี พบว่า มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด (90/90) ส่วนในการศึกษาค้นคว้าการสร้างและหาประสิทธิภาพแบบเรียนอัตลักษณ์และแบบเรียนเชิงวรรณกรรมเล่มเล็ก ผลจากการศึกษาทั้งหมดพบว่า มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการศึกษาค้นคว้าการสร้าง และหาประสิทธิภาพ แบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำหรับใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self - texts)
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิจิตรวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียน ห้องเรียนละ 40 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 120 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิจิตรวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

การสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self - Texts)

ขั้นตอนการสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎี การสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ เป็นการศึกษารูปแบบกระบวนการขั้นตอนการสร้างหนังสือแบบเรียนสำหรับเด็ก และสื่ออัตลักษณ์ของ หทัย ดันหยง มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์
2. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เกี่ยวกับรายละเอียดโครงสร้าง สาระ หลักการ จุดมุ่งหมาย การจัดการเรียนรู้ ระเบียบวิธีการวัดและประเมินผล

3. วิเคราะห์หลักสูตรความคิดรวบยอดของสาระและมาตรฐานทักษะศิลป์ (ศ. 1.1 และ ศ. 1.2)

4. สำรวจความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ด้านความต้องการที่มีต่อการศึกษาริเริ่มรู้เกี่ยวกับการวาดภาพระบายสี

5. กำหนดองค์ความรู้และเนื้อหา ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้มาประยุกต์รูปแบบในการสร้างองค์ความรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กำหนดสาระสำคัญ แนวคิด การสร้างสรรค์องค์ความรู้ให้สอดคล้องกับความคิดรวบยอดของสาระทักษะศิลป์และความต้องการของผู้เรียน

6. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละเล่มทั้ง 10 เล่ม เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางเป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

7. การสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) การวาดภาพระบายสี จำนวน 10 เล่ม โดยการประมวลข้อมูล รายละเอียดจากการศึกษามาสร้างเป็น แบบเรียนอัตลักษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อตอบสนองการจัดการเรียนรู้ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ต้องการ

8. นำแบบเรียนอัตลักษณ์ที่สร้างเสร็จและปรับปรุงความสมบูรณ์แล้ว ให้ประธานควบคุมงานวิจัยผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชันหมาก และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ ประจำสำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและอาจารย์จิรภา มาลัยธรรม ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง สังกัดกรุงเทพมหานคร พิจารณาความถูกต้อง เหมาะสม ด้านจุดประสงค์ เนื้อหา ภาษา และภาพประกอบของแบบเรียนอัตลักษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

9. ปรับปรุงแบบเรียนอัตลักษณ์ ให้เกิดความถูกต้องเหมาะสม ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

10. นำผลการทดลองมาทำการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพและปรับปรุง แล้วจัดทำเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ต่อไป

องค์ประกอบหลักของแบบเรียนอัตลักษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

10.1 เนื้อหา เป็นแก่นของเรื่องในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การเขียนภาพระบายสี ช่วงชั้นที่ 2 (ระดับประถมศึกษาปีที่ 4) แบ่งออกเป็น 10 เรื่อง เรื่องละ 1 เล่ม รวมเป็น 10 เล่ม ประกอบด้วย

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) เล่มที่ 1 เรื่อง ทัศนศิลป์

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) เล่มที่ 2 เรื่อง หลักการวาดภาพระบายสี

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) เล่มที่ 3 เรื่อง การทดลองด้วยสี

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) เล่มที่ 4 เรื่อง การวาดภาพจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) เล่มที่ 5 เรื่อง การวาดภาพจาก
ประสบการณ์และความประทับใจ

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) เล่มที่ 6 เรื่อง การวาดภาพประเพณี
- วัฒนธรรม

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) เล่มที่ 7 เรื่อง การวาดภาพตาม
จินตนาการประกอบเรื่องราวหรือนิทาน

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) เล่มที่ 8 เรื่อง การวาดภาพเพื่อการ
ประกวด

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) เล่มที่ 9 เรื่อง การวาดภาพการ์ตูน

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) เล่มที่ 10 เรื่อง การรู้คุณค่าการวาด
ภาพระบายสี

ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)	ความคิดรวบยอด / จุดประสงค์การเรียนรู้
เล่มที่ 1	ทัศนศิลป์ ความคิดรวบยอด ศิลปะที่มองเห็นสัมผัสได้ ประกอบด้วย งานวาด งานปั้น งานแกะสลัก งานภาพพิมพ์ และงานโครงสร้าง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจรูปแบบพื้นฐานของทัศนศิลป์ จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทและลักษณะต่างๆ ของงานทัศนศิลป์ 2. ให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานด้านทัศนศิลป์ โดยการเขียนภาพระบายสีตามที่ตนสนใจได้ 3. เพื่อปลูกฝังให้ตระหนักในคุณค่าของงานทัศนศิลป์แขนงต่างๆ
เล่มที่ 2	หลักการวาดภาพระบายสี ความคิดรวบยอด องค์ประกอบพื้นฐานของหลักการวาดภาพระบายสี การจัดภาพ จุดสนใจ สมดุล ทฤษฎีสี หลักทัศนียภาพ และเทคนิคกระบวนการวาดภาพระบายสี จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจ สามารถบอกความหมายของหลักการวาดภาพได้ 2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำหลักการจัดภาพ ไปถ่ายทอดออกมาเป็นภาพวาดระบายสีได้อย่างถูกต้อง 3. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และความภูมิใจในผลงานของตน

ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) (ต่อ)

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)	ความคิดรวบยอด / จุดประสงค์การเรียนรู้
เล่มที่ 3	การทดลองด้วยสี ความคิดรวบยอด เป็นการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการใช้สีประเภทต่างๆ ทั้งสีที่ได้จากธรรมชาติและสีที่ได้จากการสังเคราะห์ นำมาสร้างสรรค์ทดลองด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการใช้สี อันจะนำไปสู่การวาดภาพระบายสีได้อย่างมีประสิทธิภาพ จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติของสี และเทคนิคการใช้สีประเภทต่างๆ ที่หลากหลาย 2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ และทำการทดลองด้วยสี สร้างสรรค์เป็นรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลายอย่างอิสระ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของตนเองได้ 3. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการใช้สีในการวาดภาพ
เล่มที่ 4	การวาดภาพจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความคิดรวบยอด เป็นการนำเอาธรรมชาติ คือ สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นเอง และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นที่อยู่รอบๆ ตัว นำมาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะวาดภาพระบายสี ให้ตระหนักในคุณค่าของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. ให้สามารถบอกความหมายของการวาดภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ 2. ให้สามารถวาดภาพถ่ายทอดเรื่องราวจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามหลักการจัดภาพได้ 3. เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนและตระหนักในคุณค่าของศิลปะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) (ต่อ)

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)	ความคิดรวบยอด / จุดประสงค์การเรียนรู้
เล่มที่ 5	การวาดภาพจากประสบการณ์และความประทับใจ ความคิดรวบยอด เป็นการนำเอาความทรงจำที่เกิดจากการที่ตนปฏิบัติและพบเห็นมาถ่ายทอดเรื่องราวออกมาเป็นภาพวาดระบายสี จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. ให้ผู้เรียนสามารถบอกความหมายของแต่ละขั้นตอนของการวาดภาพจากประสบการณ์ได้ถูกต้อง 2. ให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์ของตนออกมาเป็นภาพอย่างเหมาะสมตามหลักการจัดภาพได้ 3. เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตน
เล่มที่ 6	การวาดภาพประเพณี – วัฒนธรรม ความคิดรวบยอด เป็นการนำเอาเรื่องราว รูปแบบ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ เอกลักษณ์ ศิลปะประจำชาติ มาถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะจิตรกรรมสร้างสรรค์ ปลุกฝังทัศนคติที่ดีต่อความเป็นไทย อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทย ให้คงอยู่คู่สังคมไทย จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. สามารถบอกความหมายและขั้นตอนในการวาดภาพประเพณี วัฒนธรรมของไทยได้ถูกต้อง 2. สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเรื่องราว ประเพณีวัฒนธรรมไทยที่ตนสนใจออกมาเป็นภาพวาดได้อย่างเหมาะสม 3. เกิดการตระหนักในคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมไทย และภาคภูมิใจในผลงานของตน

ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) (ต่อ)

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)	ความคิดรวบยอด / จุดประสงค์การเรียนรู้
เล่มที่ 7	การวาดภาพตามจินตนาการประกอบเรื่องราวหรือนิทาน ความคิดรวบยอด เป็นการสร้างสรรค์งานศิลปะเชิงบูรณาการกับเรื่องราว นิทาน หรือการบอกเล่า ในการถ่ายทอดจินตนาการจากเนื้อหา มาเป็นภาพวาดที่สวยงาม และทรงคุณค่า จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. ให้สามารถบอกความหมายและขั้นตอนในการวาดภาพประกอบเรื่องหรือนิทานได้ 2. ให้สามารถวาดภาพประกอบเรื่องนิทานหรือการบอกเล่าได้อย่างสอดคล้อง 3. เกิดความคิดสร้างสรรค์และความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง
เล่มที่ 8	การวาดภาพเพื่อการประกวด ความคิดรวบยอด เป็นการพัฒนาศักยภาพและความถนัดทางศิลปะตามความสนใจอย่างอิสระ ในการวาดภาพเพื่อการประกวดแข่งขัน เป็นรายบุคคลและเป็นทีม ด้วยการถ่ายทอดเนื้อหาให้ตรงกับหัวข้อเรื่องที่กำหนด ภายใต้เงื่อนไขของผู้จัดการประกวด โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. สามารถบอกความหมายและขั้นตอนในการวาดภาพเพื่อประกวดได้ 2. สามารถวาดภาพถ่ายทอดเนื้อหา สื่อความหมายออกมาตรงกับหัวข้อเรื่องที่กำหนดได้ 3. เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และมีทัศนคติที่ดีต่อการประกวดแข่งขันการวาดภาพระบายสี

ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) (ต่อ)

แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)	ความคิดรวบยอด / จุดประสงค์การเรียนรู้
เล่มที่ 9	การวาดภาพการ์ตูน ความคิดรวบยอด เป็นการวาดภาพเลียนแบบธรรมชาติ คน สัตว์ สิ่งของ ด้วยการลดตัดทอนรายละเอียดให้เกิดเป็นภาพลายเส้นแบบง่ายๆ จากรูปทรงเรขาคณิต รู้จักการออกแบบคาแรคเตอร์ของตัวละคร ฉาก การผูกเรื่อง สนองความต้องการและความสนใจตามวัยของผู้เรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. ให้สามารถบอกความหมายของการ์ตูน และขั้นตอนการวาดภาพการ์ตูนได้ถูกต้อง 2. ให้สามารถวาดภาพการ์ตูน เลียนแบบคนเป็นภาพง่ายๆ ได้ 3. เกิดความสนุกสนาน ภาคภูมิใจในผลงานของตนและมีทัศนคติที่ดีต่องานการ์ตูน
เล่มที่ 10	การรู้คุณค่าของการวาดภาพระบายสี ความคิดรวบยอด เป็นการสร้างองค์ความรู้ และตระหนักในคุณค่าของงานศิลปะด้วยตนเอง โดยกระบวนการสืบค้น จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการปฏิบัติภาคสนาม การจัดนิทรรศการระบบกระบวนการกลุ่ม จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. ให้สามารถบอกขั้นตอนในการจัดนิทรรศการและแหล่งเรียนรู้ของการวาดภาพระบายสีได้ 2. ให้ผู้เรียนสามารถจัดป้ายนิเทศหรือจัดนิทรรศการผลงานภาพวาดระบายสีได้ 3. เกิดทัศนคติที่ดีในการทำงานเป็นหมู่คณะและภาคภูมิใจในผลงานของตน

10.2 ภาพประกอบ เป็นภาพการ์ตูน ที่เลียนแบบจากคน สัตว์ สิ่งของ โดยการลด ตัดทอน รายละเอียดบางส่วนออกไป ให้เป็นภาพการ์ตูนแบบง่าย ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผู้วิจัยให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจตามวัยของผู้เรียน

10.2.1 การ์ตูนช่อง (Comic Cartoons) หรือการ์ตูนนิยายภาพ มีบอลลูนคำพูด บรรจุบทสนทนา หรือสื่อความนึกคิดของตัวละคร ให้เกิดการเข้าใจง่าย

10.2.2 การ์ตูนประกอบเรื่อง (Illustrate Cartoons) เป็นภาพของจริงหรือทิวทัศน์ ใช้ในการประกอบเนื้อหาให้เกิดความคิดรวบยอด เป็นภาพวาดลายเส้น และงานจิตรกรรม โดยใช้เทคนิคการวาดด้วยมือ และคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามธรรมชาติของแต่ละสาระการเรียนรู้

10.3 การดำเนินเรื่อง

ผู้วิจัยได้ออกแบบตัวละครมาเป็นตัวแสดง (Presenter) ใช้ในการดำเนินเรื่อง เป็นทั้งพิธีกร วิทยากร และเพื่อน ตามบทบาทที่กำหนด ตัวละครเน้นบุคลิก (Character) ร่วมสมัย จดจำง่าย สอดคล้องกับบทบาทการแสดง มี 3 ตัวหลักคือ

ตัวแรก “ครูชินา” ถ่ายทอดบุคลิกและจิตวิญญาณของผู้วิจัย

ตัวที่สอง “ขวัญ” เด็กชายอายุ 11 ขวบ ฉลาด เชื้อมั่น คล่องตัว สนุกสนาน ชี้เล่น รูปแบบการ์ตูนเอเชียวัยสมัย

ตัวที่สาม “แก้ว” เด็กหญิงอายุ 9 ขวบ ร่าเริง แจ่มใส ซื่อสัตย์ จริงใจ เมตตา อ่อนโยน กระตือรือร้น สนใจใฝ่เรียนรู้ การเข้าสู่เรื่อง (Introduction) ใช้ตัวละครผูกเรื่อง สนทนา ชักถามปัญหาชวนคิด เพื่อจูงใจผู้อ่านให้ชวนติดตามในฉากต่อไป การดำเนินเรื่อง มีการแสดงการถามตอบ การสาธิต การสนทนา ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับผู้อ่านแบบกันเอง สอดแทรก มุมตลกขำขันบางช่วงตอน ตามบริบท (Context) ของสาระแต่ละกลุ่มให้เสมือนว่า ผู้เรียนหรือผู้อ่านได้มีส่วนร่วมอยู่ในสถานการณ์จริง ตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบเรื่อง ภายใต้สาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เชิงบูรณาการโดยจะมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อาทิ การมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ การปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ความซื่อสัตย์ เมตตา เอื้อเฟื้อ เสียสละ ตลอดจนการส่งเสริมพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ รวมทั้งสุนทรียภาพลักษณะนิสัย ทางศิลปะให้เกิดความละเอียดประณีต ปลูกฝังให้เกิดความรักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การรู้คุณค่า วัฒนธรรมประเพณีของไทย

10.4 รูปแบบของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)

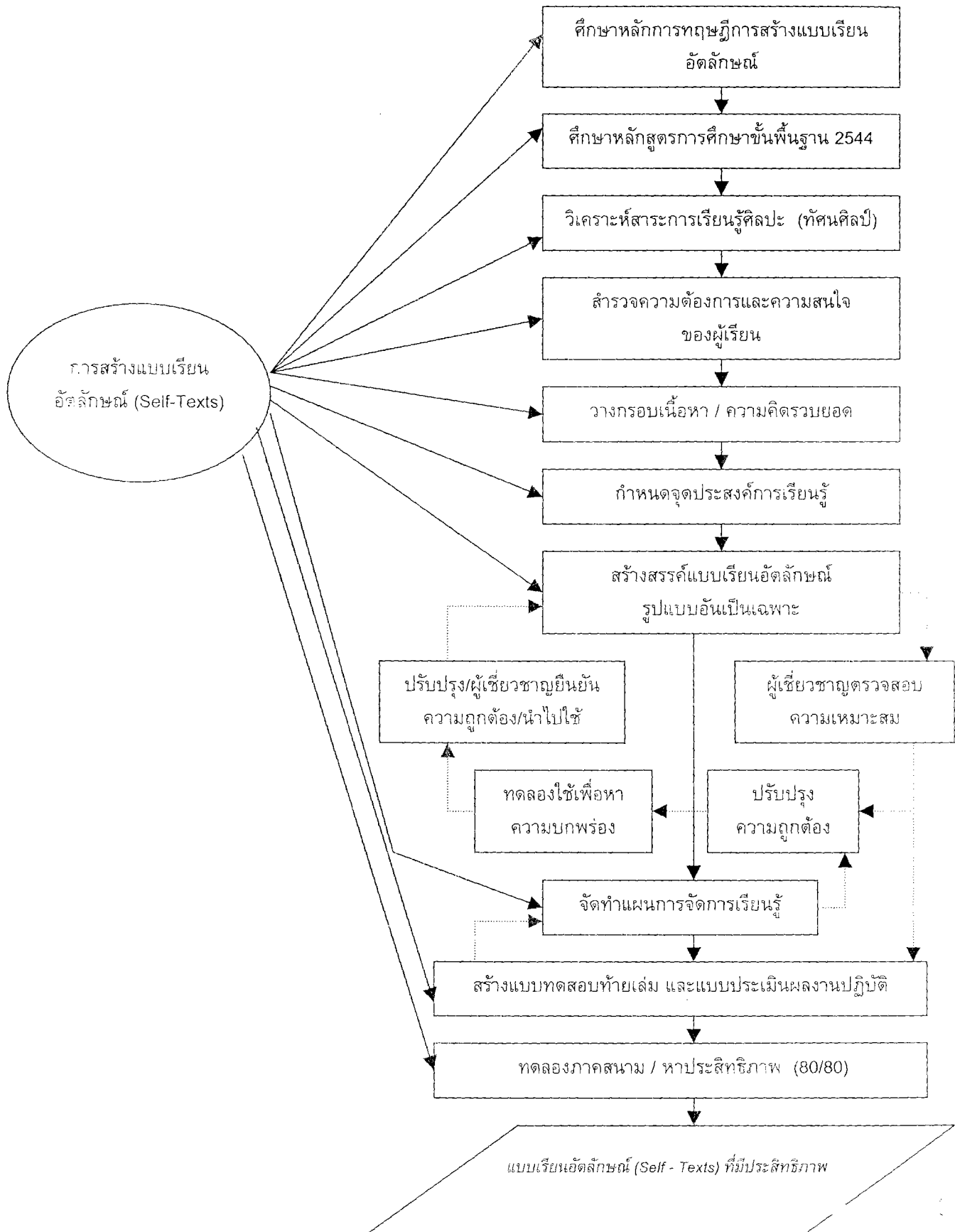
ขนาด : 8 หน้ายก (21 x 29 ½) จำนวน 9 เล่ม และ

ขนาด 16 หน้ายกพิเศษ (15 x 21) จำนวน 1 เล่ม

จำนวนหน้า : 1 ยกขึ้นไปถึง 3 ยก (8 – 24 หน้า)

- สีที่ใช้ : เป็นงาน 4 สี ทั้งเล่มทั้งปกและเนื้อใน ยกเว้นชุดการวาดการ์ตูนที่มีภาพลายเส้นเป็นบางหน้า
- เทคนิค : เป็นงานจิตรกรรม (Painting) ลายเส้น (Drawing) และคอมพิวเตอร์ (Computer Graphic)
- การเข้าเล่ม : ใช้เย็บกลาง (มุงหลังคา)
- กระดาษ : ปกใช้กระดาษปรีนส์สี 120 แกรม เนื้อในเป็นกระดาษ 90 แกรม

ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-exts) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพ

1. แผนการสอน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการสอน เพื่อทดลองใช้กับแบบเรียนอัตลักษณ์ ตามขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
- 1.2 ศึกษาเนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ตามมาตรฐานที่ ศ. 1.1 และ ศ. 1.2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.3 วิเคราะห์ เนื้อหา ความคิดรวบยอด และจุดประสงค์จากแบบเรียนอัตลักษณ์ทั้ง 10 เล่ม

1.4 สร้างแผนการสอนให้มีความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม การเรียนรู้และการประเมินผลเชิงสภาพจริง เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน

1.5 นำแผนการสอนที่เสร็จแล้วเสนอต่อประธานควบคุมงานวิจัยคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชั้นหมาก และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เป็นสบาย คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ ประจำสำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และอาจารย์จิรภา มาลัยธรรม ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวิสุทธิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

1.6 ปรับปรุงแผนการสอนตามคำแนะนำของประธานควบคุมงานวิจัย และผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิจิตรวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาแก้ไขปรับปรุง

1.7 หลังจากแก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่อประธานควบคุมงานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบอีกครั้ง เมื่อเห็นว่ามีความถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปใช้ทดลองได้ จึงนำไปใช้ในการทดลองต่อไป

2. แบบทดสอบท้ายเล่มของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)

ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบ เพื่อใช้ในการทดสอบความรู้ของผู้เรียน หลังจากเรียนจบบทเรียนอัตลักษณ์แต่ละเล่ม ทั้ง 10 เล่มแล้ว โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือการทดลองแบบอิงเกณฑ์ ตามแนวคิดของบุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2526 : 266 – 290) และเทคนิคการเขียนข้อสอบของ ชวาล แพรัตกุล (2520 : 1 – 407)

2.2 วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) มาตรฐาน ศ. 1.1 และ ศ. 1.2

2.3 ศึกษาความคิดรวบยอด จุดประสงค์และเนื้อหาของแบบเรียนอัตลักษณ์แต่ละเล่ม ทั้ง 10 เล่ม

2.4 สร้างแบบทดสอบให้มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ครอบคลุม เนื้อหา แบบเรียนอัตลักษณ์แต่ละเล่ม เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก ทำย่ละ เล่มละ 15 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อประธานควบคุมงานวิจัย คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีขันหมาก และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อำนาจ เย็นสบาย คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ ประจำสำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และอาจารย์จิรภา มาลัยธรรม ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงาน เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง เนื้อหาในแต่ละข้อ มีความสอดคล้องกับการเรียนรู้และทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงตั้งแต่ ระดับ 0.5 ขึ้นไป นำไปใช้ได้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 122 – 125)

2.6 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้แล้ว ไปทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนวิจิตรวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 120 คน

3. การหาประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์

การหาประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการหาประสิทธิภาพสื่อ ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532 : 296 – 297) ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ดำเนินการตรวจสอบประสิทธิภาพเป็นรายบุคคล โดยการนำแบบเรียน อัตลักษณ์ที่ปรับปรุงแล้ว ทั้ง 10 เล่ม ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนวิจิตรวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน ด้วยการ ทดลองอ่านเนื้อเรื่องและคุณภาพประกอบของแบบเรียนอัตลักษณ์แต่ละเล่ม จนครบทั้ง 10 เล่ม ซึ่ง ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการอ่านให้นักเรียนทราบ จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมของ นักเรียน ขณะการอ่านและ จับเวลาในการอ่าน เพื่อดูความสนใจและความต้องการในการอ่าน พร้อมกับมีการสัมภาษณ์ สันทนา ชักถามข้อบกพร่องของแบบเรียนอัตลักษณ์เป็นรายเล่มทั้งจำนวน 10 เล่ม

หลังจากดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ครั้งที่ 1 เสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อบกพร่องที่พบในการทดลอง ไปปรับปรุง แบบเรียนอัตลักษณ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อดำเนินการทดลองครั้งต่อไป

ขั้นที่ 2 เป็นการตรวจประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์กับประชากรกลุ่มเล็กโดย นำแบบเรียนอัตลักษณ์ที่ปรับปรุงจากขั้นตอนที่ 1 ไปทำการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนวิจิตรวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน ตาม วิธีการในขั้นตอนแรก เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อบกพร่องเกี่ยวกับความเหมาะสมของสำนวนภาษา เนื้อหา เรื่องราว ขนาดตัวอักษร สี และภาพประกอบ ที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงความ เหมาะสมของแบบเรียนอัตลักษณ์

ผลจากการทดลองครั้งที่ 2 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดให้ความสนใจการอ่าน ถ้อยคำ ภาษา ที่เป็นมุขตลกซ้ำขึ้น ชื่นชอบตัวละคร ภาพวาดที่เป็นตัวการ์ตูน และวิธีการดำเนินเรื่องที่สนุกสนาน ชวนติดตาม รู้สึกได้ผ่อนคลายและไม่น่าเบื่อโดยให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

หลังจากการทดลองครั้งที่ 2 แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวม ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบเรียนอัตลักษณ์ ให้มีความสมบูรณ์เพื่อใช้ในการทดลองภาคสนามต่อไป

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยได้นำแบบเรียนอัตลักษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงในขั้นที่สองแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสวัสดิ์ สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ตามเกณฑ์ E_1, E_2 (80/80)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การหาคุณภาพเครื่องมือ

1) การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้วยการนำแบบทดสอบไปทำการทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิจิตรวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 120 คน แล้วนำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน จึงนำมาทำการวิเคราะห์ความยากง่าย และหาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27% ของ จุง เดห์ ฟาน แบ่งกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ คัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 20 – 80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 20 ขึ้นไป ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพไว้ของแต่ละเล่ม เล่มละ 10 ข้อ ดังนี้

เล่มที่ 1 ค่า $p = 0.55 - 0.73$ ค่า $r = 0.23 - 0.71$

เล่มที่ 2 ค่า $p = 0.61 - 0.81$ ค่า $r = 0.27 - 0.67$

เล่มที่ 3 ค่า $p = 0.42 - 0.81$ ค่า $r = 0.27 - 0.73$

เล่มที่ 4 ค่า $p = 0.27 - 0.81$ ค่า $r = 0.21 - 0.43$

เล่มที่ 5 ค่า $p = 0.38 - 0.81$ ค่า $r = 0.23 - 0.47$

เล่มที่ 6 ค่า $p = 0.48 - 0.77$ ค่า $r = 0.33 - 0.88$

เล่มที่ 7 ค่า $p = 0.58 - 0.75$ ค่า $r = 0.33 - 0.75$

เล่มที่ 8 ค่า $p = 0.54 - 0.79$ ค่า $r = 0.33 - 0.75$

เล่มที่ 9 ค่า $p = 0.56 - 0.88$ ค่า $r = 0.33 - 0.88$

เล่มที่ 10 ค่า $p = 0.50 - 0.78$ ค่า $r = 0.36 - 0.76$

2) ทำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 168 – 170) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายเล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 = 0.58 เล่มที่ 2 = 0.66 เล่มที่ 3 = 0.64 เล่มที่ 4 = 0.62
 เล่มที่ 5 = 0.64 เล่มที่ 6 = 0.58 เล่มที่ 7 = 0.68 เล่มที่ 8 = 0.56 เล่มที่ 9 = 0.72
 เล่มที่ 10 = 0.66

3) นำแบบทดสอบที่ได้รับการทดลองและปรับปรุงแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. การหาประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)

โดยการหาประสิทธิภาพจากความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการและผลลัพธ์เฉลี่ย
 คำนวณหา E_1 / E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2537)

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนข้อมูล

1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 63)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนข้อมูล

2. สถิติเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1 หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบโดยวิเคราะห์ข้อทดสอบเป็นรายข้อ (Item analysis) โดยใช้การจัดกลุ่ม 27% แล้วเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เตห์ ฟาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 186 – 187)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ คำนวณโดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 186)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อสอบของแบบทดสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนผู้ที่ไม่ได้ในข้อหนึ่งๆ = $1 - p$
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับนั้น

3. สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts)

3.1 หาประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) โดยใช้สูตร (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532 : 495 – 496)

สูตรที่ 1 (80 ตัวแรก)

$$E_1 = \frac{\sum X}{\frac{N}{A} \times 100}$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในแบบเรียน อัตลักษณ์คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบท้ายเล่ม ของแบบเรียนอัตลักษณ์
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบท้ายเล่ม ของแบบเรียนอัตลักษณ์
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบท้ายเล่มของแบบเรียน อัตลักษณ์

สูตรที่ 2 (80 ตัวหลัง)

$$E_2 = \frac{\sum F}{\frac{N}{B} \times 100}$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียน) หลังจากการเรียนรู้แบบเรียนอัตลักษณ์ คิดเป็นร้อยละจากการปฏิบัติงาน
	$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการปฏิบัติงาน
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของการปฏิบัติงาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล มีลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์แบบทดสอบท้ายเล่มของแบบเรียนอัตลักษณ์เพื่อเปรียบเทียบตามเกณฑ์ 80 ตัวแรก (E_1)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเปรียบเทียบตามเกณฑ์ 80 ตัวหลัง (E_2)
3. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ทั้ง 10 เล่ม ตามเกณฑ์ 80/80 (E_1, E_2)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนผลสัมฤทธิ์แบบเรขาคณิตทั้ง 10 เล่ม เพื่อเปรียบเทียบตามเกณฑ์ 80 ตัวแรก (E_1) ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏตามตาราง 2

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่สามารถผ่านเกณฑ์การทำแบบทดสอบท้ายเล่ม 80 ตัวแรก (E_1)

คนที่	เล่มที่ 1	เล่มที่ 2	เล่มที่ 3	เล่มที่ 4	เล่มที่ 5	เล่มที่ 6	เล่มที่ 7	เล่มที่ 8	เล่มที่ 9	เล่มที่ 10
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1	8	9	10	10	9	9	10	8	9	8
2	9	10	9	9	10	10	9	8	10	8
3	8	9	10	8	10	10	8	8	10	9
4	8	8	10	9	8	9	9	9	9	8
5	10	10	9	10	9	8	8	9	10	8
6	9	9	10	8	9	8	8	8	10	8
7	8	8	8	9	8	9	8	8	9	8
8	9	10	10	10	8	9	9	9	8	9
9	8	9	9	8	10	10	8	8	10	8
10	8	10	10	8	9	8	9	9	10	9
11	8	9	10	10	10	9	8	8	10	8
12	8	10	10	10	9	10	8	8	9	8
13	9	10	9	8	8	9	8	8	9	8
14	9	9	9	8	9	9	8	9	9	8
15	8	8	9	9	9	8	9	9	10	9
16	9	8	10	9	9	8	9	9	10	9
17	9	8	8	10	8	9	8	9	9	8
18	9	9	9	10	9	9	8	8	10	8
19	8	9	10	9	9	9	9	9	10	8
20	8	8	10	8	10	10	10	9	9	8
21	8	8	8	8	10	10	8	9	9	8
22	10	8	9	9	8	8	8	8	10	8
23	9	9	9	8	9	8	8	8	9	8
24	9	8	9	8	8	8	8	10	10	9
25	8	9	9	9	8	10	9	10	9	9
26	8	8	9	9	9	9	8	9	10	9
27	8	9	8	8	9	9	9	8	10	9
28	8	10	10	9	10	8	9	8	8	10
29	9	8	10	10	8	8	8	8	9	9
30	9	8	8	8	9	9	9	9	9	8
$\sum X$	256	265	278	266	268	267	255	257	283	252
$\bar{X}$	8.53	8.83	9.27	8.87	8.93	8.90	8.50	8.57	9.43	8.40
E.	85.33	88.33	92.67	88.67	89.33	89.00	85.00	85.67	94.33	84.00

จากตาราง 2 พบว่าค่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มของแบบเรียนอัตลักษณ์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพพระบายสีในเล่มที่ 1 – 10 สูงกว่าเกณฑ์ที่
กำหนด 80 ตัวแรก (E₁) โดยมีประสิทธิภาพเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

อันดับที่ 1 เล่มที่ 9 เรื่อง การวาดภาพการ์ตูน มีประสิทธิภาพร้อยละ 94.33

อันดับที่ 2 เล่มที่ 3 เรื่อง การทดลองด้วยสี มีประสิทธิภาพร้อยละ 92.67

อันดับที่ 3 เล่มที่ 5 เรื่อง การวาดภาพจากประสบการณ์และความประทับใจ มี
ประสิทธิภาพร้อยละ 89.33

อันดับที่ 4 เล่มที่ 6 เรื่อง การวาดภาพประเพณี – วัฒนธรรม มีประสิทธิภาพร้อยละ
89.00

อันดับที่ 5 เล่มที่ 4 เรื่อง การวาดภาพจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีประสิทธิภาพ
ร้อยละ 88.67

อันดับที่ 6 เล่มที่ 2 เรื่อง หลักการวาดภาพพระบายสี มีประสิทธิภาพร้อยละ 88.33

อันดับที่ 7 เล่มที่ 8 เรื่อง ทัศนศิลป์ มีประสิทธิภาพร้อยละ 85.67

อันดับที่ 8 เล่มที่ 1 เรื่อง การวาดภาพเพื่อการประกวด มีประสิทธิภาพร้อยละ 85.33

อันดับที่ 9 เล่มที่ 7 เรื่อง การวาดภาพตามจินตนาการ ประกอบเรื่องราวหรือนิทาน
มีประสิทธิภาพร้อยละ 85.00

อันดับที่ 10 เล่มที่ 10 เรื่อง การรู้คุณค่าของการวาดภาพพระบายสี มีประสิทธิภาพ
ร้อยละ 84.00

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนในการปฏิบัติงาน โดยแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อเปรียบเทียบตามเกณฑ์ 80/80 ตัวหลัง (E_2) ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏตามตาราง 3

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่สามารถผ่านเกณฑ์การปฏิบัติงาน 80 ตัวหลัง (E_2)

	เล่มที่ 1	เล่มที่ 2	เล่มที่ 3	เล่มที่ 4	เล่มที่ 5	เล่มที่ 6	เล่มที่ 7	เล่มที่ 8	เล่มที่ 9	เล่มที่ 10
คนที่	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
1	18	19	20	18	19	18	20	18	19	18
2	18	18	18	19	20	18	18	19	20	17
3	18	18	19	19	20	19	19	18	19	18
4	19	17	20	18	19	19	18	18	20	19
5	19	18	19	20	20	19	18	18	20	19
6	18	18	19	19	19	18	17	18	19	18
7	18	19	20	18	20	20	18	18	19	18
8	17	19	19	19	20	19	18	19	20	18
9	18	18	20	19	19	19	17	17	20	17
10	19	19	20	18	19	18	17	19	20	19
11	19	17	19	18	19	17	18	18	19	18
12	18	18	19	17	20	18	19	18	19	18
13	18	18	19	17	18	19	19	18	19	19
14	20	17	19	18	19	20	20	19	20	17
15	18	18	18	19	19	19	19	19	20	18
16	18	19	18	19	18	18	20	18	19	18
17	19	19	19	18	18	18	19	20	20	18
18	18	18	20	20	19	18	19	18	20	17
19	18	17	18	18	19	17	18	18	20	18
20	18	18	18	20	20	18	18	18	19	18
21	17	19	18	19	18	19	19	19	18	19
22	18	19	19	20	19	19	19	19	19	19
23	18	18	18	18	19	18	18	18	20	18
24	19	18	19	19	18	19	19	18	20	18
25	18	18	19	19	20	18	18	18	19	18
26	17	19	20	19	18	18	18	18	20	19
27	18	20	19	18	19	19	18	19	19	18
28	18	19	20	18	18	19	20	18	19	17
29	19	19	18	19	19	18	18	18	20	17
30	19	19	19	18	17	19	18	19	19	17
$\sum X$	547	550	570	558	569	555	554	550	584	540
$\bar{X}$	18.23	18.33	19.00	18.60	18.97	18.50	18.47	18.33	19.47	18.00
E_2	91.17	91.67	95.00	93.00	94.83	92.50	92.33	91.33	97.33	90.00

จากตาราง 3 แสดงว่าผลการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ในแบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพระบายสีในเล่มที่ 1 – 10 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80 ตัวหลัง (E_2) โดยมีประสิทธิภาพร้อยละเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

อันดับที่ 1 เล่มที่ 9 เรื่อง การวาดภาพการ์ตูน มีประสิทธิภาพร้อยละ 97.33

อันดับที่ 2 เล่มที่ 3 เรื่อง การทดลองด้วยสี มีประสิทธิภาพร้อยละ 95.00

อันดับที่ 3 เล่มที่ 5 เรื่อง การวาดภาพจากประสบการณ์และความประทับใจมี

ประสิทธิภาพร้อยละ 94.83

อันดับที่ 4 เล่มที่ 4 เรื่อง การวาดภาพจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีประสิทธิภาพร้อยละ 93.00

อันดับที่ 5 เล่มที่ 6 เรื่อง การวาดภาพประเพณี – วัฒนธรรม มีประสิทธิภาพร้อยละ 92.50

อันดับที่ 6 เล่มที่ 7 เรื่อง การวาดภาพตามจินตนาการ ประกอบเรื่องราวหรือนิทาน มีประสิทธิภาพร้อยละ 92.33

อันดับที่ 7 เล่มที่ 2 เรื่อง หลักการวาดภาพระบายสี มีประสิทธิภาพร้อยละ 91.67

อันดับที่ 8 เล่มที่ 8 เรื่อง การวาดภาพเพื่อการประกวด มีประสิทธิภาพร้อยละ 91.33

อันดับที่ 9 เล่มที่ 1 เรื่อง ทัศนศิลป์ มีประสิทธิภาพร้อยละ 91.17

อันดับที่ 10 เล่มที่ 10 เรื่อง การรู้คุณค่าของการวาดภาพระบายสี มีประสิทธิภาพร้อยละ 90.00

3. ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ทั้ง 10 เล่ม ตามเกณฑ์ 80/80 (E_1 , E_2) ดังปรากฏตามตาราง 4

ตาราง 4 ค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ทั้ง 10 เล่มตามเกณฑ์ 80/80 (E_1 , E_2)

เล่มที่	เรื่อง	E_1	E_2
1	ทัศนศิลป์	85.33	91.17
2	หลักการวาดภาพระบายสี	88.33	91.67
3	การทดลองด้วยสี	92.67	95.00
4	การวาดภาพจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	88.67	93.00
5	การวาดภาพจากประสบการณ์และความประทับใจ	89.33	94.83
6	การวาดภาพประเพณี - วัฒนธรรม	89.00	92.50
7	การวาดภาพตามจินตนาการประกอบเรื่องราว	85.00	92.33
8	การวาดภาพเพื่อการประกวด	85.67	91.33
9	การวาดภาพการ์ตูน	94.33	97.33
10	การรู้คุณค่าของการวาดภาพระบายสี	84.00	90.00

จากตาราง 4 พบว่า แบบเรียนอัตลักษณ์ทั้ง 10 เล่ม มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าแบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพระบายสีทั้ง 10 เล่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงและเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน เรื่อง การวาดภาพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-Texts) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิจิตรวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำนวน 3 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสวัสดิวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1 แบบเรียนอัตลักษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 10 เล่ม

2.2 แผนการสอน

2.3 แบบทดสอบท้ายเล่ม

2.4 แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน

3. วิธีดำเนินการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ตามแนวคิดและขั้นตอนของ หทัย ดันหยง และสนั่น มีชั้นหมาก จำนวน 10 เล่ม

3.2 ดำเนินการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เริ่มทำการทดสอบจาก 1 : 1 และ 1 : 10 เพื่อปรับปรุงและแก้ไขแบบเรียนอัตลักษณ์ให้มีความสมบูรณ์ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบเรียนอัตลักษณ์ไปดำเนินการทดลองสอนตามแผนการสอนกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โดยใช้เวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 คาบ คาบละ 20 นาที รวมเป็น 60 คาบ ซึ่งได้กำหนดเวลาที่ใช้ในการทดลองไว้เป็น

จำนวน 6 คาบ ต่อ 1 เล่ม และในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 10 เล่ม ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกคะแนนการปฏิบัติงานทุกครั้ง และหลังจากจบการเรียนการสอนแต่ละกลุ่ม จะให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่มทันทีและทำการตรวจให้คะแนนเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ตามเกณฑ์ 80/80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2528 : 495 – 296)

3.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลองด้วยแบบเรียนอัตลักษณ์ทั้ง 10 เล่มแล้ว ผู้วิจัยนำแบบบันทึกประเมินผลการปฏิบัติงานและแบบทดสอบท้ายเล่ม ไปทำการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผล พบว่า แบบเรียนอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพพระบายสี จำนวนทั้ง 10 เล่ม มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์กำหนด (80/80) E_1/E_2 คือ 88.23/92.91 แสดงว่าแบบเรียนอัตลักษณ์มีความเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้

อภิปรายผล

จากผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self Texts) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) จำนวน 10 เล่ม พบว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์กำหนด (80/80) กล่าวคือ ค่าประสิทธิภาพ E_1 ระหว่างร้อยละ 80.00 – 94.00 และประสิทธิภาพ E_2 ระหว่างร้อยละ 90.00 – 97.33 แสดงว่าแบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ทั้ง 10 เล่ม มีประสิทธิภาพสูง เพียงพอที่จะนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ ซึ่งมีข้อค้นพบและเหตุผลสนับสนุนทางวิชาการที่จะนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. แบบเรียนอัตลักษณ์เป็นสื่อและกลไกสำคัญในการส่งเสริม “อัตลักษณ์สร้างสรรค์” (Self Creative) ของครูและนักเรียนสนองตอบตามเจตนารมณ์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 22 การจัดการศึกษายึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ดังที่ หน่ย ดันหยง (มปป. : 8) ได้กล่าวว่า

แบบเรียนอัตลักษณ์ คือ แผนการสอนของครูที่แท้จริง เพราะมีทั้งเนื้อหาความคิดรวบยอดแก่นสาระกระบวนการคิด สามารถประเมินผลการเรียนได้ด้วยตัวครู

แบบเรียนอัตลักษณ์เป็นแบบเรียนกลไกจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นตัวจักรกลสำคัญตัวหนึ่งซึ่งขาดเสียมิได้ ถ้าไม่มีแบบเรียนอัตลักษณ์ เครื่องยนต์การสอนจะหยุดลงทันที

แบบเรียนอัตลักษณ์เป็นกลไกสัมพันธ์ (Dynamic Interrelation) ผสมผสานกลมกลืนกับวิธีสอนของครู ไม่แยกตัวโดดเดี่ยวเช่นการใช้หนังสือเรียนในสภาพปัจจุบัน

2. แบบเรียนอัตลักษณ์ จะช่วยปฏิรูปการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่ยกระดับจิตสำนึก เชิงจริยธรรมในตัวผู้เรียนให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับถ้อยคำภาษาจิตวิทยาสมัยนิยมในยุคปัจจุบันที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอัจฉริยะให้ครบทั้ง 3 ประการ คือ ความเป็นอัจฉริยะทางปัญญา (IQ) ความเป็นอัจฉริยะทางอารมณ์ (EQ) ซึ่ง หทัย ดันหยัง เรียกว่า ธรรมารมณ์ และความเป็นอัจฉริยะทางศีลธรรม (MQ) ที่อยากจะขอรวมเรียกเป็นภาษาไทยสไตร์แซกว่า “ไตรภาวะแห่งอัจฉริยภาพ” ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การแต่งเรื่องและเล่าเรื่องนิยายนิทาน การร้องเพลง หรือ แต่งเพลงประกอบบทเรียน การแสดงกิริยาท่าทาง การสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนการสอน ด้วยความสามารถของครูเองก็คือ สื่อเรียนอัตลักษณ์ที่หลากหลาย ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักเรียนในหลากหลายลักษณะเช่นกัน สื่อแบบเรียนอัตลักษณ์จึงได้ชื่อว่าเป็นสื่อปฏิรูปการเรียนการสอน (สนั่น มีชั้นหมาก. มปป. : 9)

3. จากการหาประสิทธิภาพของหนังสือแบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีคะแนนจากการหาประสิทธิภาพสูงกว่า เกณฑ์ (80/80) E_1, E_2 ทั้ง 10 เล่ม แสดงให้เห็นว่า แบบเรียนอัตลักษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี ประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อาริรัตน์ ดอกสี (2542 : 92) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนเขียนร้อยกรองชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์กำหนด (80/80) คือ 81.67 – 97.67/86.92 และ ปิยนุช ทองทั่ว (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการ สร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) กล่าวคือ มีประสิทธิภาพ 89.77/84.56 สอดคล้องกับ เนตรนิภัส พัฒนเจริญ (2544 : 37, 39) ได้สรุปผลจากการศึกษาค้นคว้าการประเมินผลประสิทธิภาพของแบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มงานและอาชีพ เรื่อง งานบ้าน พบว่า แบบเรียนอัตลักษณ์ทั้ง 4 เล่ม มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ (80/80) E_1, E_2 คือ 93.00/93.06 แสดงว่า แบบเรียนอัตลักษณ์มีความเชื่อถือสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ ต่อมา วัชรภรณ์ ศรีสง่า (2545 : 37) ได้ศึกษา การสร้างแบบเรียน การสอนกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมทั้ง 5 เล่ม มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) ค่าเฉลี่ยคือ 88.47/91.60 เหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ สุทธิสินี ยืนซ้อน (2545 : 63) ได้วิจัยพบว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 5 เล่ม มีประสิทธิภาพของ E_1 ร้อยละ 84.33 – 89.00 และค่าประสิทธิภาพของ E_2 ร้อยละ 86.00 สามารถ นำไปประกอบการสอนได้

ดังนั้น แบบเรียนอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 10 เล่ม ซึ่งมีกระบวนการและรูปแบบการสร้างสรรค์เป็นลักษณะเดียวกับการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมโดยได้ผ่านขั้นตอนการทดลอง วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพ พบว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) เป็นข้อบ่งชี้ว่า สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ และเนื่องจาก ผู้วิจัยได้สำรวจความสนใจของผู้เรียนมาสร้างเป็นแบบเรียนอัตลักษณ์เชิงสร้างสรรค์ โดยการนำตัวการ์ตูนมาเป็นตัวแสดง และการดำเนินเรื่องให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน รวมทั้งเป็นภาพวาดสีสวยงามทั้ง 10 เล่ม ขนาดแบบเรียนมาตรฐานขนาด 8 หน้ายก จำนวนหน้าที่พอเหมาะ 1 – 3 ยก สอดคล้องกับวัยและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ให้ได้ประสิทธิภาพสูง และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนนั้น ในการดำเนินการสร้าง นอกจากจะมีการศึกษาขั้นตอนวิธีการสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ วิเคราะห์หลักสูตรสาระการเรียนรู้แล้ว ควรมีการสำรวจความต้องการและความสนใจของผู้เรียนก่อนเพื่อนำข้อมูลจากการสำรวจมาประกอบการพิจารณา ดำเนินการสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์
2. การใช้แบบเรียนอัตลักษณ์ให้บังเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ ควรกำหนดความยากง่ายของเนื้อหาและเรื่องราวของแต่ละเล่ม ให้มีความต่อเนื่องก่อนหลังตามลำดับ และครูผู้สอนควรชี้แจงขั้นตอนการใช้แบบเรียนอัตลักษณ์แก่ผู้เรียนทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่องอื่น เช่น งานปั้น งานภาพพิมพ์ งานโครงสร้าง เป็นต้น
2. ควรมีการสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) เชิงการวิจารณ์งานศิลปะ และสุนทรียภาพเป็นภาษาง่ายๆ สนุกสนาน ระดับชั้นประถมศึกษา
3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาแบบเรียนอัตลักษณ์ (Self-texts) เชิงนวัตกรรมสื่อสารสนเทศ เป็น E-Self-texts

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เกสร ชิตะจารี. (2530). ศิลปะชั้นนำ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กำธร อุทัยแย้ม. (2524). การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศึกษา.
- จิรภา มาลัยธรรม. (2541). การสร้างแบบเรียนเล่มเล็ก เรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉวีวรรณ กิณวงศ์. (2526). การศึกษาเด็ก. พิษณุโลก : โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ชมพันธุ์ ญูชร ณ อยู่ยา. (2540). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : ขาวทหารอากาศ.
- ชวลิต ดาบแก้ว และสุดาวดี เหมทานนท์. (2525). วิธีสอนศิลปศึกษา ภาคทฤษฎีและแนวปฏิบัติ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ชวาล แพรัตกุล. (2517). การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. เอกสารประชุมวิชาการครั้งที่ 2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ชะลอ พงษ์สามารถ. (2526). ศิลปะสำหรับครูมัธยม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2532). สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 13. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิตติรัตน์ อัดตะนังค์. (2530 : 1 – 144). การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดระยอง. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตภัทร ประสิทธิ์พร. (2545). หลักสูตร 44 มีอะไรดี. วิทยจารย์. 5(9) : 2 – 4.
- เนตรนภี พัฒนเจริญ. (2544). การสร้างแบบเรียนอัตลักษณ์เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. (2525). ศิลปะศึกษากับครูประถม. กรุงเทพฯ : ตีรณสาร.
- นัยนา คณานุรักษ์. (2530). การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เขต กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2526). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญลือ พุกกะวัน. (2524 : 47). วรณกรรมกับเด็ก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2524). ศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ.
- ปิยนุช ทองท้ว. (2543). การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ภัทรา สุคนธ์ทิพย์. (2505). พัฒนาการทางศิลปะของเด็กไทยในชั้นประถมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนประถมสาธิตแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนคร. ปริญญาโท กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.
- มานพ ถนอมศรี. (2526). ศิลปะศึกษาจะไปทางไหน. ในฟิลลิ่ง 5. กรุงเทพฯ.
- ยุพา ชุ่มสนธิ. (2540). การสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- _____. (2532). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวัดผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เลิศ อานันท์. (2523). ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิอาร์ต.
- _____. (2530). หลักการสอนศิลปะในการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หน่วยที่ 6. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2528). ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการเรียนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาในสารพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ.
- วินัย โสมดี. (2527). หลักการออกแบบ. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2532). สารานุกรมศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- วิรัตน์ พิษณุไพบูลย์. (2521). ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). ศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ : พายัพออฟเซ็ทพริ้นท์.
- _____. (2525). เด็กกับศิลปะในเอกสารการสอนชุดพฤติกรรมวัยเด็ก หน่วย 12. กรุงเทพฯ : สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาสาร.
- วิโรจน์ ขาทอง และทำนอง จันทิมา. (2517). เทคนิคและวิธีสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถม. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- วัชรภรณ์ ศรีสง่า. (2545). การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินทิพย์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สนั่น มีขันหมาก. (มปป. 9). การปฏิรูปการเรียนการสอนด้วยสื่ออัตลักษณ์. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชาย จันท์ทอง. (2545). หลักสูตรสถานศึกษา. คู่มือครูอาชีพ. 1(12) : 4.
- สมานมิตร แสงไธสง. (2538). การออกแบบและพัฒนาชุดการสอนทักษะการเขียนภาพและระบายสีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินทิพย์ กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สังคม ทองมี. (2534). ทศนะของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตร นักวิชาการด้านศิลปศึกษา และผู้ใช้หลักสูตรที่มีต่อวิชาศิลปะในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาคร ธรรมศักดิ์. (2541). ผลการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึมแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปรินทิพย์ กศ.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุทธิสินี ยืนซ้อน. (2545). การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชุดอักษรนำ. ปรินทิพย์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภรณ์ สุภาพงศ์. (2546). หลักสูตรใหม่ นักเรียนจะเรียนรู้อย่างมีความสุข แต่มีเงื่อนไขความสำเร็จ. วารสารวิชาการ. 5(1) : 19 – 21.
- หทัย ดันหยง. (2532). การสร้างหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2528). การเขียนหนังสือแบบเรียน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์.
- หทัย ดันหยง และสนั่น มีขันหมาก. (2528). การปฏิรูปการเรียนการสอนด้วยสื่ออัตลักษณ์. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนุมานราชชน, พระยา. (2500). ศิลปสังเคราะห์. พจนานุกรมศัพท์ศิลปะของชาวตะวันตก - ราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ.
- อารมณ เพชรชื่น. (2527). เทคนิคการวัดและประเมินผลการศึกษาในระดับประถมศึกษา. ชลบุรี : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

- อารี รั้งสินันท์. (2526). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารี สุทธิพันธ์. (2528). *การวาดเขียน*. วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- อารี สุทธิพันธ์ และวิรุณ ตั้งเจริญ. (2518). *กิจกรรมสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ.
- อารีรัตน์ ดอกสี. (2541). *การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน ร้อยกรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัทธมา สิงห์แก้วสืบ. (2538). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษามัธยม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bloom, Benjamin S. (1976). *Taxonomy of Education Objective, Handbook 1 : Cognitive Domain*. New York : David Mc Kay Company Inc.
- Cronbach, Lee J. and others. (1995). *Tex Materials in Modern Education*. University of Illinois press, Urbana, Illinois.
- Good, Carter Victor. (1973). *Dictionary of Education*. New York : Mc Graw – Hill Book Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบท้ายเล่ม
2. ค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบท้ายเล่ม

ตาราง 5 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจแจกแจง (r) ของแบบทดสอบท้ายเล่ม หลังการเรียนรู้ด้วยแบบเรียนอัตถิลักษณะ (Self-Texts) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เล่ม 1 – 10

ข้อที่	เล่มที่ 1		เล่มที่ 2		เล่มที่ 3		เล่มที่ 4		เล่มที่ 5		เล่มที่ 6		เล่มที่ 7		เล่มที่ 8		เล่มที่ 9		เล่มที่ 10	
	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r
1	0.65	0.51	0.81	0.33	0.77	0.27	0.81	0.21	0.81	0.33	0.69	0.54	0.71	0.50	0.73	0.38	0.58	0.67	0.72	0.56
2	0.55	0.71	0.75	0.43	0.61	0.41	0.62	0.37	0.58	0.43	0.56	0.88	0.63	0.75	0.54	0.75	0.56	0.88	0.74	0.52
3	0.57	0.67	0.81	0.27	0.81	0.27	0.27	0.27	0.58	0.43	0.72	0.33	0.75	0.42	0.73	0.46	0.60	0.71	0.64	0.72
4	0.67	0.41	0.73	0.33	0.78	0.31	0.71	0.41	0.75	0.31	0.77	0.46	0.73	0.46	0.54	0.58	0.79	0.42	0.58	0.76
5	0.73	0.27	0.68	0.57	0.61	0.33	0.68	0.37	0.38	0.23	0.73	0.46	0.58	0.58	0.73	0.46	0.63	0.50	0.78	0.36
6	0.58	0.37	0.61	0.67	0.61	0.61	0.71	0.27	0.48	0.43	0.60	0.54	0.67	0.50	0.63	0.25	0.73	0.38	0.54	0.84
7	0.72	0.43	0.61	0.53	0.42	0.63	0.55	0.43	0.71	0.41	0.73	0.54	0.89	0.38	0.58	0.33	0.77	0.46	0.72	0.56
8	0.55	0.63	0.65	0.63	0.53	0.73	0.75	0.37	0.71	0.47	0.63	0.58	0.65	0.46	0.71	0.42	0.79	0.42	0.70	0.60
9	0.55	0.23	0.62	0.37	0.77	0.27	0.62	0.23	0.51	0.41	0.71	0.50	0.73	0.38	0.75	0.50	0.67	0.58	0.72	0.56
10	0.68	0.37	0.72	0.51	0.48	0.57	0.78	0.37	0.75	0.31	0.48	0.79	0.75	0.33	0.56	0.71	0.79	0.33	0.50	0.72

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายเล่ม ของแบบเรียนอัตถิลักษณะ (Self Texts) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เล่มที่ 1 – 10 โดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR – 20)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อสอบของแบบทดสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนผู้ที่ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ = $1 - p$
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับนั้น

ตาราง 6 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายเล่มของแบบเรียนอัตลักษณ์ เล่มที่ 1 – 10

เล่มที่	เรื่อง	ค่าความเชื่อมั่น
1	ทัศนศิลป์	0.58
2	หลักการวาดภาพระบายสี	0.66
3	การทดลองด้วยสี	0.64
4	การวาดภาพจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0.62
5	การวาดภาพจากประสบการณ์และความประทับใจ	0.64
6	การวาดภาพประเพณี - วัฒนธรรม	0.58
7	การวาดภาพตามจินตนาการประกอบเรื่องราว	0.68
8	การวาดภาพเพื่อการประกวด	0.56
9	การวาดภาพการ์ตูน	0.72
10	การรู้คุณค่าของการวาดภาพระบายสี	0.66

ภาคผนวก ข

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนอัตลักษณ์
3. เกณฑ์การให้คะแนนภาคปฏิบัติ
4. แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อแบบเรียนอัตลักษณ์ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ (ชุดที่ 1)

การวาดภาพระบายสี เรื่อง ทัศนศิลป์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลา 6 คาบ คาบละ 20 นาที

ความคิดรวบยอด

ทัศนศิลป์ เป็นการเข้าสู่การศึกษาเรียนรู้ศิลปะด้านทัศนศิลป์ ประกอบด้วย จิตรกรรม (การวาดภาพ) ประติมากรรม (การปั้น แกะสลัก) ภาพพิมพ์ การสร้างสรรค์วัสดุ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จัก และเข้าใจรูปแบบทางศิลปะ เชิงทัศนศิลป์ เพื่อปูพื้นฐานสู่การเรียนรู้การวาดภาพระบายสี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของทัศนศิลป์ได้
2. เกิดทักษะความเข้าใจรูปแบบงานทัศนศิลป์ได้
3. เกิดเจตคติที่ดีต่อทัศนศิลป์

สาระการเรียนรู้

1. ศิลปะด้านทัศนศิลป์
2. รูปแบบ, ทิศทางเชิงทัศนศิลป์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผู้เรียนศึกษาและพิจารณาภาพตัวอย่างเกี่ยวกับทัศนศิลป์
2. ร่วมกันอภิปรายถึงรูปแบบของงานทัศนศิลป์ จากภาพตัวอย่างประมาณ 8 – 10 ภาพ
3. ผู้เรียนทำการศึกษาแบบเรียนอัตลักษณ์ชุดที่ 1
4. ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการและขั้นตอนจากใบงานท้ายเล่ม
5. ผู้เรียนส่งผลงานที่สำเร็จ พร้อมทั้งนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
6. ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองและเพื่อน
7. ผู้เรียนนำผลงานของตนไปให้ผู้ปกครองลงนามและแสดงความคิดเห็น รวมถึงประเมินผลเพื่อนำไป

เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินพิจารณา

9. นำผลงานติดแสดงที่ป้ายนิเทศ

สื่อการเรียนรู้

1. แบบเรียนอัตลักษณ์ ชุดที่ 1
2. ภาพงานทัศนศิลป์ 8 – 10 ภาพ
3. แบบฝึก ใบงาน

วัด – ประเมินผล

1. สังเกตความตั้งใจ สนใจ ในการเรียนรู้
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมและนำเสนอผลงาน
3. ตรวจและประเมินผลงาน
4. ประเมินตนเองและเพื่อน

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(.....)

..... / /

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อแบบเรียนอัตลักษณ์ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ (ชุดที่ 2)

การวาดภาพระบายสี เรื่อง หลักการวาดภาพระบายสี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลา 6 คาบ คาบละ 20 นาที

:

ความคิดรวบยอด

หลักการวาดภาพระบายสี เป็นการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการเบื้องต้นของการวาดภาพ การจัดองค์ประกอบศิลป์ ทฤษฎีสี เทคนิควิธีการต่างๆ ในการวาดภาพระบายสี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกหลักการวาดภาพระบายสีได้
2. นำหลักการมาสร้างสรรค์งานศิลปะได้
3. อธิบายผลงาน นำเสนอผลงานให้ผู้อื่นเข้าใจได้
4. มีความสนุกสนาน และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

สาระการเรียนรู้

1. หลักการวาดภาพระบายสี
2. การสร้างภาพศิลปะตามหลักการ
3. ผลที่เกิดจากการทำงาน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผู้เรียนศึกษาและพิจารณาภาพตัวอย่างเกี่ยวกับหลักการวาดภาพระบายสี จำนวน 4 – 6 ภาพ
2. ร่วมกันอภิปรายถึงหลักการวาดภาพระบายสีลักษณะต่างๆ
3. ร่วมกันพิจารณาภาพที่วาดและระบายสี ตามหลักการได้ถูกต้อง
4. ผู้เรียนดู วีดิทัศน์ เรื่อง หลักการวาดภาพระบายสี
5. ผู้เรียนศึกษาแบบเรียนอัตลักษณ์ ชุดที่ 2
6. ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการ และขั้นตอนจากใบงานท้ายเล่ม
7. ส่งผลงานที่สำเร็จ พร้อมทั้งนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
8. ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองและเพื่อน
9. ผู้เรียนนำผลงานของตน ไปให้ผู้ปกครองลงนามและแสดงความคิดเห็น รวมถึงประเมินผลเพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสิน

10. นำผลงานติดแสดงป้ายนิเทศ

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพผลงานสำเร็จ การวาด จำนวน 4 – 6 ภาพ
2. แบบเรียนอัตลักษณ์ (ชุดที่ 2) หลักการวาดภาพระบายสี
3. วิดีทัศน์ หลักการวาดภาพระบายสี
4. แบบฝึก ไปงาน
5. กระดาษวาดเขียน
6. สีชนิดต่างๆ

วัด – ประเมินผล

1. สังเกตความตั้งใจ สนใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมและนำเสนอผลงาน
2. กระบวนการ และขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรม
3. ตรวจและประเมินผลงาน
4. ประเมินตนเองและเพื่อน

ลงชื่อ ครูผู้สอน
(.....)
..... / /

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อแบบเรียนอัตลักษณ์ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ (ชุดที่ 3)

การวาดภาพระบายสี เรื่อง การทดลองด้วยสี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลา 6 คาบ คาบละ 20 นาที

ความคิดรวบยอด

การทดลองด้วยสีและเทคนิคต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้และแนวคิดในการสร้างสรรค์ศิลปะ ซึ่งนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ใช้สีทดลองให้เกิดเทคนิคใหม่ๆ ได้
2. นำเทคนิคต่างๆ มาสร้างผลงานศิลปะได้
3. อธิบายผลงาน, นำเสนอผลงานของตนให้ผู้อื่นเข้าใจได้
4. มีความสนุกสนาน เพลิดเพลินในการแสดงออกอย่างอิสระ

สาระการเรียนรู้

1. การทดลองด้วยสี และเทคนิคต่างๆ
2. การสร้างภาพจากการทดลอง และตกแต่ง
3. ผลที่เกิดจากการทำงาน และปฏิบัติกิจกรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผู้เรียนศึกษาและพิจารณาภาพผลงานสำเร็จ จากการทดลองด้วยสี 14 ชนิด (เรื่อง)
2. ร่วมกันอภิปรายเพื่อพิจารณาว่า จะเลือกการทดลองสีเรื่องใด จำนวน 5 เรื่อง จาก 14 เรื่อง

ตามที่คุณเรียนส่วนใหญ่สนใจ

3. ผู้เรียนเลือกใบงานตรงตามเรื่องที่ตนสนใจ
4. ศึกษาข้อมูลรายละเอียดจากแบบเรียนอัตลักษณ์ตรงตามที่ได้เลือก ก่อนลงมือปฏิบัติจริง
5. ควรลงมือปฏิบัติให้ดำเนินการตามข้อตกลงของแต่ละใบงาน
6. ผู้เรียนร่วมกันร้องเพลง การทดลองด้วยดี
7. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม
8. ผู้เรียนนำเสนอผลงานของตนหน้าชั้นเรียน
9. ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่น
10. ผู้เรียนนำผลงานของตนไปให้ผู้ปกครองลงนามและแสดงความคิดเห็น รวมถึงประเมินผลเพื่อนำไป

เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจพิจารณา

11. นำผลงานติดแสดงที่ป้ายนิเทศ

สื่อการเรียนรู้

1. แผ่นภาพผลงานสำเร็จของการทดลองด้วยสี 14 ชนิด
2. แบบเรียนอัตลักษณ์ (ชุดที่ 3) การทดลองด้วยสี
3. เพลงการทดลองด้วยสี
4. แบบฝึก ใบงาน
5. กระดาษวาดเขียน สำหรับปฏิบัติกิจกรรม
6. สีชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม

วัดและประเมินผล

1. สังเกต ความตั้งใจ สนใจ ในการร่วมกิจกรรมและนำเสนอผลงาน
2. กระบวนการ ขั้นตอน และทักษะในการทำงาน
3. ตรวจและประเมินผลงาน
4. ประเมินตนเองและเพื่อน

ลงชื่อ ครูผู้สอน
(.....)
..... / /

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อแบบเรียนอัตลักษณ์ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ (ชุดที่ 4)

การวาดภาพระบายสี เรื่อง การวาดภาพจากธรรมชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลา 6 คาบ คาบละ 20 นาที

ความคิดรวบยอด

เป็นการวาดภาพธรรมชาติที่อยู่รอบตัว เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน เพื่อเป็นการบูรณาการเรื่องราว สภาพแวดล้อมที่ปรากฏในธรรมชาติมาถ่ายทอดเป็นงานศิลปะ เช่น ภาพทิวทัศน์ ภาพทะเล ป่าไม้ ชีวิตสัตว์ ดอกไม้ ฯลฯ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกขั้นตอน การวาดภาพจากธรรมชาติได้
2. วาดภาพถ่ายทอดเรื่องราวจากธรรมชาติที่พบเห็นออกมาเป็นภาพได้
3. เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและภาคภูมิใจในผลงานของตนและผู้อื่น

สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของภาพจากธรรมชาติ
2. ขั้นตอน, วิธีการวาดภาพจากธรรมชาติ
3. ผลที่เกิดขึ้น จากการทำงานและปฏิบัติกิจกรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผู้เรียนสังเกตและพิจารณาผลงานสำเร็จจากการวาดภาพจากธรรมชาติ จำนวน 4 – 5 ภาพ
2. ร่วมกันอภิปรายเพื่อพิจารณาและแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการสื่อความหมาย การถ่ายทอดเรื่องราวการจัดภาพ ความคิดสร้างสรรค์ ขั้นตอนวิธีการทำงาน
3. ศึกษาข้อมูล วิธีการ ขั้นตอน เรียนรู้จากแบบเรียนอัตลักษณ์ก่อนลงมือปฏิบัติ
4. การลงมือปฏิบัติในการดำเนินการตามข้อตกลงของแต่ละใบงาน
5. ผู้เรียน ร้องเพลงการวาดภาพจากธรรมชาติ
6. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม
7. นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
8. ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่น
9. นำผลงานของตนไปให้ผู้ปกครองลงนามและแสดงความคิดเห็น รวมถึงประเมินผล เพื่อนำไปเป็น

ข้อมูลประกอบการตัดสินพิจารณา

10. นำผลงานแสดงที่ปายนิเทศ

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพผลงานตัวอย่าง จำนวน 4 – 5 ภาพ
2. แบบเรียน อัตลักษณ์ (ชุดที่ 4) การวาดภาพจากธรรมชาติ
3. เพลง ภาพจากธรรมชาติ
4. แบบฝึก ใบงาน
5. กระดาษวาดเขียน สำหรับปฏิบัติกิจกรรม
6. สีชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม

วัด - ประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ตั้งใจ ในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตกระบวนการทำงาน ขั้นตอน ทักษะการทำงาน
3. ตรวจและประเมินผลงาน
4. ประเมินตนเองและเพื่อน

ลงชื่อ ครูผู้สอน
(.....)
..... / /

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อแบบเรียนอัตลักษณ์ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ (ชุดที่ 5)

การวาดภาพระบายสี เรื่อง การวาดภาพจากประสบการณ์และความประทับใจ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลา 6 คาบ คาบละ 20 นาที

ความคิดรวบยอด

เป็นการวาดภาพที่เกิดจากความทรงจำ จากที่ตนได้ประสบพบเห็น เช่น การท่องเที่ยว การเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้า จากการทำโครงงานวิชาการต่างๆ การทัศนศิลป์ การดูหนังฟังเพลง การชมการแสดง เป็นต้น ศึกษาเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่เกิดจากประสบการณ์ของตนเอง มาถ่ายทอดให้เป็นเรื่องราว เนื้อหาทางศิลปะที่ตนชื่นชอบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกขั้นตอนการวาดภาพจากประสบการณ์และความประทับใจได้
2. วาดภาพถ่ายทอดเรื่องราวตามเนื้อหาที่ตนรับรู้จากประสบการณ์ออกมาเป็นภาพได้
3. เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและผู้อื่น

สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของภาพจากประสบการณ์และความประทับใจ
2. ขั้นตอนการวาดภาพจากประสบการณ์และความประทับใจ
3. ผลที่เกิดจากการทำงานและปฏิบัติกิจกรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผู้เรียนสังเกตและพิจารณาภาพผลงานสำเร็จจากการวาดภาพประสบการณ์และความประทับใจ

จำนวน 3 – 4 ภาพ

2. ร่วมกันอภิปรายเพื่อพิจารณาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อความหมาย
 - การถ่ายทอดเรื่องราว การจัดภาพ ความคิดสร้างสรรค์ ขั้นตอนวิธีการทำงาน
3. ศึกษาข้อมูล รายละเอียด เรียนรู้จากแบบเรียนอัตลักษณ์ก่อนลงมือปฏิบัติ
4. การลงมือ ปฏิบัติให้ดำเนินการตามข้อตกลงของแต่ละใบงาน
5. ผู้เรียนร้องเพลง การวาดภาพจากประสบการณ์และความประทับใจ
6. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม
7. นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
8. ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่น
9. นำผลงานของตน ไปให้ผู้ปกครองลงนามและแสดงความคิดเห็น รวมถึงประเมินผล เพื่อนำไปเป็น

ข้อมูลประกอบการตัดสินพิจารณา

10. นำผลงานจัดแสดงที่ป้ายนิเทศ

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพผลงานตัวอย่าง จำนวน 3 – 4 ภาพ
2. แบบเรียนอัตลักษณ์ (ชุดที่ 5) การวาดภาพจากประสบการณ์และความประทับใจ
3. เพลง ภาพจากประสบการณ์และความประทับใจ
4. แบบฝึก ใบงาน
5. กระดาษวาดเขียน สำหรับปฏิบัติกิจกรรม
6. สีชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม

วัด – ประเมินผล

1. สังเกต ความสนใจ ตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกต กระบวนการทำงาน ขั้นตอน ทักษะทำงาน
3. ตรวจและประเมินผล
4. ประเมินตนเองและเพื่อน

ลงชื่อ ครูผู้สอน
(.....)
..... / /

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อแบบเรียนอัตลักษณ์ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ (ชุดที่ 6)

การวาดภาพระบายสี เรื่อง การวาดภาพประเพณี – วัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลา 6 คาบ คาบละ 20 นาที

ความคิดรวบยอด

การวาดภาพประเพณี วัฒนธรรมไทย เป็นการนำเอาเรื่องราวการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทยตามรูปแบบประเพณีนิยมและวัฒนธรรมแบบไทย มาถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะการวาดภาพระบายสี เป็นการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อความเป็นไทย สืบทอดเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษในการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของการวาดภาพประเพณี – วัฒนธรรมได้
2. บอกขั้นตอนในการวาดภาพประเพณี - วัฒนธรรมไทยได้
3. วาดภาพถ่ายทอดเรื่องราวประเพณี – วัฒนธรรมได้
4. เกิดความรู้สึกสนุกสนานในการแสดงออกอย่างอิสระ
5. เกิดความภาคภูมิใจและมีเจตคติที่ดีต่อภาพจิตรกรรมไทย

สาระการเรียนรู้

1. ความสำคัญ ความหมายของการวาดภาพประเพณี - วัฒนธรรม
2. หลักการวาดภาพจิตรกรรมไทย
3. ผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานและปฏิบัติกิจกรรม
4. คุณค่าของภาพจิตรกรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผู้เรียนดูภาพผลงานสำเร็จจากการวาดภาพประเพณี – วัฒนธรรมประมาณ 3 – 4 ภาพ
2. ร่วมกันอภิปรายเพื่อพิจารณาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของภาพ การสื่อความหมาย

การจัดภาพ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการใช้สีและเทคนิค รวมถึงวิธีการและขั้นตอนการทำงาน

3. ศึกษาข้อมูล รายละเอียด จากแบบเรียนอัตลักษณ์ก่อนลงมือปฏิบัติจริง
4. การลงมือปฏิบัติให้ตามข้อตกลงของแต่ละใบงาน
5. ผู้เรียนร่วมกันร้องเพลง ภาพประเพณี
6. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม โดยวาดภาพระบายสีภาพประเพณี - วัฒนธรรม
7. นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
8. ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองและเพื่อน
9. นำผลงานของตนให้ผู้ปกครองลงนามและแสดงความคิดเห็น รวมถึงประเมินผล เพื่อนำไปเป็น

ข้อมูลในการประกอบการพิจารณา

10. นำผลงานจัดแสดงที่ป้ายนิเทศ

สื่อการเรียนรู้

1. วีดิทัศน์ เกี่ยวกับผลงานศิลปะ
2. แบบเรียนอัตลักษณ์ (ชุดที่ 11) การรู้คุณค่าของการวาดภาพระบายสี
3. เพลงคุณค่าของการวาดภาพ
4. แบบฝึก, ใบงาน
5. อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดนิทรรศการ

วัด - ประเมินผล

1. สังเกตความตั้งใจ สนใจ ในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตกระบวนการทำงาน ขั้นตอน ทักษะการทำงาน
3. ประเมินตนเองและผู้อื่น
4. ตรวจผลงาน

ลงชื่อ ครูผู้สอน
(.....)
..... / /

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพผลงานตัวอย่าง จำนวน 3 – 4 ภาพ
2. แบบเรียนอัตลักษณ์ ชุดที่ 7
3. แผนภูมิเพลง
4. แบบฝึก ใบงาน
5. กระดาษวาดเขียน สี ชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

วัด - ประเมินผล

1. สังเกตความตั้งใจ สนใจ ในการร่วมกิจกรรมและนำเสนอผลงาน
2. กระบวนการ ขั้นตอน ทักษะในการปฏิบัติกิจกรรม
3. ตรวจและประเมินผลงาน
4. ประเมินตนเองและเพื่อน

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(.....)

..... / /

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพผลงานตัวอย่าง จำนวน 2 – 3 ภาพ
2. แบบเรียนอัตลักษณ์ (ชุดที่ 8) การวาดภาพตามจินตนาการประกอบเรื่องราวหรือนิทาน
3. เพลง ภาพจากนิทาน
4. แบบฝึก, ใบงาน
5. กระดาษวาดภาพ สำหรับปฏิบัติกิจกรรม
6. สีชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม

วัด - ประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ตั้งใจ ในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตกระบวนการทำงาน ขั้นตอน ทักษะการทำงาน
3. ตรวจและประเมินผลงาน
4. ประเมินตนเองและเพื่อน

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(.....)

..... / /

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อแบบเรียนอัตลักษณ์ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ (ชุดที่ 8)

การวาดภาพระบายสี เรื่อง การวาดภาพเพื่อการประกวด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลา 6 คาบ คาบละ 20 นาที

ความคิดรวบยอด

การวาดภาพเพื่อการประกวด เป็นการสร้างสรรค์ศิลปะวาดภาพระบายสี ตามกรอบสาระของเรื่อง ซึ่งผู้จัดการประกวดกำหนดขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง เป็นการส่งเสริมสุนทรียภาพ การแสดงออกตามความคิดสร้างสรรค์และศักยภาพทางศิลปะ ในการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางสังคมตามความถนัดความสนใจของผู้เรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมาย ความสำคัญ และกฎกติกาของการวาดภาพเพื่อการประกวดได้
2. บอกและอธิบายขั้นตอนและปฏิบัติตามขั้นตอนของการวาดภาพเพื่อการประกวดได้
3. เกิดความสนุกสนานในการแสดงออกอย่างอิสระ
4. เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนและผู้อื่น

สาระการเรียนรู้

1. ความหมาย ความสำคัญ ของการวาดภาพการประกวด
2. กฎ กติกา และหลักเกณฑ์ของการประกวดวาดภาพระบายสี
3. เทคนิคการวาดภาพเพื่อการประกวด
4. ลักษณะของภาพที่ชนะการประกวด
5. ผลที่เกิดจากการทำงาน และปฏิบัติกิจกรรม

การกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผู้เรียนสังเกตพิจารณาภาพตัวอย่างที่ชนะการประกวดแข่งขันจากหน่วยงานต่างๆ ที่จัดขึ้นทั้งในระดับโรงเรียน , สำนักงานเขต, กรุงเทพมหานคร, ระดับประเทศและนานาชาติ
2. ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ภาพผลงานตัวอย่าง ในด้านการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ, การจัดภาพ ความคิดสร้างสรรค์ การใช้สีและเทคนิคทางศิลปะ รวมถึงขั้นตอนและวิธีการทำงาน
3. ศึกษาเรียนรู้จากแบบเรียนอัตลักษณ์ก่อนลงมือปฏิบัติจริง
4. การลงมือปฏิบัติให้ดำเนินการตามข้อตกลงของแต่ละใบงาน
5. ผู้เรียน ร้องเพลง การวาดภาพเพื่อการประกวด
6. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม
7. นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
8. ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่น

9. นำผลงานของตน ไปให้ผู้ปกครองลงนาม และแสดงความคิดเห็น รวมถึงประเมินผล เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา

10. นำผลงานจัดแสดงที่ป้ายนิเทศ เพื่อการประกวดต่อไป

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพผลงานตัวอย่าง จำนวน 5 – 6 ภาพ
2. แบบเรียนอัตลักษณ์ ชุดที่ 9 การวาดภาพเพื่อการประกวด
3. เพลงการวาดภาพเพื่อการประกวด
4. แบบฝึก, ใบงาน
5. กระดาษวาดเขียน สำหรับปฏิบัติกิจกรรม
6. สีชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม

วัด – ประเมินผล

1. สังเกต ความสนใจ – ตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตกระบวนการทำงาน ขั้นตอนทักษะการทำงาน
3. ตรวจและประเมินผลงาน
4. ประเมินตนเองและเพื่อน

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(.....)

..... / /

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อแบบเรียนอัตลักษณ์ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ (ชุดที่ 9)

การวาดภาพระบายสี เรื่อง การวาดภาพการ์ตูน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลา 6 คาบ คาบละ 20 นาที

ความคิดรวบยอด

เป็นการวาดภาพการ์ตูนเบื้องต้น การเขียนลายเส้น ออกแบบคาแรคเตอร์ของตัวละคร การเขียนออกแบบฉาก การผูกเรื่องเพื่อส่งเสริมทักษะทางความคิด และการเขียนภาพแนวการ์ตูนที่สอดคล้องกับความสนใจตามวัยของผู้เรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกลักษณะภาพการ์ตูนได้
2. สามารถวาดภาพลายเส้นออกมาเป็นภาพการ์ตูนได้
3. สนุกสนานและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในการปฏิบัติกิจกรรม

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของการ์ตูน, การ์ตูนภาพประกอบและการ์ตูนนิยายภาพ
2. หลักการวาดภาพการ์ตูนเบื้องต้น

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผู้เรียนศึกษาและพิจารณาภาพตัวอย่างการ์ตูนภาพ 5 – 10 ภาพ
2. ร่วมกันอภิปรายถึงลักษณะของการ์ตูน
3. ผู้สอนสาธิตการเขียนลายเส้นอย่างง่ายๆ
4. ผู้เรียนดู วิดีทัศน์ การ์ตูน และการวาดภาพการ์ตูนอย่างง่าย
5. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน ทำการศึกษาแบบเรียนอัตลักษณ์ชุดที่ 10 แต่ละกลุ่ม แลก

เปลี่ยนเรียนรู้ด้วยการอภิปรายและสนทนาแล้วสรุป

6. ผู้เรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามกระบวนการ และขั้นตอนจากใบงานท้ายเล่ม
7. แต่ละกลุ่มส่งผลงานที่สำเร็จ พร้อมทั้งนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
8. ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่น
9. ผู้เรียนนำผลงานของตน ไปให้ผู้ปกครองลงนามและแสดงความคิดเห็น รวมถึงประเมินผลเพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจพิจารณา

10. นำผลงานติดแสดงป้ายนิเทศ

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพผลงานสำเร็จ การวาดภาพจากการ์ตูน จำนวน 5 – 10 คน
2. แบบเรียนอัตลักษณ์ (ชุดที่ 10) การวาดภาพการ์ตูน
3. วีดิทัศน์ การ์ตูน
4. แบบฝึก ใบงาน
5. กระดาษวาดเขียน สำหรับปฏิบัติการ
6. สีชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

วัด - ประเมินผล

1. สังเกตความตั้งใจ สนใจ ในการปฏิบัติการและนำเสนอผลงาน
2. กระบวนการ และขั้นตอนในการปฏิบัติการ
3. ตรวจและประเมินผลงาน
4. ประเมินผลตนเองและผู้อื่น

ลงชื่อ ครูผู้สอน
(.....)
..... / /

สื่อการเรียนรู้

1. วิดีทัศน์ เกี่ยวกับผลงานศิลปะ
2. แบบเรียนอัตลักษณ์ (ชุดที่ 11) การรู้คุณค่าของการวาดภาพระบายสี
3. เพลงคุณค่าของการวาดภาพ
4. แบบฝึก, ใบงาน
5. อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดนิทรรศการ

วัด - ประเมินผล

1. สังเกตความตั้งใจ สนใจ ในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตกระบวนการทำงาน ขั้นตอน ทักษะการทำงาน
3. ประเมินตนเองและผู้อื่น
4. ตรวจผลงาน

ลงชื่อ ครูผู้สอน
(.....)
..... / /

แบบทดสอบท้ายเล่ม
ชุดที่ 1 เรื่อง : ทักษะศิลป์

คำชี้แจง กา X ทับตัวอักษร ก ข ค ง ที่ตรงกับคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว

1. ข้อใดที่ไม่ใช่ผลงานทัศนศิลป์

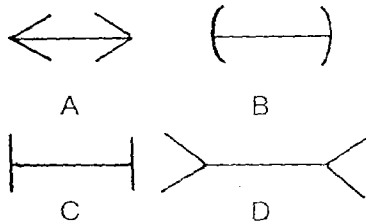
ก. รูปปั้น

ข. ภาพวาด

ค. ภาพพิมพ์

ง. เสียงดนตรี

2.

จากเส้น A, B, C และ D นักเรียนคิดว่า
คำตอบข้อใดที่ถูกต้อง

ก. เส้น A ยาวที่สุด

ข. เส้น B สั้นที่สุด

ค. เส้น D ยาวกว่าทุกเส้น

ง. ทุกเส้นยาวเท่ากัน

3. ถ้าเราต้องการจะสร้างภาพให้เกิดความขรุขระจะใช้เทคนิคอะไร

ก. การเกลี่ย

ข. การฝน

ค. การสร้างพื้นผิว

ง. การกลบสี

4. ภาพวาดจัดเป็นงานศิลปะประเภทใด

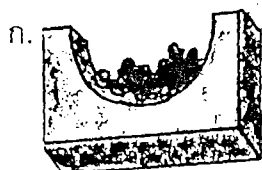
ก. จิตรกรรม

ข. ประติมากรรม

ค. สถาปัตยกรรม

ง. ภูมิมาตรม

5. ภาพนูนต่ำมีลักษณะตรงกับข้อใด

ข.

ค.

ง.

6. ข้อใดเป็น คำกล่าวที่ไม่ถูกต้อง

- ก. ชะนะนำมาสร้างเป็นงานศิลปะได้
- ข. ภาพแขวนสามารถเคลื่อนไหวได้
- ค. งานสร้างสรรค์จากเศษวัสดุไม่ใช่งานศิลปะ
- ง. โบสถ์ ศาลา จัดเป็นงานสถาปัตยกรรม

7. บ้านทรงไทยจัดเป็นงานศิลปะประเภทใด

- ก. สถาปัตยกรรม
- ข. ประติมากรรมประเภทลอยตัว
- ค. งานสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้
- ง. ประติมากรรมหลังคาเรือน

8. การที่สามารถทำให้เกิดภาพซ้ำแบบเดิมได้จำนวนหลายๆ ภาพเรียกกระบวนการนี้ว่าอะไร

- ก. การแกะสลักภาพ
- ข. การต่อเติมภาพ
- ค. การพิมพ์ภาพ
- ง. การสร้างภาพ

9. ผลงานทัศนศิลป์มักจะมีอยู่ตามที่ใด

- ก. ท้องนา
- ข. วัด
- ค. ป่า
- ง. ทะเล

10. ข้อใดจัดเป็นงานศิลปะ

- ก. หินย้อยในถ้ำที่สวยงาม
- ข. รอยขีดเขียนเป็นภาพบนผนังถ้ำ
- ค. ดอกไม้สีสันสดใส
- ง. ดวงดาระยิบระยับยามค่ำคืน

ผลการทดสอบ	
คะแนน	
เต็ม	ทำได้
10	

แบบทดสอบท้ายเล่ม
ชุดที่ 2 เรื่อง : หลักการวาดภาพระบายสี

คำชี้แจง : กา X ทับตัวอักษร ก ข ค ง ที่ตรงกับคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว

1. หลักสำคัญในการวาดภาพ คือ อะไร

ก. การจัดภาพ	ข. การร่างภาพ
ค. การเตรียมอุปกรณ์	ง. การใช้สี

2. การวาดภาพทิวทัศน์ขณะดวงอาทิตย์ฉายแสงจะใช้สีในกลุ่มใด

- ก. แดง ส้ม แสด เหลือง
 ข. ม่วง น้ำเงิน เหลือง เขียว
 ค. แดง ดำ ฟ้ำ เขียว
 ง. เทา ฟ้ำ ม่วง เหลือง

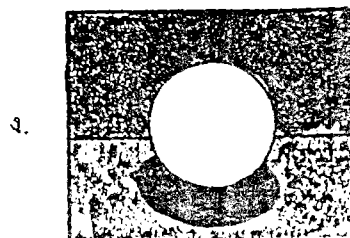
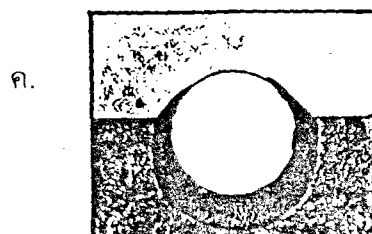
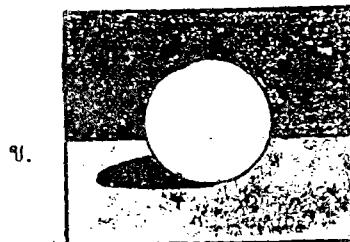
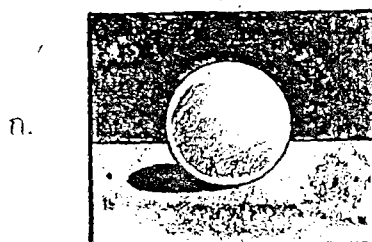
3. หลักการใช้สีตรงกันข้ามจะใช้ในปริมาณร้อยละเท่าใด

ก. 20 / 80	ข. 50 / 50
ค. 60 / 40	ง. 45 / 55

4. จากหลังของภาพมีความสำคัญอย่างไร

ก. บอกเวลาสถานที่	ข. ทำให้ภาพเด่น
ค. ภาพเกิดความสวยงาม	ง. ภาพเกิดความเหมือนจริง

5. ภาพใดที่แสดงแสงและเงาได้ถูกต้องสมบูรณ์

6. แสงและเงามีความสำคัญอย่างไรในการวาดภาพ

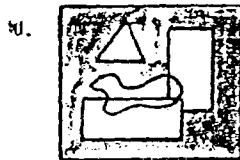
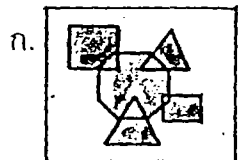
ก. ภาพมีน้ำหนักขึ้น - ลึก

ข. ภาพมีจุดสนใจ

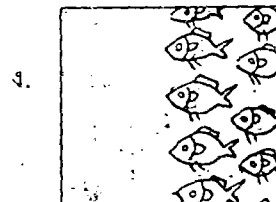
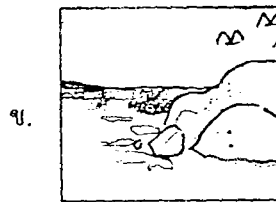
ค. ภาพมีความขัดสวยงาม

ง. ภาพเกิดความสมดุล

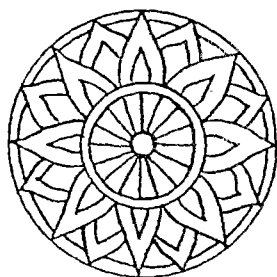
7. รูปทรงในข้อใดที่แสดงความขัดแย้ง ไม่เป็นเอกภาพ

8. ความสมดุลของภาพ มีลักษณะดังภาพใด

9. ภาพนี้เป็นการจัดภาพแบบสมดุลชนิดใด

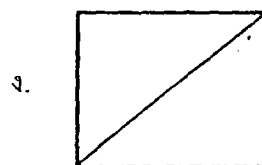
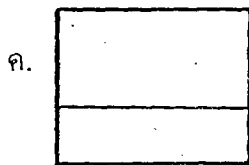
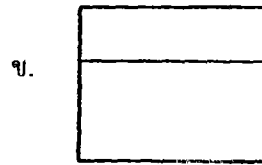
ก. แบบซ้ายขวา

ข. แบบแกนกลาง

ค. แบบความรู้สึก

ง. แบบบนล่าง

10. การร่างภาพควรแบ่งพื้นที่บนกระดาษอย่างไร เพื่อสะดวกต่อการวางตำแหน่งต่างๆ ของภาพ

ผลการทดสอบ	
คะแนน	
เต็ม	ทำได้
10	

แบบทดสอบท้ายเล่ม

ชุดที่ 3 เรื่อง : การทดลองด้วยสี

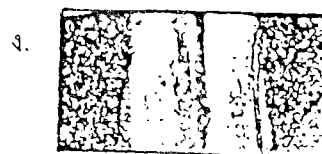
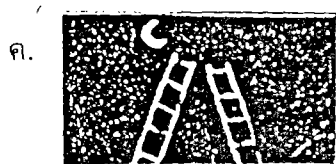
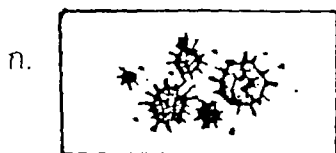
คำชี้แจง กา X ทับตัวอักษร ก ข ค ง ที่ตรงกับคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว

1. ภาพวาดที่ปราศจากการระบายสีจะให้ความรู้สึกเช่นไร

ก. ภาพมีความชัดเจนมากขึ้น	ข. ภาพขาดขาดความสมจริง
ค. ภาพขาดความเป็นเอกภาพ	ง. ภาพขาดความสมดุล
2. ครูชีนา บอกว่า "นักเรียนคะเราจะมาทำการศึกษาค้นคว้าการทำโครงการ เทคนิคการใช้สี ด้วยวิธีต่าง ๆ ให้นักเรียนไปศึกษามาคนละ 2 เทคนิค" นักเรียนจะดำเนินการตามข้อใด

ก. ไปศึกษาว่าแม่สีมีกี่สี	ข. ไปสำรวจว่าสีที่ใช้ระบายมีสีประเภทใดบ้าง
ค. ทดลองสีหลายรูปแบบ	ง. ศึกษาประโยชน์ของสี
3. การป้ายสีลงบนพื้นกระจกทาบกระดาษลงไปลูบแล้วยกขึ้นให้เกิดเป็นภาพเรียกว่า เทคนิคอะไร

ก. ลูบกระดาษ	ข. ลูบพื้นผิว
ค. ลูบสี	ง. พับสี
4. ภาพใดเป็นการใช้เทคนิคการเป่าสี

5. ถ้าต้องการทำให้เกิดภาพที่มีลักษณะซ้ายและขวาเหมือนกันทุกประการจะใช้เทคนิคอะไร

ก. เทสี

ข. พับสี

ค. ผ่นสี

ง. เป่าสี

6. ผลงานที่เห็นภาพนี้เกิดจากการใช้เทคนิคอะไร

ก. การหยดสี

ข. โรยสี

ค. เทสี

ง. เช็ดสี

7. สีที่เห็นนี้เป็นสีประเภทใดและใช้อะไรเป็นตัวผสม

ก. สีน้ำใช้น้ำเป็นตัวผสม

ข. สีโปสเตอร์ใช้น้ำมันเป็นตัวผสม

ค. สีโปสเตอร์ใช้น้ำเป็นตัวผสม

ง. สีน้ำมันใช้น้ำมันเป็นตัวผสม

8. กำหนดให้วาดภาพระบายสีที่มีขนาดใหญ่และให้เสร็จเร็วและให้ใช้สีได้ตามใจชอบ นักเรียนจะเลือกสีในข้อใด

ก. สีโปสเตอร์

ข. สีไม้

ค. ดินสอสี

ง. สีเมจิก

9. ในการวาดภาพลายเส้นจะใช้สีชนิดใด

ก. ดินสอสี

ข. สีน้ำ

ค. สีโปสเตอร์

ง. สีเทียน

10. วาดภาพท้องฟ้าให้เกิดการเย็บไหล คล้ายละอองฝน จะเลือกใช้สีใดจึงจะเหมาะสม

ก. สีไม้

ข. สีเทียน

ค. สีน้ำ

ง. ดินสอสี

ผลการทดสอบ	
คะแนน	
เต็ม	ทำได้
10	

แบบทดสอบท้ายเล่ม

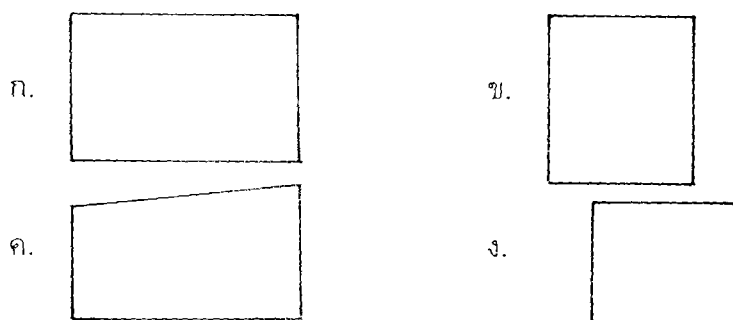
ชุดที่ 4 เรื่อง : การวาดภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง กา X ทับตัวอักษร ก ข ค ง ที่ตรงกับคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว

1. ข้อใด คือ คุณสมบัติของนักวาดภาพธรรมชาติ

ก. เป็นนักสังเกตและจดจำ	ข. นักฉายโอกาส
ค. เป็นนักแก้ปัญหา	ง. เป็นนักประดิษฐ์

2. การวาดภาพทัศนียภาพบก ป่า เขา น้ำตก ควรจะวางกรอบภาพตาม ข้อใด

3. การวาดภาพธรรมชาติอย่าลืมที่จะอะไรไม่ให้ผิดจากต้นแบบ

ก. ความสมดุล	ข. แสงและเงา
ค. การระบายสี	ง. ความเหมือนจริง

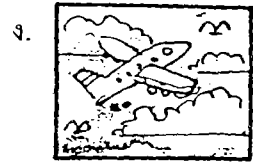
4. จุดสนใจภายในภาพควรมีกี่จุด

ก. หนึ่งจุด	ข. สองจุด
ค. สามจุด	ง. กี่จุดก็ได้

5. ใช้เทคนิคอะไรในการวาดภาพธรรมชาติให้เกิดมิติใกล้ - ไกล

ก. เส้นนำสายตา ขนาด และน้ำหนักของสี
ข. ย่อ - ขยายภาพ
ค. สัดส่วน
ง. รูปทรงของภาพ

6. ภาพใดที่ใช้ภาพจากธรรมชาติ

7. กลุ่มสี เขียว น้ำเงิน เหลือง เหมาะกับการระบายสีภาพในข้อใด

ก. ทูงหญ้า ป่าไม้

ข. กรวดหิน

ค. ดินทราย

ง. พระอาทิตย์กำลังจะตกดิน

8. การวาดภาพธรรมชาติส่งเสริมให้เกิดสิ่งใด

ก. ความรักธรรมชาติ

ข. เข้าใจธรรมชาติ

ข. การอนุรักษ์ธรรมชาติ

ง. ถูกทุกข้อ

9. การวาดภาพธรรมชาติจากหัวข้อ "ธรรมชาติแสนสวย" ควรจะมีลักษณะตามภาพใดมากที่สุด

10. การใช้ทฤษฎีแสง - เงา ประกอบในการวาดภาพธรรมชาติจะช่วยทำให้ภาพเป็นอย่างไร

ก. สว่างชัดเจน

ข. ภาพมีน้ำหนักเหมือนจริง

ค. ภาพมีความสมดุลมากขึ้น

ง. ภาพสดใสสวยงาม

ผลการทดสอบ	
คะแนน	
เต็ม	ทำได้
10	

แบบทดสอบท้ายเล่ม

ชุดที่ 5 เรื่อง : การวาดภาพจากประสบการณ์และความประทับใจ

คำชี้แจง กา X ทับตัวอักษร ก ข ค ง ที่ตรงกับคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว

1. คำพูดใดกล่าวถูกต้อง

- ก. แม่มีประสบการณ์น้อยกว่าพ่อ ข. นักเรียนอายุน้อยไม่มีประสบการณ์
ค. ประสบการณ์เกิดขึ้นได้กับทุกคน ง. ประสบการณ์ไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้

2. ชวินวาดภาพตนเองกับครอบครัวขณะไปเที่ยวสวนสนุก เป็นการวาดเพื่อสะท้อนสิ่งใด

- ก. จินตนาการ ข. ประสบการณ์
ค. เหตุการณ์ ง. เรื่องราว

3. สิ่งแรกที่จะทำในการเขียนภาพถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์คืออะไร

- ก. นำภาพถ่ายมาดู ข. กำหนดเรื่องราวที่จะวาด
ค. เตรียมสีกระดาษ ง. กำหนดขนาดของภาพ

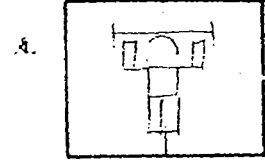
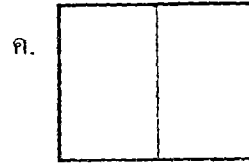
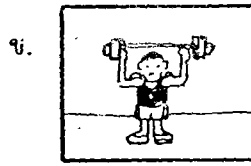
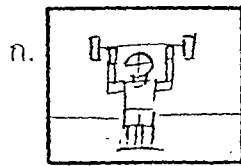
4. ภาพใดที่เป็นภาพจากประสบการณ์

5. การที่ปรีชา คิดว่าบนดาวอังคารน่าจะมีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ จึงวาดออกมาเป็นภาพตามความเชื่อของตน ถือว่าเป็นการวาดจากประสบการณ์หรือไม่ เพราะเหตุใด

- ก. ไม่ใช่เพราะเป็นการวาดจากจินตนาการ
ข. ใช่เพราะเป็นความเชื่อส่วนตัว
ค. ไม่ใช่เพราะบนดาวอังคารไม่มีสิ่งมีชีวิต
ง. ใช่เพราะเป็นประสบการณ์ที่ไม่เคยเห็น

6. ภาพใดที่แสดงถึงขั้นตอนที่สองในการวาดภาพจากประสบการณ์

7. คำกล่าวใดไม่ถูกต้อง

- ก. การวาดภาพจากประสบการณ์ไม่จำเป็นต้องมีจุดสนใจ
- ข. การจัดภาพเป็นสิ่งจำเป็นในการวาดภาพ
- ค. วาดภาพประสบการณ์ควรมีฉากหลัง
- ง. ภาพประสบการณ์แต่ละคนอาจไม่เหมือนกัน

8. ขั้นตอนสุดท้ายในการวาดภาพประสบการณ์จะต้องทำอะไร

- ก. ใส่กรอบภาพ
- ข. ตกแต่งความสมบูรณ์ของภาพ
- ค. ทำความสะอาดอุปกรณ์
- ง. เก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย

9. การกระทำใดถือเป็นประสบการณ์ตรง

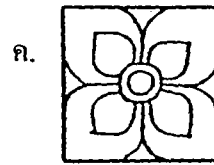
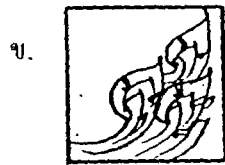
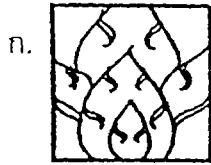
- ก. ขวลิตลงมือปลูกผักปลอดสารพิษ
- ข. ขวัญฟังครูอธิบายการปลูกผัก
- ค. อานนท์เคยเห็นวิธีทำขนมและจำได้
- ง. นิตยาวาดภาพแสดงขั้นตอนการทำงานของหัวใจได้

10. ประสบการณ์ใดเป็นประสบการณ์ที่ไม่สร้างสรรค์

ผลการทดสอบ	
คะแนน	
เต็ม	ทำได้
10	

7. ภาพใดคือภาพลายไทย "กนกสามตัว"

8. ภาพวาดภาพประเพณีไทยมักแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร

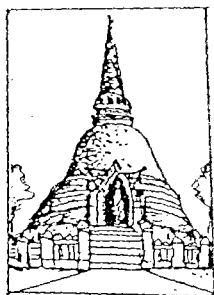
ก. พุทธศาสนา

ข. การละเล่นของไทย

ค. วรรณคดีไทย

ง. ชีวิตความเป็นอยู่ของไทย

9. ภาพเจดีย์นครปฐม จัดภาพตามลักษณะนี้เป็นการจัดสมดุลแบบใด

ก. แกนกลาง

ข. ซ้ายขวา

ค. ความรู้สึก

ง. ด้านเท่า

10. การวาดภาพประเพณีวัฒนธรรมไทยทำให้เรารู้สิ่งใดมากขึ้น

ก. ขนบธรรมเนียมของไทย

ข. ประวัติศาสตร์ไทย

ค. เศรษฐกิจของไทย

ง. การศึกษาของไทยสมัยโบราณ

ผลการทดสอบ	
คะแนน	
เต็ม	ทำได้
10	

แบบทดสอบท้ายเล่ม

ชุดที่ 7 เรื่อง : การวาดภาพตามจินตนาการประกอบเรื่องราว

คำชี้แจง กา X ทับตัวอักษร ก ข ค ง ที่ตรงกับคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว

1. ให้สังเกตภาพสัตว์ต่อไปนี้ว่า เป็นภาพวาดประกอบนิทานปรัมปราใช่หรือไม่ เพราะอะไร

- ก. ใช่ เพราะเป็นสัตว์ในจินตนาการ
- ข. ใช่ เพราะสามารถพ่นไฟได้
- ค. ไม่ใช่ เพราะเป็นพญานาคมีอยู่จริงในแม่น้ำโขง
- ง. ไม่ใช่ เพราะไม่มีการต่อสู้กัน

2. ภาพวาดที่เห็นนี้ควรประกอบเรื่องอะไรที่เหมาะสมที่สุด

- ก. อาชีพก้าวหน้า
- ข. เท่อย่างมีท่าไม้ต้องพึ่งพายุเสพติด
- ค. การศึกษานำพาสู่ความสำเร็จ
- ง. คนไทยยุคไอที

3. ก่อนลงมือวาดภาพประกอบเรื่องหรือนิทานจะต้องทำสิ่งใดเป็นอันดับแรก

- ก. เตรียมอุปกรณ์
- ข. ร่างภาพ
- ค. ทำความเข้าใจเรื่องราว
- ง. กำหนดขนาดของภาพ

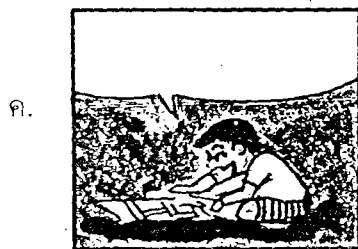
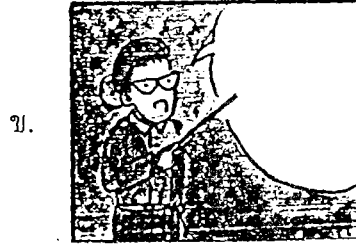
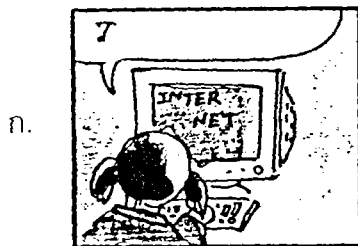
4. ภาพประกอบเรื่องที่ดีจะต้องมีลักษณะอย่างไร

- ก. สวยงาม
- ข. สื่อสารได้ตรงกับเรื่อง
- ค. มีรายละเอียดมาก
- ง. ไม่ควรมีหลายภาพ

5. จะมีเทคนิคอย่างไรในการออกแบบตัวละครจำนวนหลายๆ ตัวเพื่อประกอบเรื่องราวในนิทาน

- ก. มีบุคลิกเฉพาะตัว
- ข. ขนาดรูปร่างแตกต่างกันชัดเจน
- ค. สอดคล้องกับเรื่องราว
- ง. ถูกทุกข้อ

6. ให้นักเรียนเขียนภาพประกอบคำขวัญวันเด็ก ประโยคที่ว่า "รู้ทันเทคโนโลยี" จะวาดภาพออกมาอย่างไร

7. คุณพ่อเล่าเรื่องสุดสยองให้ฟัง พร้อมกับใช้มือขีดเขียนบนพื้นทราย วาดเป็นภาพผีเสื้อสมุทร ตามไปด้วย อยากถามเพื่อนๆ ว่า พ่อใช้สิ่งใดในการถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ
- ก. ประสบการณ์ ข. จินตนาการ ค. ความจำ ง. การวิเคราะห์

8. มีนักปราชญ์กล่าวไว้ว่า "ภาพหนึ่งภาพสามารถอธิบายเรื่องราวได้มากกว่าตัวหนังสือถึงพันคำ" หมายความว่าอย่างไร

- ก. อ่านหนังสือไม่เข้าใจ ข. คำอธิบายจากหนังสือไม่ชัดเจน
ค. ภาพให้รายละเอียดชัดเจนได้ดี ง. ดูภาพเข้าใจแต่อ่านหนังสือไม่เข้าใจ

9. การวาดภาพประกอบนิทาน สำหรับเด็กเป็นภาพแบบใดจึงสามารถดึงดูดความสนใจในการอ่าน
- ก. ภาพสวยงามสีสันสะดุดตาจำนวนหลายๆ ภาพ ข. เป็นภาพขนาดเล็ก
ค. ภาพขนาดใหญ่เต็มหน้า ง. มีรายละเอียดของภาพมากที่สุด

10. การวาดภาพประกอบเรื่องราวหรือนิทานช่วยพัฒนาสิ่งใดมากที่สุด
- ก. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ข. การระบายสีภาพ
ค. การเล่านิทาน ง. การแต่งเรื่อง

ผลการทดสอบ	
คะแนน	
เต็ม	ทำได้
10	

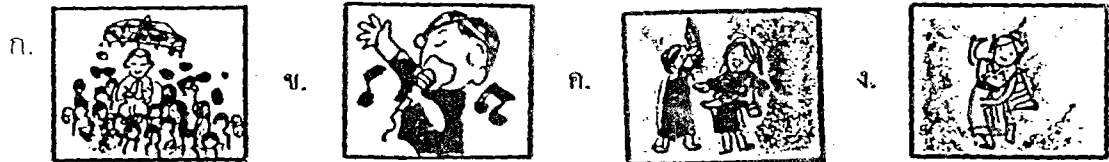
6. การวาดภาพประกวดแบบเป็นทีมจะปฏิบัติในข้อใด

- ก. เลือกหัวหน้า วางแผน แบ่งงานร่วมกันรับผิดชอบ
- ข. เลือกหัวหน้า ทำทั้งหมดที่เหลือคอยอำนวยความสะดวก
- ค. ไม่ต้องมีหัวหน้า ทำแบบประชาธิปไตย ต่างคนต่างทำอย่างอิสระ
- ง. ให้คนเก่งที่สุดเป็นคนวาดส่วนที่เหลือคอยให้กำลังใจ

7. การวาดภาพประกวดต้องยึดสิ่งใดเป็นหลัก

- ก. การทำงานเป็นหมู่คณะ
- ข. กฎ กติกา การแข่งขัน
- ค. กำหนดเวลาในการแข่งขัน
- ง. ความเหมาะสมของภาพ

8. ภาพใดควรเป็นภาพได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดเรื่อง "ประเพณีไทย"

9. ภาพนี้เป็นผลงานที่ชนะเลิศการประกวดเรื่อง "ดวงใจแม่" เหตุผลที่ชนะเลิศควรจะเป็นคำอธิบายตรงกับข้อใด

- ก. วางตำแหน่งจุดสนใจและจัดองค์ประกอบได้ถูกต้อง สื่อความหมายชัดเจน
- ข. วาดภาพได้มีความน่ารัก
- ค. เป็นภาพที่สมบูรณ์และสวยงาม
- ง. ฝีมือในการวาดเยี่ยมยอด

10. อะไรคือสิ่งสำคัญที่เราได้รับในการประกวดแข่งขันวาดภาพ

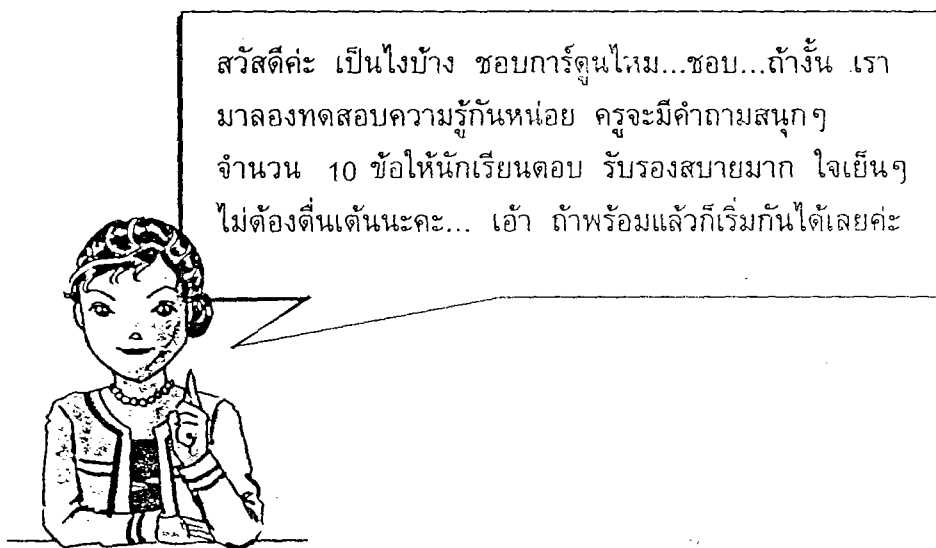
- ก. ของรางวัลที่มีค่า
- ข. เงินทุนการศึกษา
- ค. โล่เกียรตินิยม
- ง. ประสบการณ์ที่ดี

ผลการทดสอบ	
คะแนน	
เต็ม	ทำได้
10	

แบบทดสอบท้ายเล่ม

ชุดที่ 9 เรื่อง : การวาดการ์ตูน

คำชี้แจง กา X ทับตัวอักษร ก ข ค ง ที่ตรงกับคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว

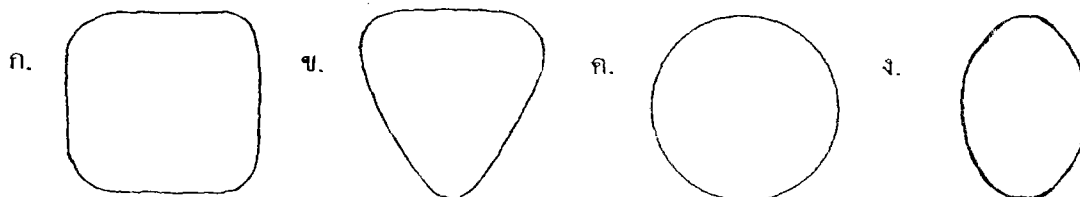

1. การเขียนภาพการ์ตูน จะต้องใช้เส้นต่างๆ มาประกอบกัน การนำเส้น "โค้ง" ที่ปรากฏในภาพมาใช้จะให้ความรู้สึกอย่างไรคะ

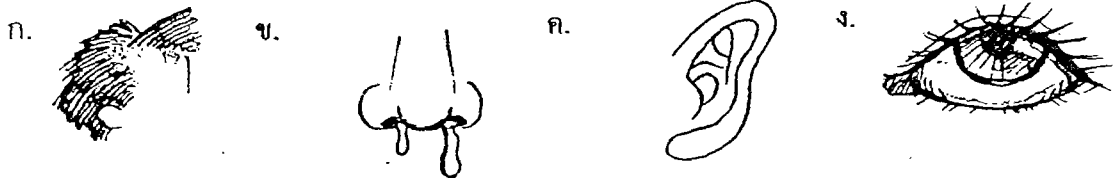

ก. อ่อนไหว	ข. แข็ง
ค. มั่นคง	ง. สงบ

2. การเขียนใบหน้าการ์ตูนส่วนใหญ่จะใช้รูปทรงใด

3. นักเรียนเคยสังเกตตนเองหรือเพื่อนๆ บ้างไหมคะ ว่าเวลาอารมณ์ไม่คงที่ เช่น ดีใจ เสียใจ มีความสุข โกรธจะแสดงออกชัดเจนทางอวัยวะใดมากที่สุดเอ่ย ไปดูกันค่ะ

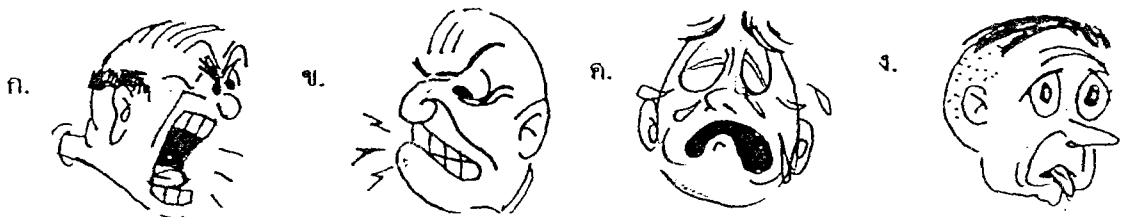

4. ต่อไปเป็นการเดาใจ.. อยากทราบว่า คุณทองแดง กำลังอินอยู่ในอารมณ์อะไรจะนักเรียน

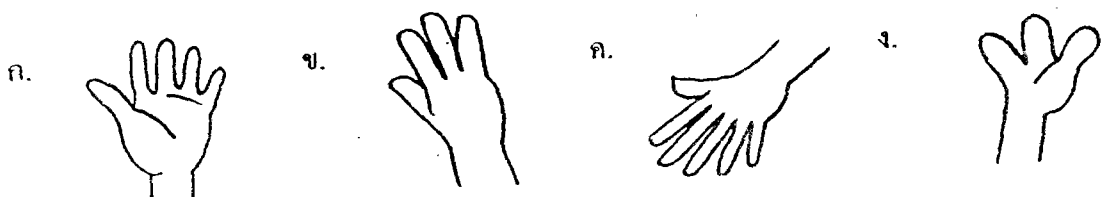

- ก. จะทำข้อสอบก็ทำไปนะเจ้าหนู อย่ามายุ่งกับเพ.. อารมณ์บ่จอย กำลังโกรธรั้มบี้เตี้ยะ.. เตี้ยะ
- ข. ยุงนะ... กระจุกไก่อัดฟันปวดชะมัดเลย...อะ
- ค. หมาที่ไหน กัดกัน เสียงดังแสบแก้วหู...
รำคาญว้อย !
- ง. ดูซิ...ครูชินาสั่งให้แยกเขี้ยวบอกว่าทำทำนี้แล้วหล่อ.. เมื่อไหร่จะสั่งให้หยุดเมื่อยปาก... ฝากไปบอกครูด้วยนะ... จ้า

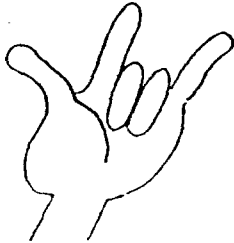
5. ใครล่ะ... ใครล่ะ... มันน่าน้อยใจ... เอ็ง...เอ๊ย...เอ็ง...เอ๊ย มันน่าน้อยใจ...น้อยใจ...ใครกันคะ

6. ไปดูอวัยวะส่วนอื่นของการ์ตูนกันบ้าง... นักเรียนรู้จักมิกกี้เมาส์เจ้าหนูจอมป่วนใช่ไหมคะ.... ไม่รู้จักก็เขยละ และเคยสังเกตมือเจ้ามิกกี้เมาส์หรือ ไม่ (ทำหน้างง) ... ครูจะถามว่า มือของสัตว์ที่เป็นการ์ตูนอย่างมิกกี้เมาส์ มีนิ้วกี่นิ้ว... ไปดูกันเลย

7. โบกมือ...หมายถึง ป้าย.. ป้ายลาก่อน...กวักมือ...มานี้... คือ ภาษามือ นะคะ... ครูจะให้ นักเรียนดูการแสดงภาษามือดังรูปนี้ มีความหมายว่าอะไรกันคะ

- ก. เขาโป้ง (โกรธ) ตัวแล้วนะ
- ข. รักนะรู้อะป่าว
- ค. นัดหมาย...สามโมงเช้าเจอกัน
- ง. ไม่มี...ไปเบ๊

8. การเขียนเท้าการ์ตูนไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียดมากจำได้นะคะ.. ครูจะให้ดูว่า เท้าไหน คือ บาทา การ์ตูน

ก.

ข.

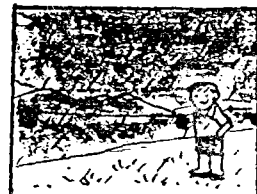
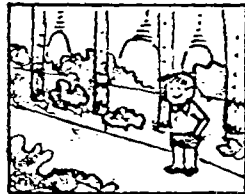
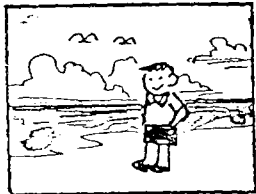
ค.

ง.

9. ลองสังเกตความเหมือนและแตกต่างของภาพต่อไปนี้

อธิบายว่า : ทั้ง 4 ภาพเป็นคน เดียวกัน และอยู่ในท่าทางเดียวกัน แต่อยู่ในบรรยากาศต่างกัน สิ่งที่บ่งบอกให้รู้ถึงสถานการณ์ที่เวลาต่างกัน เป็นสิ่งที่จำเป็นมากในการเขียนการ์ตูน เรื่อง...ถามว่าสิ่งนั้นคืออะไร

- ก. จุดสนใจของภาพ
- ข. ฉากหลัง
- ค. การจัดภาพ
- ง. รูป

10. การออกแบบตัวละคร ตัวการ์ตูน มีเทคนิคอย่างไรที่จะทำให้เป็นที่รู้จัก อย่างการ์ตูนดัง โดราเอมอน หรือไมกิ้นจัง

- ก. มีบุคลิกเฉพาะตัว
- ข. รูปร่างแปลกไม่เหมือนใคร
- ค. ไม่มีรายละเอียดมากและง่ายต่อการจดจำ
- ง. ถูกทุกข้อ

เห็นไหมครูบอกตั้งแต่แรกแล้วว่า...สนุก ครู
หวังว่าพวกเรา ทำได้กันทุกคนนะคะ...
บ๊าย.. บาย ลาก่อน... พบกันใหม่โอกาสหน้า

ผลการทดสอบ	
คะแนน	
เต็ม	ทำได้
10	

แบบทดสอบท้ายเล่ม

ชุดที่ 10 เรื่อง : การรู้คุณค่าการวาดภาพระบายสี

คำชี้แจง กา X ทับตัวอักษร ก ข ค ง ที่ตรงกับคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว

1. ข้อใดคือคุณค่าที่ได้รับจากการวาดภาพระบายสีโดยตรง

ก. รางวัลจากการแข่งขัน	ข. ได้รับคำชมเชย
ค. ความสุขความพอใจ	ง. ผลงานนำไปขายได้

2. คำกล่าวที่ว่า "เสียต๋ายพีไม้ได้ให้ลูกเรียนศิลปะตั้งแต่ยังเด็ก พอโตขึ้นกลายเป็นคนหยาบกระด้าง ไปเรียนแพทย์จบออกมาเป็นหมอ พอโกรธก็ฆ่าเห็นศพภรรยาตนเองตาย" คำพูดนี้หมายความว่าอะไร

ก. การเรียนแพทย์ทำให้เป็นคนก้าวร้าว	ข. หมอมักจะฆ่าภรรยาตนเอง
ค. การเรียนศิลปะตอนโตจะทำให้จิตใจหยาบกระด้าง	ง. ศิลปะช่วยกล่อมเกล่าจิตใจให้เป็นคนละเอียดอ่อน

3. การกระทำใดของ "วิชัย" ที่แสดงถึงการนำศิลปะไปประยุกต์ใช้กับชีวิต

ก. จัดตกแต่งห้องนอนได้สวยงาม	ข. วาดภาพได้สวยงามขึ้นกว่าเดิม
ค. ระบายสีภาพได้สวยงามกว่าเพื่อน	ง. ชนะการแข่งขันวาดภาพ

4. วิธีใดที่เหมาะสมในการจัดการแสดงความรู้และเผยแพร่ผลงานศิลปะ

ก. การจัดนิทรรศการ	ข. วาดภาพโชว์
ค. จัดประกวดแข่งขันวาดภาพ	ง. การเสนอขายภาพวาด

5. ในการจัดนิทรรศการสิ่งที่จะต้องดำเนินเป็นอันดับแรกตามข้อใด

ก. ทำกรอบภาพผลงาน	ข. ประชุมวางแผนดำเนินการ
ค. เตรียมสถานที่	ง. ติดตั้งผลงาน

6. ต้องการให้คนทราบและเข้าชมการแสดงจะดำเนินการอย่างไร

ก. ประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า	ข. เกณฑ์คนเข้าชม
ค. เปิดฟรี	ง. ขอร้องเพื่อนๆ ช่วยมาชม

เกณฑ์การให้คะแนนภาคปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนการปฏิบัติของแบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไว้ดังนี้

1. การตั้งเป้าหมาย	3	คะแนน
2. การวางแผนการปฏิบัติงาน	4	คะแนน
3. การแจกแจงวัสดุและอุปกรณ์	4	คะแนน
4. ลำดับวิธีดำเนินการ	4	คะแนน
5. ผลผลิตที่ได้	5	คะแนน
รวม	20	คะแนน

รายละเอียดการให้คะแนน

1. การตั้งเป้าหมาย มีองค์ประกอบ 3 ประการ

- 1.1 ตั้งเป้าหมายในการทำงานได้ชัดเจน
- 1.2 สามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย
- 1.3 มีทิศทางในการทำงานที่ถูกต้องแน่นอน

เกณฑ์การให้คะแนน

สามารถตั้งเป้าหมายได้ตามข้อ 1.1 และข้ออื่นอีก 2 ข้อ	ให้	3	คะแนน
สามารถตั้งเป้าหมายได้ตามข้อ 1.1 และข้ออื่นอีก 1 ข้อ	ให้	2	คะแนน
สามารถตั้งเป้าหมายได้ตามข้อ 1.1 เพียงข้อเดียว	ให้	1	คะแนน

2. การวางแผนการปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบ 4 ประการ

- 2.1 วางแผนการทำงานได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้
- 2.2 กำหนดขั้นตอนการทำงานได้ชัดเจน
- 2.3 กำหนดวัสดุ – อุปกรณ์ที่ใช้วาดภาพระบายสีได้ถูกต้อง
- 2.4 กำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม

เกณฑ์การให้คะแนน

สามารถวางแผนการทำงานได้ครบทั้ง 4 ข้อ	ให้	4	คะแนน
สามารถวางแผนการทำงานตามข้อ 2.1 และข้ออื่นอีก 2 ข้อ	ให้	3	คะแนน
สามารถวางแผนการทำงานตามข้อ 2.1 และข้ออื่นอีก 1 ข้อ	ให้	2	คะแนน
สามารถตั้งเป้าหมายได้ตามข้อ 2.1 เพียงข้อเดียว	ให้	1	คะแนน

3. การแจกแจงวัสดุและอุปกรณ์ มีองค์ประกอบ 3 ประการ

- 1.1 แจกแจงวัสดุอุปกรณ์ได้ครบถ้วน
- 1.2 แจกแจงวัสดุอุปกรณ์ได้เป็นส่วนใหญ่
- 1.3 แจกแจงวัสดุอุปกรณ์ได้ปานกลาง
- 1.4 แจกแจงวัสดุอุปกรณ์ได้เป็นส่วนน้อย

เกณฑ์การให้คะแนน

สามารถแจกแจงวัสดุอุปกรณ์ได้ครบถ้วน	ให้	4	คะแนน
สามารถแจกแจงวัสดุอุปกรณ์ได้เป็นส่วนใหญ่	ให้	3	คะแนน
สามารถแจกแจงวัสดุอุปกรณ์ได้ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
สามารถแจกแจงวัสดุอุปกรณ์ได้เป็นส่วนน้อย	ให้	1	คะแนน

4. ลำดับวิธีการดำเนินการ มีองค์ประกอบ 4 ประการ

- 4.1 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานได้ครบถ้วน
- 4.2 ใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการปฏิบัติงานได้ถูกต้อง
- 4.3 ปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามลำดับขั้นตอน
- 4.4 ปฏิบัติงานได้เสร็จทันตามเวลายกกำหนด

เกณฑ์การให้คะแนน

สามารถปฏิบัติงานตามลำดับวิธีการได้ครบถ้วนทั้ง 4 ข้อ	ให้	4	คะแนน
สามารถปฏิบัติงานตามลำดับวิธีการได้ 3 ข้อ	ให้	3	คะแนน
สามารถปฏิบัติงานตามลำดับวิธีการได้ 2 ข้อ	ให้	2	คะแนน
สามารถปฏิบัติงานตามลำดับวิธีการได้ 1 ข้อ	ให้	1	คะแนน

5. ผลผลิตที่ได้ มีองค์ประกอบ 5 ประการ

- 5.1 ผลงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
- 5.2 ผลงานมีความสมบูรณ์ สะอาด เรียบร้อย
- 5.3 ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์ แปลกใหม่ และประณีตสวยงาม
- 5.4 ใช้วัสดุอุปกรณ์ได้คุ้มค่า และถูกต้องเหมาะสม
- 5.5 ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด

เกณฑ์การให้คะแนน

มีผลผลิตตามองค์ประกอบครบถ้วนทั้ง 5 ข้อ	ให้	5	คะแนน
มีผลผลิตตามองค์ประกอบ 4 ข้อ	ให้	4	คะแนน
มีผลผลิตตามองค์ประกอบ 3 ข้อ	ให้	3	คะแนน
มีผลผลิตตามองค์ประกอบ 2 ข้อ	ให้	2	คะแนน
มีผลผลิตตามองค์ประกอบ 1 ข้อ	ให้	1	คะแนน

อ้างอิงจาก : วัชรภรณ์ ศรีสง่า. (2545 : 72 – 73)

แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน (แบบเรียนอัตลักษณ์)

ของนักเรียนคนที่.....ชื่อ.....ชั้น.....โรงเรียน.....

เล่มที่ 1 เรื่อง "ทัศนศิลป์"

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนน		หมายเหตุ
		เต็ม	ทำได้	
1.	การตั้งเป้าหมาย	3		
2.	การวางแผนการปฏิบัติงาน	4		
3.	การแจกแจงวัสดุอุปกรณ์	4		
4.	ลำดับวิธีดำเนินการ	4		
5.	ผลผลิตที่ได้	5		
รวม		20		

เล่มที่ 2 เรื่อง "หลักการวาดภาพระบายสี"

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนน		หมายเหตุ
		เต็ม	ทำได้	
1.	การตั้งเป้าหมาย	3		
2.	การวางแผนการปฏิบัติงาน	4		
3.	การแจกแจงวัสดุอุปกรณ์	4		
4.	ลำดับวิธีดำเนินการ	4		
5.	ผลผลิตที่ได้	5		
รวม		20		

เล่มที่ 3 เรื่อง "การทดลองด้วยสี"

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนน		หมายเหตุ
		เต็ม	ทำได้	
1.	การตั้งเป้าหมาย	3		
2.	การวางแผนการปฏิบัติงาน	4		
3.	การแจกแจงวัสดุอุปกรณ์	4		
4.	ลำดับวิธีดำเนินการ	4		
5.	ผลผลิตที่ได้	5		
รวม		20		

เล่มที่ 4 เรื่อง “การวาดภาพจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนน		หมายเหตุ
		เต็ม	ทำได้	
1.	การตั้งเป้าหมาย	3		
2.	การวางแผนการปฏิบัติงาน	4		
3.	การแจกแจงวัสดุอุปกรณ์	4		
4.	ลำดับวิธีดำเนินการ	4		
5.	ผลผลิตที่ได้	5		
รวม		20		

เล่มที่ 5 เรื่อง “การวาดภาพจากประสบการณ์และความประทับใจ”

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนน		หมายเหตุ
		เต็ม	ทำได้	
1.	การตั้งเป้าหมาย	3		
2.	การวางแผนการปฏิบัติงาน	4		
3.	การแจกแจงวัสดุอุปกรณ์	4		
4.	ลำดับวิธีดำเนินการ	4		
5.	ผลผลิตที่ได้	5		
รวม		20		

เล่มที่ 6 เรื่อง “การวาดภาพประเพณี - วัฒนธรรม”

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนน		หมายเหตุ
		เต็ม	ทำได้	
1.	การตั้งเป้าหมาย	3		
2.	การวางแผนการปฏิบัติงาน	4		
3.	การแจกแจงวัสดุอุปกรณ์	4		
4.	ลำดับวิธีดำเนินการ	4		
5.	ผลผลิตที่ได้	5		
รวม		20		

เล่มที่ 7 เรื่อง “การวาดภาพตามจินตนาการประกอบเรื่องราวหรือนิทาน”

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนน		หมายเหตุ
		เต็ม	ทำได้	
1.	การตั้งเป้าหมาย	3		
2.	การวางแผนการปฏิบัติงาน	4		
3.	การแจกแจงวัสดุอุปกรณ์	4		
4.	ลำดับวิธีดำเนินการ	4		
5.	ผลผลิตที่ได้	5		
รวม		20		

เล่มที่ 8 เรื่อง “การวาดภาพเพื่อการประกวด”

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนน		หมายเหตุ
		เต็ม	ทำได้	
1.	การตั้งเป้าหมาย	3		
2.	การวางแผนการปฏิบัติงาน	4		
3.	การแจกแจงวัสดุอุปกรณ์	4		
4.	ลำดับวิธีดำเนินการ	4		
5.	ผลผลิตที่ได้	5		
รวม		20		

เล่มที่ 9 เรื่อง “การวาดภาพการ์ตูน”

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนน		หมายเหตุ
		เต็ม	ทำได้	
1.	การตั้งเป้าหมาย	3		
2.	การวางแผนการปฏิบัติงาน	4		
3.	การแจกแจงวัสดุอุปกรณ์	4		
4.	ลำดับวิธีดำเนินการ	4		
5.	ผลผลิตที่ได้	5		
รวม		20		

เล่มที่ 10 เรื่อง “การรู้คุณค่าของการวาดภาพพระบายสี”

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนน		หมายเหตุ
		เต็ม	ทำได้	
1.	การตั้งเป้าหมาย	3		
2.	การวางแผนการปฏิบัติงาน	4		
3.	การแจกแจงวัสดุอุปกรณ์	4		
4.	ลำดับวิธีดำเนินการ	4		
5.	ผลผลิตที่ได้	5		
รวม		20		
คะแนนรวมทั้งสิ้น		200		

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

(.....)

...../...../.....

ภาคผนวก ค

1. ใบงานอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)
ชุดฝึกปฏิบัติกิจกรรมเล่มที่ 1 – 10
2. แบบสำรวจความสนใจการอ่านและรูปแบบของหนังสือ
3. รายชื่อคณะผู้เชี่ยวชาญ

ใบงานอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ชุดฝึกปฏิบัติการกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ 1

เรื่อง ทัศนศิลป์

คนที่ ชื่อ ชั้น โรงเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเลือกวาดภาพเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ (ศิลปะที่มองเห็น) ที่นักเรียนชื่นชอบมา 1 เรื่อง เช่น ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ภาพโปสเตอร์ วัด วิหาร พระพุทธรูป เป็นต้น พร้อมแล้วลงมือได้เลยค่ะ

ชื่อภาพ

ผลการประเมิน				คะแนน	
				เต็ม	ได้
ผู้เรียน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	20	
ครูผู้สอน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี		

ลงชื่อ (ครูผู้สอน)

()

..... / /

ใบงานอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

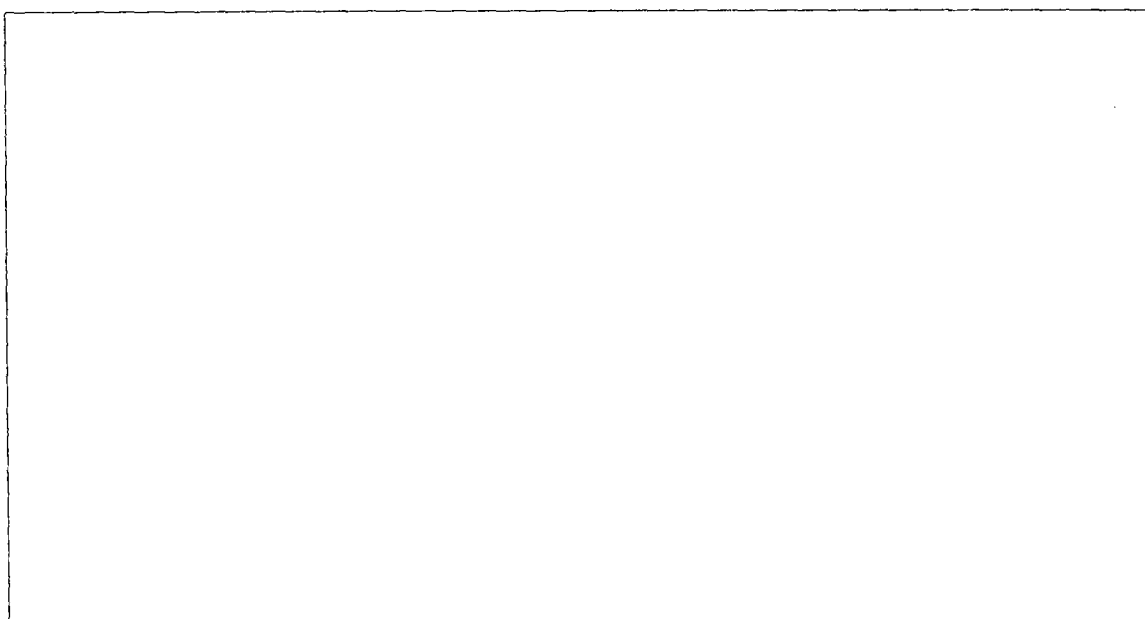
ชุดฝึกปฏิบัติการกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง หลักการวาดภาพระบายสี

คนที่ ชื่อ ชั้น โรงเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนวาดภาพตามที่ตนสนใจมา 1 เรื่อง แต่มีข้อแม้ว่า ภายในภาพจะต้องจัดวาง ให้มีจุดสนใจสมดุล มีระยะ (มิติ) ใกล้และไกล ระบายสีให้สวยงามตามหลักการใช้สีโทนต่างๆ ด้วยนะคะ

ชื่อภาพ

ผลการประเมิน				คะแนน	
				เต็ม	ได้
ผู้เรียน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	20	
ครูผู้สอน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี		

ลงชื่อ (ครูผู้สอน)

()

..... / /

ใบงานอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ชุดฝึกปฏิบัติกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง การทดลองด้วยสี

คนที่ ชื่อ ชั้น โรงเรียน

คำชี้แจง

นักเรียนจะ ต่อไปนี้เราจะฝึกทดลองด้วยสี ให้นักเรียนเลือกทดลองเพียงหนึ่งอย่าง ตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนเอง จากที่เรียนมาแล้วในบทเรียน

ชื่อภาพ

ผลการประเมิน				คะแนน	
				เต็ม	ได้
ผู้เรียน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	20	
ครูผู้สอน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี		

ลงชื่อ (ครูผู้สอน)

(.....)

..... / /

ใบงานอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ชุดฝึกปฏิบัติการกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 4

เรื่อง การวาดภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คนที่ ชื่อ ชั้น โรงเรียน

คำชี้แจง

ธรรมชาติเป็นสิ่งที่สวยงามที่เกิดขึ้นเองและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น คงจำกันได้แน่ะคะ
อยากได้นักเรียนถ่ายทอดรูปแบบหรือเรื่องราวจากธรรมชาติแวดล้อมที่ตนสนใจและชื่นชอบมา
1 เรื่องค่ะ

ชื่อภาพ

ผลการประเมิน				คะแนน	
				เต็ม	ได้
ผู้เรียน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	20	
ครูผู้สอน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี		

ลงชื่อ (ครูผู้สอน)

()

..... / /

ใบงานอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ชุดฝึกปฏิบัติการกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ 5

เรื่อง การวาดภาพจากประสบการณ์และความประทับใจ

คนที่ ชื่อ ชั้น โรงเรียน

คำชี้แจง

นักเรียนทุกคนต่างก็มีประสบการณ์หรือความประทับใจกันทั้งนั้น ให้นักเรียนเลือกประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ที่ประทับใจที่สุดมา 1 เรื่อง แล้วถ่ายทอดเขียนออกมาเป็นภาพวาดระบายสี

ชื่อภาพ

ผลการประเมิน				คะแนน	
				เต็ม	ได้
ผู้เรียน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	20	
ครูผู้สอน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี		

ลงชื่อ (ครูผู้สอน)

()

..... / /

ใบงานอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ชุดฝึกปฏิบัติการกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 6

เรื่อง การวาดภาพประเพณีวัฒนธรรม

คนที่ ชื่อ ชั้น โรงเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนวาดภาพประเพณี – วัฒนธรรมที่นักเรียนสนใจมาเพียง 1 เรื่อง ให้เลือกดังนี้ค่ะ

- ☐ สงกรานต์ ☐ ลอยกระทง ☐ มวยไทย ☐ การละเล่น
☐ แห่เทียน ☐ อื่นๆ

ชื่อภาพ

ผลการประเมิน				คะแนน	
				เต็ม	ได้
ผู้เรียน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	20	
ครูผู้สอน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี		

ลงชื่อ (ครูผู้สอน)

(.....)

..... / /

ใบงานอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ชุดฝึกปฏิบัติการกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ 7

เรื่อง การวาดภาพประกอบเรื่องราวหรือนิทาน

คนที่ ชื่อ ชั้น โรงเรียน

คำชี้แจง

นักเรียนคะ ครูมีนิทานสนุก ...สนุก มาให้นักเรียนอ่าน 1 เรื่องคะ ... แต่มีข้อแม้ว่า อ่านแล้วต้องวาดภาพประกอบด้วย ... ลองดูหน่อยนะคะ

“สามหนุ่ม”

มีเศรษฐีผู้ร่ำรวยคนหนึ่ง มีบุตรชาย 3 คน, คนโตชื่อ ก้องหล้า คนที่สองชื่อ ฟ้าสาาง คนสุดท้องชื่อว่า กาลวิน ทั้งสามคนมีลักษณะนิสัยแตกต่างกัน คนโตขี้โมโห โผงผาง เป็นคนเจ้าอารมณ์ คนกลางเป็นนักท่องราตรีฟ้ามองไม่กลับบ้าน เสเพลและเกียจคร้าน ส่วนคนสุดท้องเป็นคนซื่อสัตย์ กตัญญู สุขุม รอบรู้

อยู่มาวันหนึ่งท่านเศรษฐีก็ได้ปรึกษากับภรรยาผู้ชราว่า “เราก็อายุมากแล้ว เหมือนไม้ใกล้ฝั่ง จะตายวันตายพรุ่งก็ยังไม่รู้ เห็นที่จะต้องยกทรัพย์สินสมบัติให้ลูกๆ ดูแลแทนแล้วละ” ภรรยาเห็นด้วยกับคำกล่าวของท่านเศรษฐี

ท่านเศรษฐีจึงได้เรียกบุตรทั้ง 3 มาประชุม โดยท่านเศรษฐีบอกกับบุตรทั้ง 3 ว่า ตนจะยกสมบัติให้กับผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้จัดการแทน จะได้ปลดเกษียณตัวเองซะที แต่มีเงื่อนไขว่าถ้าคนใดนำเมล็ดมะละกอที่พ่อให้นำไปดูแลจนงอกงามมีลูกออกมาให้พ่อภายใน 6 เดือน พ่อจะมอบทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดให้เป็นดูแล เสร็จแล้วท่านเศรษฐีก็มอบเมล็ดมะละกอให้ไปคนละ 5 เมล็ด

5 เดือนต่อมา ก้องหล้าและฟ้ามองต่างก็ยกกระถางมะละกองาม มีใบเขียว ลูกดกไม่แพ้กัน มาวางลงไว้ตรงหน้ากระเบื้องบ้านด้วยท่าทางกระหยิ่มยิ้มย่อง พอเผชิญหน้ากัน ต่างฝ่ายต่างถกเถียงกันว่า มะละกอของตนมีลูกดกกว่า และต้นใหญ่กว่า พลาญเรียกเศรษฐีให้มาดู พร้อมกับให้บิดายกสมบัติให้กับตน... ฝ่ายเศรษฐีเห็นว่ายังไม่ครบ 6 เดือน ยังคงให้โอกาสกาลวินผู้เป็นน้องทั้งสองต่างฮึดฮัด ก่อนจะจากไป

6 เดือนต่อมา น้องคนเล็กกาลวินถือกระถางใบเล็ก บรรจุน้ำปลูกที่ไม่มีแม้แต่ต้นกล้าของมะละกอ มาส่งมอบให้บิดา พร้อมกล่าวด้วยอาการสะอึกสะอื้นว่า

“พ่อครับ ... ผมต้องขอโทษด้วยที่ทำให้ท่านพ่อผิดหวังในตัวผม ผมได้พยายามเต็มความสามารถแล้ว ผลที่ได้อย่างที่เห็นนี่ละครับ พ่อโปรดยกสมบัติให้พี่ๆ เถอะครับ”

ทั้งกล้องล้าและฟ้าสาบแสดงอาการเห็นด้วยอย่างออกหน้า

กล่าวฝ่ายท่านเศรษฐี แทนที่จะยกสมบัติให้กับพี่ๆ ทั้งสอง กลับเดินเข้ามาประคองให้กาลวินลุกขึ้น แล้วใช้มือตบไหล่เบาๆ พร้อมกับกล่าวว่า

“เจ้าเป็นคนดี ซื่อสัตย์ กตัญญู สมควรได้รับการยกย่อง ข้าจะมอบสมบัติที่มีอยู่ทั้งหมดให้กับเจ้าเป็นผู้ดูแล”

ท่านเศรษฐีกล่าวจบ ทุกคนต่างกิตกตะลึง โดยเฉพาะกล้องล้ากับฟ้าสาบ ไวยวายประท้วงกันยกใหญ่ กล่าวหาบิดาเป็นคนอยุติธรรม ไม่รักษาคำพูด

ท่านเศรษฐีชี้แจงกับบุตรทั้งสามว่า เมล็ดมะละกอที่มอบให้ไปคนละ 5 เมล็ดนั้น ได้นำไปคั่วในกระทะจนแห้งเกรียมแล้ว ไม่สามารถที่จะนำไปเพาะปลูกให้งอกงามขึ้นมาได้ จังหวะเดียวกันเจ้าแก้วคนสวนเดินขึ้นมานบนเรือน และรับสารภาพว่าตนได้รับคำสั่งให้ไปซื้อต้นมะละกอมาส่งมอบให้ลูกชายทั้งสองเอง และคุณชายยังขู่ว่ามิให้บอกใคร มิเช่นนั้นจะเจ็บตัว

พอกล้องล้าและฟ้าสาบ เห็นดังนั้นถึงกับหน้าซีดเผือด พุดอะไรไม่ออก

เสร็จแล้วท่านเศรษฐีก็ทำพิธียกสมบัติให้กับกาลวิน ผู้ที่มีความซื่อสัตย์

นักเรียนคะ มีคำกล่าวว่า

“ซื้อกินไม่หมด คดกินไม่นาน” เห็นจะยังคงเป็นคำพูดที่อมตวาจาอยู่ใช่ไหมคะ

เอ้า ... ที่นี้วาดออกมาเป็นภาพได้แล้วค่ะ

เรื่อง สามหนุ่ม

--	--

ผลการประเมิน				คะแนน	
				เต็ม	ได้
ผู้เรียน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	20	
ครูผู้สอน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี		

ลงชื่อ (ครูผู้สอน)

()

..... / /

ใบงานอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ชุดฝึกปฏิบัติการกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 8

เรื่อง การวาดเพื่อการประกวด

คนที่ ชื่อ ชั้น โรงเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนวาดภาพเพื่อการประกวดแข่งขันคนละ 1 ภาพ ตามหัวข้อเรื่อง

“ยาเสพติดเป็นภัยต่อชีวิต เป็นพิษต่อสังคม”

กติกา

ขนาดภาพ 10 x 18 นิ้ว

ใช้สีตามความถนัด ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการประเมิน				คะแนน	
				เต็ม	ได้
ผู้เรียน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	20	
ครูผู้สอน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี		

ลงชื่อ (ครูผู้สอน)

(.....)

..... / /

ใบงานอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ชุดฝึกปฏิบัติกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 9

เรื่อง การวาดภาพการ์ตูน

คนที่ ชื่อ ชั้น โรงเรียน

นักเรียนคะ หลังจากได้ศึกษาการวาดภาพการ์ตูนจากแบบเรียนอัตลักษณ์ของครูชีนาแล้ว
ให้นักเรียนทดสอบฝีมือกันหน่อย ด้วยการวาดภาพการ์ตูนตามใบงานทั้ง 4 ใบ นะคะ

คำชี้แจง

ให้นักเรียนวาดภาพ ตา หู จมูก ปาก การ์ตูน ลงในกระดาษแบบฝึกหัดหรือที่ครูกำหนดให้
ต่อไปนี้

ชื่อภาพ

ผลการประเมิน				คะแนน	
				เต็ม	ได้
ผู้เรียน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	5	
ครูผู้สอน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี		

ลงชื่อ (ครูผู้สอน)

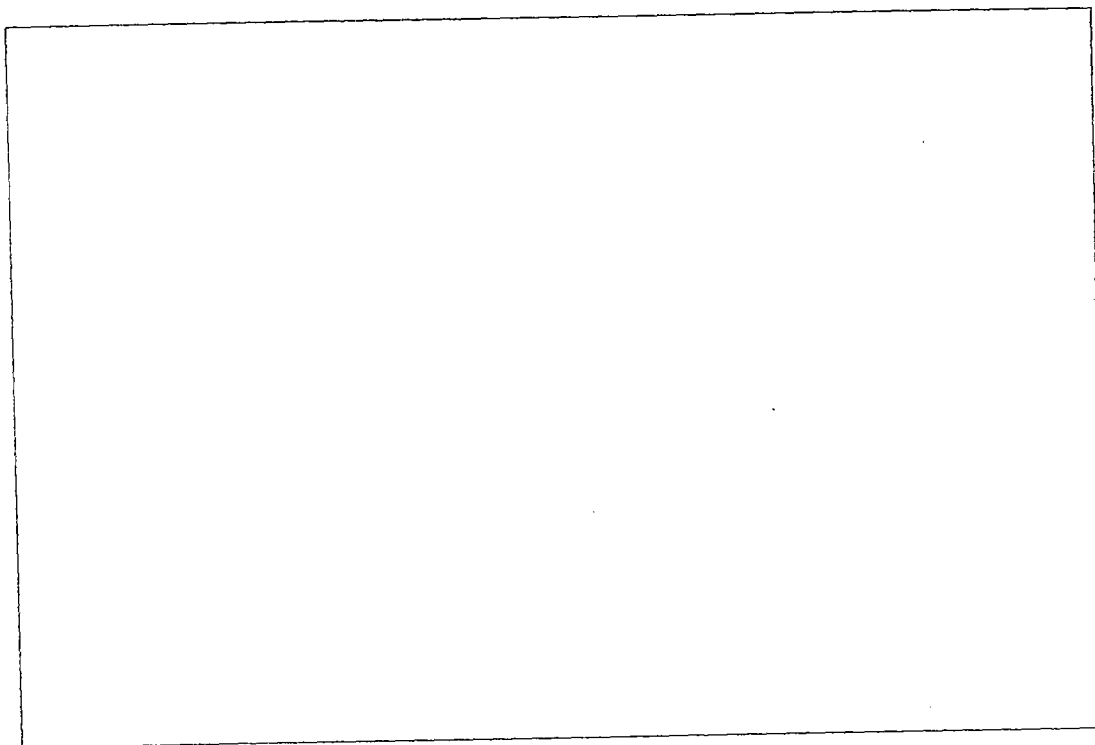
()

..... / /

ใบงานอัตลักษณ์ การ์ตูน 2
ชุดฝึกปฏิบัติการวาดภาพใบหน้าแสดงอารมณ์ต่างๆ ของการ์ตูน

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพใบหน้าแสดงอารมณ์ของการ์ตูนให้ได้มากที่สุดลงในกระดาษที่กำหนดให้

ชื่อ โรงเรียน ชั้น

ชื่อภาพ

ผลการประเมิน				คะแนน	
1	ประเมินตนเอง	☐ ปรับปรุง ☐ พอใช้ ☐ ดี		เต็ม	ทำได้
2	ครูผู้สอนประเมิน	☐ ปรับปรุง ☐ พอใช้ ☐ ดี		5	

ความคิดเห็นของครูผู้สอน

ลงชื่อ (ครูผู้สอน)

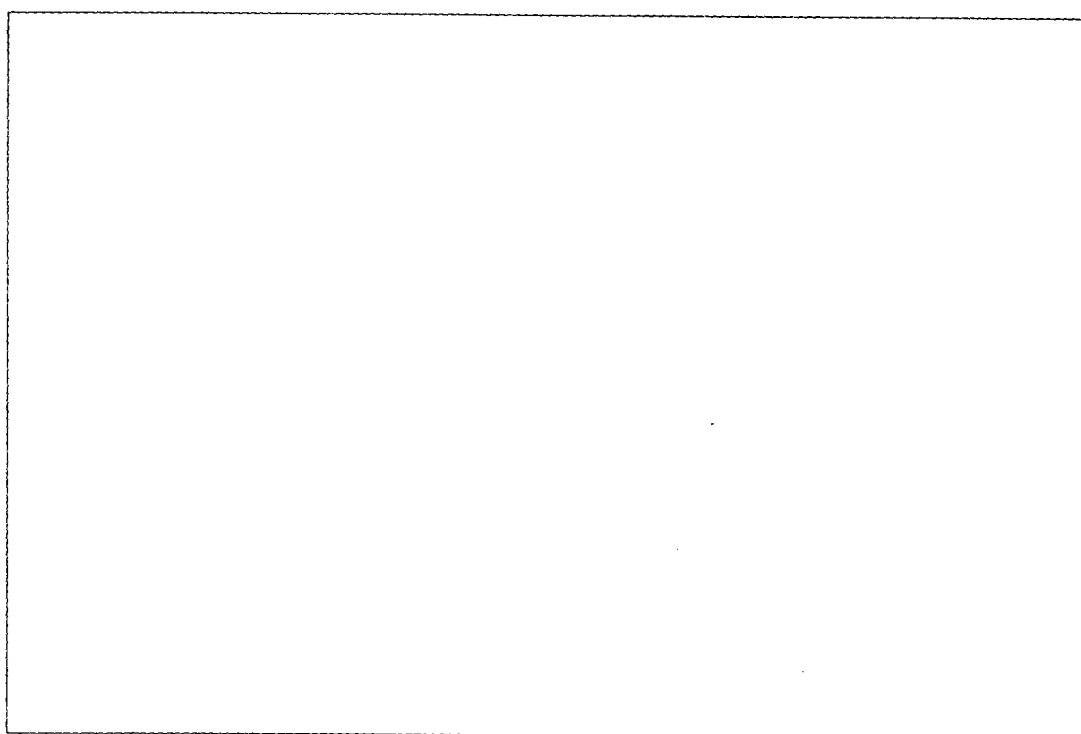
()

..... / /

ใบงานอัตลักษณ์ การ์ตูน 3
ชุดฝึกปฏิบัติการวาดภาพมือและเท้าของการ์ตูน

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพมือและเท้าของการ์ตูนแบบต่างๆ ให้ได้มากที่สุดลงในกระดาษที่กำหนดให้

ชื่อ โรงเรียน ชั้น

ชื่อภาพ

ผลการประเมิน				คะแนน		
1	ประเมินตนเอง	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	เต็ม	ทำได้
2	ครูผู้สอนประเมิน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	5	

ความคิดเห็นของครูผู้สอน

ลงชื่อ (ครูผู้สอน)

()

..... / /

ใบงานอัตลักษณ์ การ์ตูน 4
ชุดฝึกปฏิบัติการวาดภาพรูปร่างและท่าทางของการ์ตูน

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพรูปร่างและท่าทางของการ์ตูนให้ได้มากที่สุดลงในกระดาษที่กำหนดให้

ชื่อ โรงเรียน ชั้น

ชื่อภาพ

ผลการประเมิน				คะแนน		
1	ประเมินตนเอง	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	เต็ม	ทำได้
2	ครูผู้สอนประเมิน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	5	

ความคิดเห็นของครูผู้สอน

ลงชื่อ (ครูผู้สอน)

(.....)

..... / /

ใบงานอัตลักษณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ชุดฝึกปฏิบัติการกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 10

เรื่อง การรู้คุณค่าของการวาดภาพระบายสี

คนที่ ชื่อ ชั้น เลขที่
 กลุ่มที่ โรงเรียน

คำชี้แจง

1. ให้ผู้เรียนประชุมวางแผนจัดทำโดยโครงงานจัดนิทรรศการศิลปะ ผลงานการวาดภาพระบายสี

- ภูมิหลัง
- จุดมุ่งหมาย
- ความสำคัญ
- ขอบเขต
- วิธีดำเนินการ
- เครื่องมือ
- การจัดกระทำกับข้อมูล
- อภิปรายผล

2. แต่งตั้งกรรมการดำเนินงานมอบหมายภาระหน้าที่แต่ละฝ่าย

3. ลงมือทดลองปฏิบัติจริง

ผลการประเมิน				คะแนน	
				เต็ม	ได้
ผู้เรียน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี	20	
ครูผู้สอน	☐ ปรับปรุง	☐ พอใช้	☐ ดี		

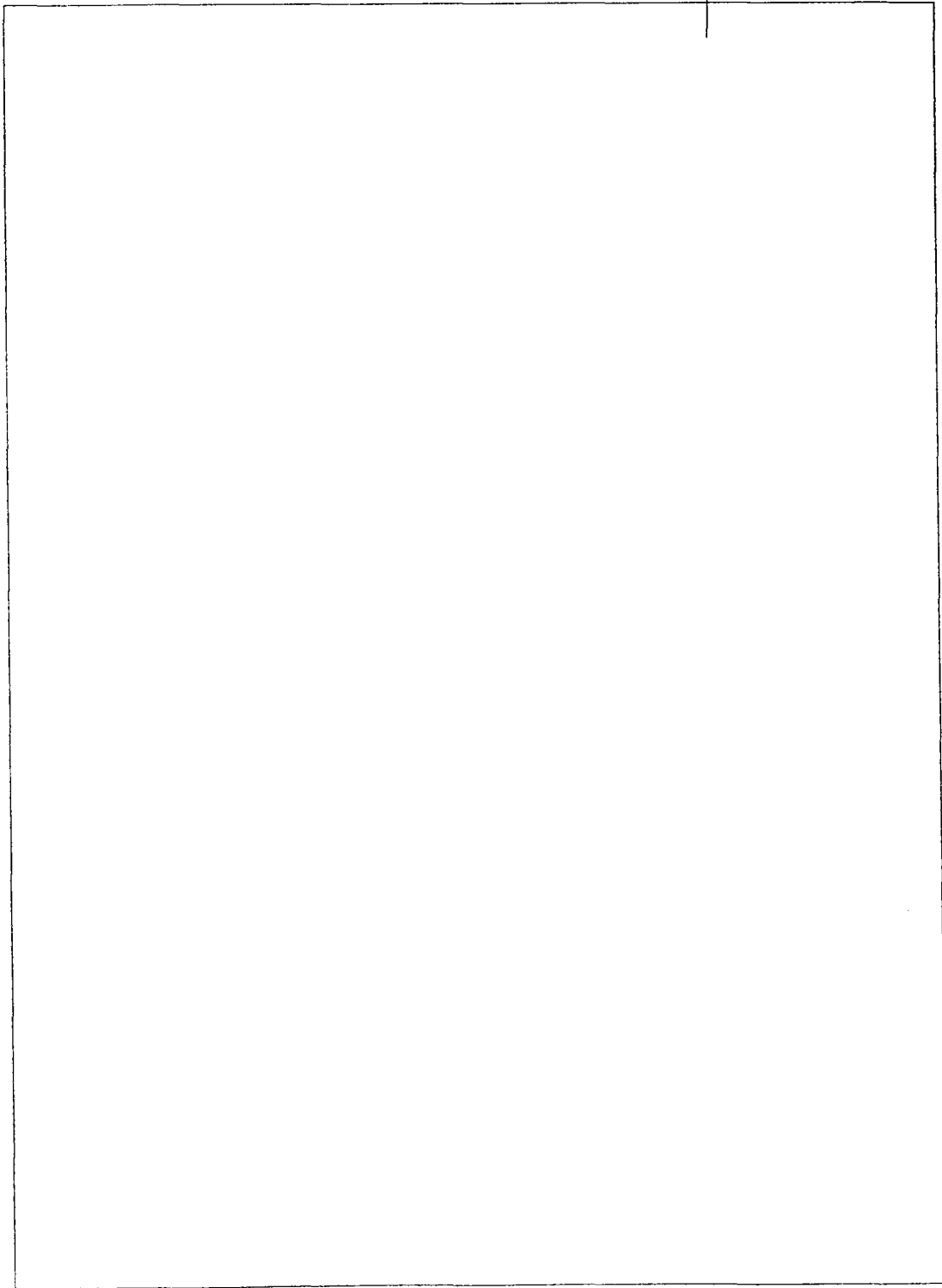
ลงชื่อ (ครูผู้สอน)

()

..... / /

แผนผังการจัดนิทรรศการ

▲ เหนือ

รายชื่อคณะกรรมการ
จัดนิทรรศการศิลปะครั้งที่ 1

วันที่

ณ

ที่ปรึกษา

ประธานกรรมการ

รองประธานกรรมการคนที่ 1

รองประธานกรรมการคนที่ 2

ฝ่ายประชาสัมพันธ์

ฝ่ายธุรการและการเงิน

ฝ่ายปฏิคม

ฝ่ายนิทรรศการและออกแบบตกแต่งศิลปกรรม

.....

ฝ่ายบริการ

ฝ่ายหาทุน

ผู้ช่วยเลขานุการ

เลขานุการ

ทะเบียนรายชื่อผลงานและเจ้าของผลงาน

รหัส	ชื่อผลงาน	ขนาด	เทคนิค	ชื่อเจ้าของผลงาน
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				

แบบสำรวจความสนใจการอ่านและรูปแบบของหนังสือ

ข้อมูลส่วนตัว

ปัจจุบันกำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่.....

อายุ.....ปี เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

คำชี้แจงการตอบแบบสอบถาม

ให้นักเรียนอ่านคำถามในแต่ละข้อจนจบแล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงและความสนใจของตนมากกว่า 1 ช่องก็ได้

ตัวอย่าง

- ปกตินักเรียนจะใช้ห้องสมุดในช่วงเวลาใดบ้าง
☒ เช้าก่อนเข้าเรียน ☒ พักกลางวัน ☐ หลังเลิกเรียน ☒ เวลาที่ครูกำหนดให้ไปค้นคว้าทำโครงการ

1. นักเรียนชอบอ่านหนังสือประเภทใดมากที่สุด

- ☐ หนังสือพิมพ์รายวัน ☐ วารสาร ☐ นิตยสาร ☐ สารคดี ☐ นิทาน
☐ การ์ตูนเรื่อง ☐ การ์ตูนซ้ำชั้น ☐ แบบเรียน ☐ อื่นๆ ระบุ.....

2. หนังสือที่นักเรียนชอบมีลักษณะเป็นแบบใด

- ☐ มีเนื้อหอยางเดียว ☐ มีเนื้อหาและมีภาพประกอบ ☐ เนื้อหาอ่านเข้าใจง่ายและสนุก ☐ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและมุขตลกซ้ำชั้น ☐ หนังสือที่มีสีสันสวยงาม

3. หนังสือเรียนที่นักเรียนชอบควรจะมีลักษณะรูปแบบเป็นเช่นไร

3.1 ขนาดของหนังสือที่พอเหมาะควรจะเป็นขนาดเท่าใด

- ☐ 15 x 10 ซม. (เล็กเป็น 4 เท่าของกระดาษ A4) ☐ 21 x 14 ³/₄ ซม. (ครึ่งกระดาษ A4)
☐ 21 x 29 ¹/₂ (เท่ากระดาษ A4)

3.2 ภาพประกอบควรจะมีลักษณะเป็นแบบใด

- ☐ ภาพวาดสี ☐ ภาพการ์ตูนสี ☐ ภาพการ์ตูนขาวดำ ☐ ภาพถ่ายสี ☐ ภาพถ่ายขาวดำ

3.3 ขนาดและจำนวนของภาพควรจะมีลักษณะเช่นไร

- ☐ ใหญ่เต็มหน้ากระดาษ ☐ ใหญ่พอเหมาะ ☐ เล็กแต่มีจำนวนมาก

3.4 การดำเนินเรื่องควรจะเป็นแบบใด

- ☐ มีตัวละครเป็นตัวแสดงนำเข้าสู่เรื่องและดำเนินเรื่อง
☐ ใช้การเขียนบรรยายไปเรื่อยๆ

3.5 เนื้อหาและวิธีการนำเสนอควรจะเป็นอย่างไร

- ☐ เป็นวิชาการล้วนๆ ☐ เนื้อหาอ่านเข้าใจง่าย ☐ ใช้ตัวละครมาเป็นตัวนำเสนอ

รายชื่อคณะผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย	คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ	ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษา
และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์จิรภา มาลัยธรรม	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวิสุทธิศ
สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างหนังสือแบบเรียนอัตลักษณ์

เล่มที่	1	ทัศนศิลป์
เล่มที่	2	หลักการวาดภาพระบายสี
เล่มที่	3	การทดลองด้วยสี
เล่มที่	4	การวาดภาพจากธรรมชาติ
เล่มที่	5	การวาดภาพจากประสบการณ์
เล่มที่	6	การวาดภาพประเพณี – วัฒนธรรม
เล่มที่	7	การวาดภาพประกอบนิทาน
เล่มที่	8	การวาดภาพเพื่อการประกวด
เล่มที่	9	การวาดภาพการ์ตูน
เล่มที่	10	การรู้คุณค่าของการวาดภาพระบายสี

หมายเหตุ

ขนาด 8 หนัยก (21 x 29 1/2) จำนวน 1 1/2 - 3 ยก (12 - 24 หน้า ยกเว้น
เล่มที่ 7 เป็นขนาด 16 หนัยกพิเศษ (14 1/2 x 21) จำนวน 2 ยก (32 หน้า)

สี ปกและเนื้อในเป็นภาพสีสี่ทั้งเล่ม ยกเว้นเล่มที่ 9 เป็นภาพลายเส้นการ์ตูน
2 ยก ในจำนวน 3 ยก

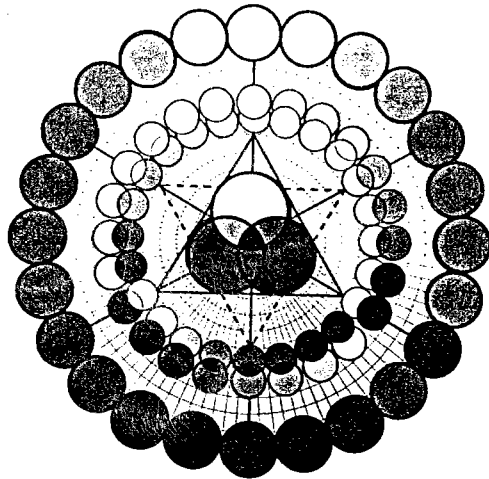
กระดาษ ปกใช้กระดาษอาร์ต 120 แกรม เนื้อในปอนด์ 90 แกรม

แบบเรขาคณิตลักษณะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

หลักการวาดภาพประติมากรรม

โดย ชินา ศาสน์แก้ว

ชุดการวาดภาพประติมากรรม เรื่องที่ ๒

แบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

การทดลองด้วยสี

โดย ชินา ผาผึ้งแก้ว

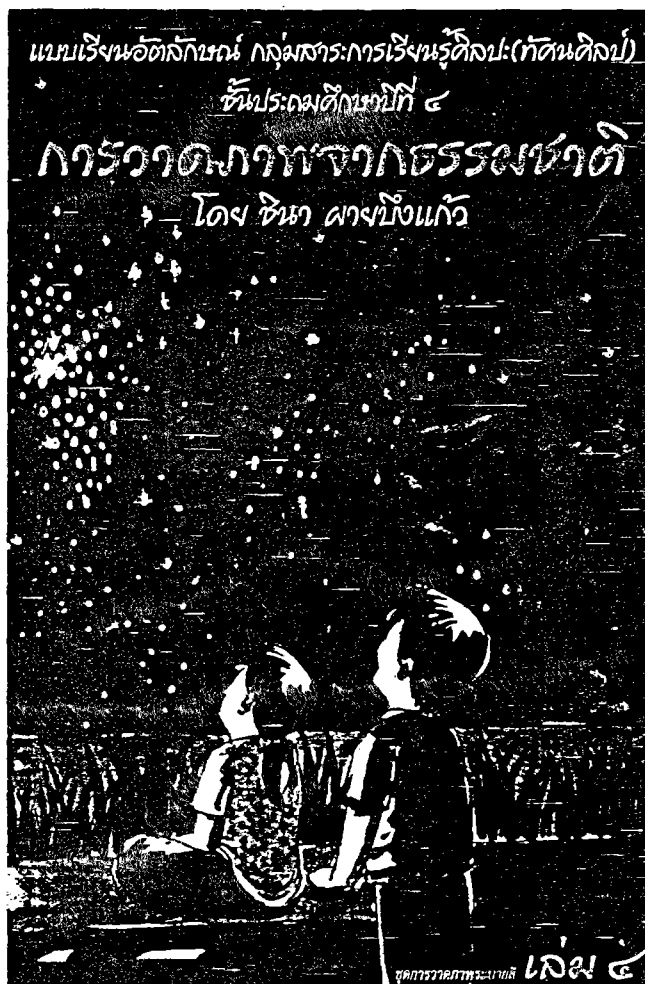
พิมพ์ครั้งที่ ๑๐๑

แบบเรียนอติลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

การวาดภาพจากธรรมชาติ

โดย ชินา ดวงบึงแก้ว

ชุดการวาดภาพจากธรรมชาติ เล่ม ๕

คำนำ

[illegible]

ภายในแผนประกอบด้วย ส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระและทักษะกระบวนการภายใต้มาตรฐาน
ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning)
ในการนำเสนอด้วยรูปแบบของหัวกลิ้ง ๑ หัวกลิ้ง เป็นตัวสาระและกิจ มุ่งให้เกิดความสนุก
สนาน สนุกสนานยิ่งขึ้น ตลอดจนกับวันและเวลาของกิจกรรม

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังได้จัดทำแบบทดสอบวัดทักษะ จำนวน ๑๐ ข้อ เป็นแบบทดสอบความรู้อิงความเข้าใจแบบอ่อนปลาย สำหรับให้ผู้เรียนได้ทดสอบตนเอง หลังจากการศึกษาดูงานเป็นอันลุล่วงสิ้นสุดลง และจัดให้มีการประเมินเชิงสภาพจริง (Authentic Assessment) ที่หลากหลายวิธีการอีกด้วย

จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แบบเรียนอัตถ์ลักษณะ (Self texts) เล่มนี้ จะสนองความต้องการ และความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

จินา มายบึงแก้ว

โครงสร้างการเขียนรู้

ความคิดรวบยอด

เป็นการนำอารยธรรมชาติ คือ สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว และสิ่งแวดลอมที่มนุษย์สร้างขึ้นที่อยู่รอบๆ ตัว นำมาสร้างอาคารเป็นงานศิลปะวาทคาถาพระบาทยธิ ให้ตระหนักในคุณค่าของงานชาติสิ่งนาถลอม

จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๑. ให้สามารถบอกความหมายของการวางแผนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้
- ๒. ให้สามารถวางแผนการถ่ายทอดเรื่องราวจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามหลักการจัดภาพ
- ๓. เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและตระหนักในคุณค่าของชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การดำเนินเรื่อง

ใช้ตัวละครที่มีวัยสร้างขึ้นมาเป็นรูปแบบการเสนอเรื่องราวสมัย ๓ ตัวหลัก ซึ่งมีบุคลิกที่แตกต่าง
กัน ให้จดจำง่าย

ตัวแรก "สุริยนา" ถ้าบทออกบทร้องและจิตวิญญูณตามเฉพาะตัวของผู้ขับ
ตัวที่สอง "ขวัญ" เล็กน้อยกว่า ๑๕ ขวา ๑๖ ขวาค หักด้วยหาง โขนจะขึ้นที่ ๓

ตัวที่สาม "แก้ว" เด็กหญิง อายุ ๙ ขวบ วันถึง แรกปี๓ ชื่อจริง อรุณ ใจเย็นดี

จากแรก เป็นการนำเข้าสู่เรื่อง (introduction) ผู้กระเด็นให้ตัวละครแสดงการสนทนา ชักถาม ปัญหาชวนคิด หรือกำหนดจุด การณ์ เพื่อดึงใจให้ชวนติดตาม

จากต่อไป เป็นการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติและบริบทของสถานการณ์เรียนรู้ของแต่ละเรื่อง บางช่วงค่อนข้างมีการจำกัด การเป็นวิทยากร การตอบปัญหา ทักทาย ปฏิสัมพันธ์ (interaction) กับผู้เรียน เน้นให้เกิดความสนุกสนาน และผ่อนคลาย ซึ่งขับเคลื่อนมาจากการเรียนรู้ โดยผู้จัด

สอดคล้องกับจริยธรรมคุณธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น การมีระเบียบวินัย ความ
ซื่อสัตย์ การมีปฏิสัมพันธ์ทางบวกของครูต่อนักเรียน ความซื่อสัตย์ เมตตา ทักทาย การคิดวิเคราะห์
คิดสร้างสรรค์ คิดสร้างสรรค์ ปกป้องให้เกียรติผู้อื่น สะท้อนในคุณค่าของวัฒนธรรม ประเพณี
ทางศาสนาและศีลธรรม และสุนทรียภาพ

ข้อแนะนำการใช้แบบเรียนอัตลักษณ์ (SELF TEXTS)

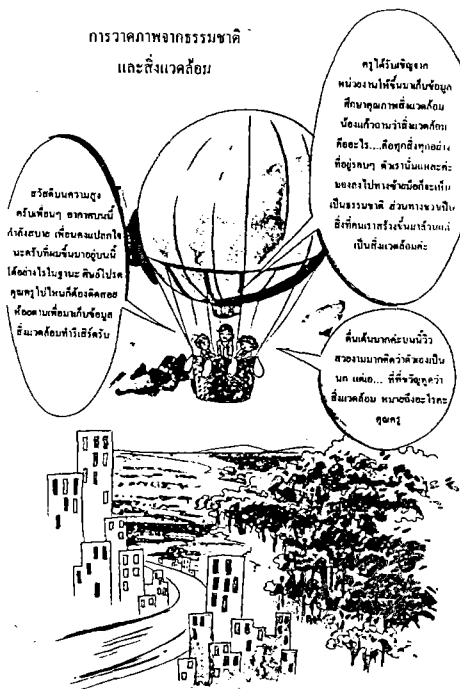
พลวัตองค์กร เป็นแบบเรียนอัตถิภาวน์ (Self learning) ที่วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อ
การเรียนรู้การสอน กลยุทธ์การเรียนรู้คือ (ทัศนคติ) สอดคล้องกับทฤษฎีประกอบ
แผนการสอน โดยผู้เรียนจะจัดให้อยู่แบบเรียนรู้ในการเรียนแบบ นักวิจัยดังนี้

ข้อที่ ๑ พลวัตอันเริ่มพร้อมกันการปรับแบบเรียนให้เข้าใจ

- ชั้นที่ ๒ นักเขียนสหราชอาณาจักร ปรัชญา
- ชั้นที่ ๓ กำหนดเป้าหมายและวางแผนการปฏิบัติงาน
- ชั้นที่ ๔ นักเขียนมือปฏิบัติการตามแผน
- ชั้นที่ ๕ อภิปรายสรุปนำเสนอผลงานของตน

การวาดภาพจากธรรมชาติ

และตั้งแวดล้อม

แบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

การวาดภาพจากประสบการณ์

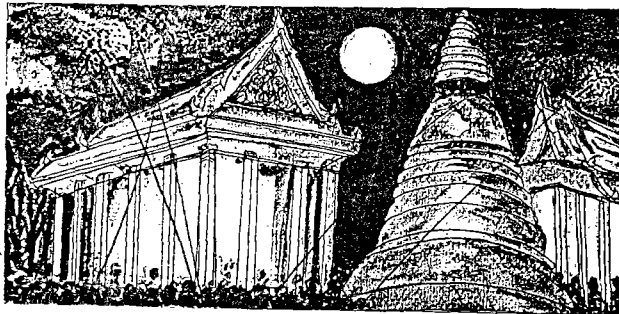
โดย ชินา ศาส์ทองแก้ว

ชุดการวาดภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เล่ม ๕

แบบเรียนอัตถ์ลักษณะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

การวาดภาพประเพณี วิถีวัฒนธรรม

โดย ชินา ผางนึ่งแก้ว

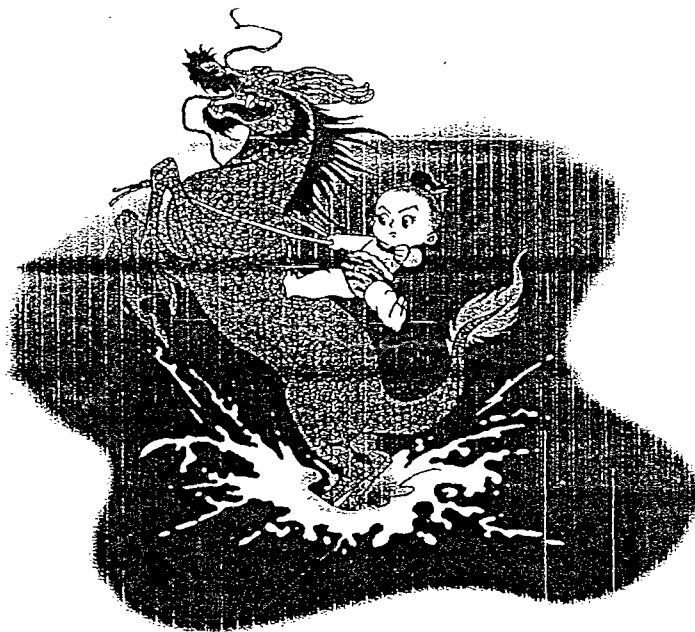
ชุดการวาดภาพระบายสี เล่มที่ ๖

แบบเรียนอัตถ์ลักษณะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

การวาดภาพประกอบนิทาน

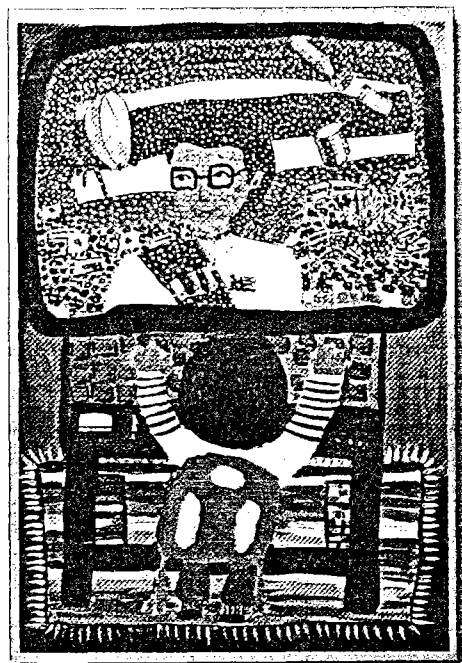
โดย ชินา ศาพโก้งแก้ว

ชุดการวาดภาพระบายสี เล่ม ๗

การวาดภาพเพื่อการประกวด

สำหรับชั้นประถมศึกษา
โดย
จินต ดาตงอนันต์

ภาพวาดประกวดชั้นต้น ๕

แบบเรียนอัตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

การวาดภาพการ์ตูน

โดย ชินา ศาหะบังแก้ว

ชุดการวาดภาพระบายสี เล่ม ๘

คำนำ

พหุวัฒนธรรมบนอัตลักษณ์ (Self Identity) ชุดที่ 3 เรื่อง "การจากลาคุณ" แผ่น
 1 เป็น 1 ในจำนวน 10 ชุด ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นในภาคภาษาต่างประเทศ การรวบรวมเป็น
 ชุดนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิด (ทฤษฎี) เรื่อง การจากลาคุณที่ดี หรือที่นักมานุษย
 วิทยาได้ตั้งไว้ว่า โดยยึดหลักการทางวัฒนธรรมการเคารพซึ่งกันและกันที่ดี ที่มี
 3 ประการ และยึดหลักการทางวัฒนธรรม มี 2 ประการ (ประจักษ์ตามหลักฐาน) ดังต่อไปนี้
 หัวใจของสิ่งต่าง ๆ นั้นคือความรู้สึกที่ปรากฏจากภาษาบนเวทีของ มหากาพย์หรือบทกวีนิพนธ์
 ภาษานั้นจะประกอบด้วย ส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระที่ปรากฏบนเวทีภาษาบนเวทีไม่สมบูรณ์
 โดยที่ผู้จากลาคุณนั้นเป็นผู้คน ทุกเพศทุกวัย 2544 นักภาษาศาสตร์ (Self Identity)
 ในการนำเสนอข้อมูลประกอบเนื้อหา ชุดที่ 3 หัวข้อนี้ เป็นตัวชี้แจงให้ผู้ฟังได้พิจารณา
 ส่วน ผู้ฟังได้เรียนรู้ สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาร่วมสมัย
 นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ใช้ภาษาบนเวทีภาษาบนเวที จำนวน 10 ชุด เป็นแบบ
 1 ในจำนวน 10 ชุด ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นในภาคภาษาต่างประเทศ หัวข้อจาก
 การจากลาคุณนั้นเป็นหัวข้อ และจัดให้มีการประเมินผลเชิงประจักษ์ (Authentic
 Assessment) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพอีกด้วย

จึงขอเป็นขอขมาคุณนายเบญจมาศ (Self Identity) แผ่น 2 ของคุณจากเวทีการ
 และภาษาบนเวทีภาษาบนเวที เป็นเกียรติคุณ

รับ ผาบบึงแก้ว

โครงสร้างการเรียนรู้

ความผิดปกติของ

เป็นการวาดภาพเขียนแบบความเหมือนจริง คน สัตว์ สิ่งของ ให้เกิดเป็นภาพต่างๆ โดยการ
สังเกตของรายละเอียดบางส่วนออกไป มีความเป็นอิสระเป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง

จุดประสงค์การเรียนรู้:

1. ได้รับความบอกความหมายของการทุน และขั้นตอนการวัดสภาพการทุนได้ถูกต้อง
2. ได้รับความทราบสภาพการทุน เรียนแบบคนเป็นภาพง่าย ๆ ได้
3. เกิดความสนุกสนาน ภาพภูมิโง่ในเรื่องราวของชนและมีทัศนคติที่ดีต่องานการทุน

การดำเนินเรื่อง

ให้พิจารณาว่ามีปัจจัยข้างต้นเป็นรูปแบบการบูรณาการหรือไม่ 3 คำหลัก ซึ่งมีบุคคลที่แตกต่างกัน ให้จดจำง่าย

ตัวแปร

ตัวที่สอง "ขวัญ" เด็กชายอายุ 11 ขวบ ฉลาด หักแถม ไหวพ

สนักสนาม ชื่นชื่น

คำที่สาม

ฉากแรก เป็นการนำเข้าสู่เรื่อง (Introduction) ผู้กำเริบให้ตัวละครแสดงการสนทนา

ปัญหาชวนคิด หรือกำหนดสถานการณ์ เพื่อจูงใจให้ชวนคิดตาม

จากต่อไป เป็นกระแสน้ำนิ่งเรื่องให้สอดคล้องกับธรรมชาติและบริบทของสาระการเรียนรู้ของ
แต่ละเรื่อง

แต่ละเรื่อง บางช่วงค่อนข้างมีการสวист ภาวะเป็นโรตยากร การตอนปญญา ทำทาม ปฏิสัมพันธ์

(participation) กับผู้อ่าน เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และผ่อนคลาย ซึ่งจับเนื้อหาสาระการเขียนไว้ โดย
มีได้ดังนี้

8. การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งนี้เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเรียนรู้จากประสบการณ์ของพี่เลี้ยง เช่น การมีระเบียบวินัย ความ
 รับผิดชอบ การฝึกปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา การตั้งจิตมั่น และอื่นๆ

คิตสังเคราณ์ คิตสร้างสวรรค์ ปัสกณังให้ภักจิตสำนึก สะหนักับโลกด้วยจิตวิญญาณ ปณณณ

ธรรมชาติแวดล้อม และสุนทรียภาพ

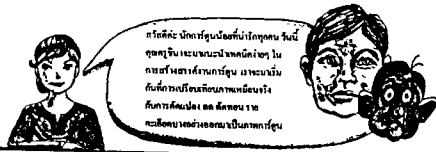
ข้อเสนอแนะการใช้แบบเรียนอัตลักษณ์ (SELF TEXTS)

หนังสือแนบนี้ เป็นแบบเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (Self Study) ที่ผู้จัดทำเตรียมขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อ
การเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) จากการพัฒนาแบบเรียนประกอบ
แผนการสอน โดยครูผู้สอนของโรงเรียนบ้านท่าเรือในเกาะช้างแบบเรียนชุดนี้ ผู้จัดทำดังนี้

- ชั้นที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าเรือในเกาะช้าง
- ชั้นที่ 2 นักเรียนพัฒนาจากโรงเรียนบ้านท่าเรือในเกาะช้าง
- ชั้นที่ 3 ท่านพัฒนาจากหน่วยงานการศึกษา
- ชั้นที่ 4 นักเรียนและผู้ปฏิบัติงานโครงการพัฒนา
- ชั้นที่ 5 ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ

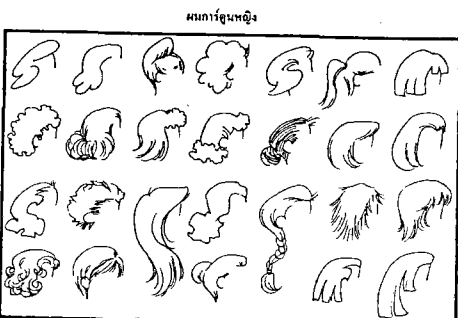
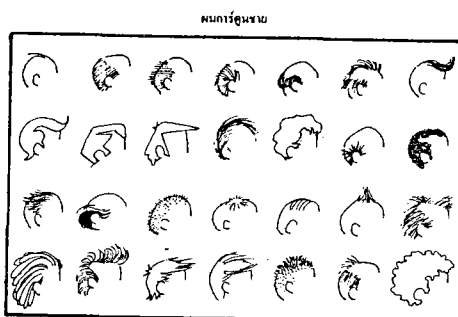
สารบัญ

[illegible]

ภาพเหมือนจริง	ภาพการ์ตูน
จมูกด้านข้าง	
จมูกด้านตรง	
ตา	

คิ้ว	
ปาก	
หู	
หนวดการ์ตูน	

การแสดงความรู้สึกจากส่วนต่างๆ ของการ์ตูน

คิ้ว

ยิ้ม ขมวด

จมูก

ขมับ คิ้ว ตูดคน

ตา

แสดงออกด้วยการโค้งของ มุมปาก

หงาย มุม หัก กระพริบ

ปาก

แสดงออกด้วยการอ้าปาก ลิ้น ม้วน ผิวปาก ร้อง

พูด อธิษฐาน หัวเราะ

แบบเรียนอัตถ์ลักษณะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

การรู้คุณค่าการวาดภาพระบายสี

โดย

จินา ผางบังแก้ว

ชุดการเรียนรู้และการวาดภาพระบายสี เล่มที่ ๑๐

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นางชีนา ผายบึงแก้ว
วันเดือนปีเกิด วันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ.2501
สถานที่เกิด อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 1/1 ม.5 ต.บางกะเจ้า อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
10130
โทรศัพท์ 0 - 2461 - 3167 - 8

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 7

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนสวัสดิศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา
สังกัดกรุงเทพมหานคร

เกียรติคุณยกย่อง

- คุรุมาตรฐานศิลปะดีเด่น อันดับ 1 กรุงเทพมหานคร ปี 2540
- คุรุสจฺดี จากคุรุสภา ปี 2544
- คุรุแกนนำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2521 ประกาศนียบัตรการศึกษา ปกศ. สูง (ภาษาไทย)
วิทยาลัยครูสวนสุนันทา

พ.ศ.2524 ปริญญาการศึกษามัธยมศึกษา กศ.บ. (ภาษาไทย)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ.2546 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม. สาขาการประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ